

*Academia de Științe
a Moldovei*

INCE

*Institutul Național de
Cercetări Economice*

*Ministerul Economiei
al Republicii Moldova*

TENDINȚE în ECONOMIA MOLDOVEI

Nr. 26 (trim. II) 2017

ISSN 1857-3126

Chișinău

ISSN 1857-3126

ECHIPA TEM:

Alexandru Stratan, Alexandru Ceban, Zaharia Olărescu, Olga Timofei, Victoria Cociug, Tatiana Iațișin, Alexandra Novac, Tatiana Colesnicova, Zinaida Toacă

Echipa **TEM** este recunoscătoare pentru cooperare instituțiilor publice din Republica Moldova: Ministerul Economiei, Ministerul Finanțelor, Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică.

Toate drepturile sunt rezervate. Nici o informație din această publicație nu poate fi retipărită sau reprodusă sub nici o formă fără permisiunea scrisă a INCE.

© Institutul Național de Cercetări Economice al AȘM

Pentru informații adiționale Vă rugăm să ne contactați:

Institutul Național de Cercetări Economice

2064, RM, Chișinău, Str. Ion Creangă, 45

Tel: (+ 373 22) 50-11-00, Fax: (+ 373 22) 74-37-94

e-mail: info@ince.md, web site: www.ince.md

CUPRINS

Principalele evenimente politice, economice și sociale din Republica Moldova	11
Rezumatul ediției	14
Capitolul I. PRODUCȚIA	19
Capitolul II. PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ	27
Capitolul III. FINANȚE	35
Capitolul IV. SECTORUL EXTERN	49
Capitolul V. MEDIUL DE AFACERI	58
Capitolul VI. SECTORUL SOCIAL	61
Capitolul VII. PROGNOZA PENTRU ANUL 2017	71
ANEXE STATISTICE	76

DATE GENERALE

Denumirea oficială	REPUBLICA MOLDOVA
Capitala	Chișinău
Președinte	Igor Dodon, ales la 13.11.2016
Președintele Parlamentului	Andrian Candu
Prim-ministru	Pavel Filip
Parlamentul Republicii Moldova	101 deputați: Partidul Socialiștilor din Republica Moldova – 24, Partidul Liberal Democrat din Moldova – 5, Partidul Comuniștilor din Republica Moldova – 7, Partidul Democrat din Moldova – 39, Partidul Liberal – 11, Deputați neafiliați – 15.
Obținerea independenței	27 august 1991
Suprafața	33,8 mii km ²
Unități administrative	32 raioane, 5 municipii (Chișinău, Bălți, Bender, Comrat, Tiraspol), UTA Găgăuzia, Unitățile administrativ-teritoriale din stânga Nistrului
Populația stabilă	3550,9 mii locuitori (la începutul anului 2017)
Principalele religii	ortodoxă (93,34%), protestantă (1,98%), creștină de rit vechi (0,15%), catolică (0,14%), etc.
Moneda națională	Leu moldovenesc (cursul mediu de schimb, trimestrul II, 2017 – 1 USD = 18,8 MDL, 1 EUR = 20,6 MDL)

ABREVIERI

ACECL	- Acordul Central European al Comerțului Liber
ACR	- Avantajul Comparativ Relevant
AGCS	- Acordul General asupra Comerțului cu Servicii
AHPCC	- Analiza hazardului și punctul critic de control
AID	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
ALSAC	- Acord de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător
ATP	- Preferințe Comerciale Autonome
APC	- Acordul de Parteneriat și Cooperare
BERD	- Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIM	- Biroul Internațional al Muncii
BMA	- Biroul Migrație și Azil
BNM	- Banca Națională a Moldovei
BPN	- Bugetul Public Național
BNS	- Biroul Național de Statistică
BPA	- Bune practici agricole
BTC	- Bariere Tehnice în Comerț
CBN	- Certificatele Băncii Naționale
CE	- Comisia Europeană
CFA	- Consumul Final al Autorităților Publice
CFP	- Consumul Final al Populației
CNPF	- Comisia Națională a Pieței Financiare
CNT	- Capital Normativ Total
CPE	- Coeficientul Protecției Efective
CSCI	- Clasificatorul Standard de Comerț Internațional
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CT	- Contingent Tarifar
DPI	- Drepturile Proprietății Intelectuale
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
EAD	- Echivalent ad-valorem
FMI	- Fondul Monetar Internațional
INCE	- Institutul Național de Cercetări Economice
IHH	- Indicele Herfindahl-Hirschman
IMM	- Întreprinderi Mici și Mijlocii

IPC	- Indicele Prețurilor de Consum
IPP	- Indicele Prețului de Producție
IPPI	- Indicele Prețurilor Producției Industriale
ISD	- Investiții Străine Directe
IVF	- Indicele Volumului Fizic
IVU	- Indicele Valorii Unitare
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MAIB	- Moldova Agroindbank
MDL	- Leu Moldovenesc
MF	- Ministerul Finanțelor
MSF	- Măsuri sanitare și fitosanitare
NCMF	- Națiunea cea mai Favorizată
NEER	- Rata Nominală Efectivă de Schimb
NPC	- Coeficientul Protecției Nominale
OCEMN	- Organizația Cooperării Economice a Mării Negre
ODIMM	- Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
OIM	- Organizația Internațională a Migrației
OMC	- Organizația Mondială a Comerțului
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
PIB	- Produsul Intern Brut
RC	- Rata de concentrare
REER	- Rata Reală Efectivă de Schimb
SGP	- Sistemul Generalizat de Preferințe
TEM	- Tendințe în Economia Moldovei
TN	- Transnistria
TVA	- Taxa pe Valoare Adăugată
UE	- Uniunea Europeană
USD	- Dolar SUA
UTA	- Unitate teritorial-administrativă
VAB	- Valoare Adăugată Brută
VMS	- Valorile Mobiliare de Stat

TABELE

Tabelul 1.1. Produsul intern brut în semestrul I 2017.....	19
Tabelul 1.2. Activitatea sectorului industrial în ianuarie-iunie 2017.....	21
Tabelul 1.3. Investiții în active materiale pe termen lung pe surse de finanțare în ianuarie-iunie 2017	24
Tabelul 1.4. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor	25
Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2016 – septembrie 2017.....	32
Tabelul 4.1. Evoluția principalelor agregatelor ale Balanței de plăți în Semestrul I, a. 2016-2017, mil. USD (date provizorii).....	49
Tabelul 4.2. Evoluția schimburilor comerciale în Semestrul I 2016-2017, mil. dolari SUA.....	53
Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în S I 2011-2017 față de perioada similară a anului precedent, %	58
Tabelul 5.2. Date privind profitul (pierderea) netă a organizațiilor din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie – iunie 2017	59
Tabelul 6.1. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în prima jumătate a anului 2017	70
Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici în anii 2012-2016 și estimări de prognoză pentru anul 2017	73

FIGURI

Figura 1.1. Evoluția PIB-ului, ianuarie-iunie 2009-2017, %.....	19
Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în 2017 și la creșterea acestuia față de anul 2016, %.....	20
Figura 1.3. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-iunie 2017 față de perioada respectivă a a. 2016, %.....	20
Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2009-2017, %.....	21
Figura 1.5. Evoluția producției agricole în ianuarie-iunie 2009-2017, %.....	22
Figura 1.6. Mărfuri transportate în ianuarie-iunie 2009-2017, mii tone	23
Figura 1.7. Evoluția volumului investițiilor în active imobilizate în ianuarie-iunie 2009-2017, %.....	24
Figura 1.8. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2009-2017, %.....	26
Figura 1.9. Evoluția volumului investițiilor în mijloace fixe în ianuarie-iunie 2009-2017, %.....	26
Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %.....	27
Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %.....	28
Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %.....	29
Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO	30
Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %.....	30
Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2015-2017.....	31
Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %.....	32
Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3.....	34
Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I semestru 2017, mil. MDL.....	35
Figura 3.1.2. Structura veniturilor după sursă în BPN în I semestru 2016-2017, mil. MDL	36
Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor executate din BPN în I trim. 2017, %.....	37
Figura 3.1.4. Deficitul BPN, mil. MDL.....	38
Figura 3.1.5. Structura datoriei sectorului public în perioada 2016-2017, mii MDL	38
Figura 3.1.6. Raportul tipurilor de datorii față de PIB.....	39
Figura 3.2.1. Evoluția calității activelor bancare.....	41
Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar.....	42
Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar la 31.06.2017.....	42
Figura 3.2.4. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor, mii MDL.....	44
Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar	44

Figura 3.2.6. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL, %	45
Figura 3.2.7. Evoluția soldului depozitelor în bănci în I semestru 2017, mil. MDL.....	46
Figura 3.2.8. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare în 2016-2017.....	47
Figura 3.2.9. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare în regiunea stângă a râului Nistru, %.....	48
Figura 4.1. Stocul ISD pe trimestre în anii 2014-2017, mil. dolari SUA.....	50
Figura 4.2. Distribuția ISD, capital propriu acumulat la 30.06.2017, pe activități.....	50
Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2017, mil. dolari SUA	51
Figura 4.4. Structura pe principalele țări a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice în T. II 2017, %.....	52
Figura 4.5. Tendințele comerțului exterior de mărfuri, ianuarie-iunie 2010-2017, mil. lei.....	53
Figura 4.6. Structura exportului pe grupe de țări în Semestru I, în anii 2010-2017, %	54
Figura 4.7. Structura importului pe grupe de țări în Semestru I, în anii 2010-2017, %.....	55
Figura 4.8. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru, în Semestru I anul 2016 - 2017, mil. dolari SUA.....	56
Figura 4.9. Evoluția comerțului exterior al regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru pe principalele grupe de țări pentru perioada ianuarie-iulie 2016 - 2017, mil. dolari SUA.....	56
Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în S I 2010-2017, unit. ...	58
Figura 5.2. Dinamica numărului net de întreprinderi create în Registrul de Stat, S I 2011-2016.....	59
Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în trimestrul II în anii 2010-2017	61
Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în Trimestrul II al anilor 2010-2017.....	62
Figura 6.3. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2013 - T II 2017	65
Figura 6.4. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2013 - T II 2017	66
Figura 7.1. Evoluția PIB a Republicii Moldova între anii 1990-2016 și prognoza pentru anul 2017	74

BOXE

Boxa 6.1. Majorarea salariilor cadrelor didactice și științifico-didactice din instituțiile de învățământ finanțate de buget	64
Boxa 6.2. Majorarea tarifelor la energia termică pentru consumatorii finali din Chișinău și Bălți	66
Boxa 6.3. Evoluția mărimii medii a pensiei pentru limita de vârstă	67
Boxa 6.4. Majorarea vârstei de pensionare și a stagiului de cotizare	68

PRINCIPALELE EVENIMENTE POLITICE, ECONOMICE ȘI SOCIALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Prima jumătate a anului 2017 a fost marcată de o serie de evenimente importante atât de ordin politic, cât și economic și social.

12 aprilie

Comisia Europeană a aprobat inițierea negocierilor privind asistența macrofinanciară pentru Republica Moldova în valoare de 100 mil. EUR, dintre care 60 mil. EUR vor fi oferite sub formă de împrumut, iar 40 mil. EUR – sub formă de grant. Scopul asistenței financiare vizează stabilizarea economiei Republicii Moldova, îmbunătățirea guvernanței economice a țării, precum și realizarea unor reforme vitale.

2 mai

Fondul Monetar Internațional a adoptat decizia de a aloca Republicii Moldova o nouă tranșă a creditului oferit în calitate de sprijin financiar în scopul restabilirii sistemului financiar și promovării reformelor structurale, în valoare de 15,7 mil. DST, echivalentul a aproximativ 21,5 mil. USD.

4 mai

Parlamentul Republicii Moldova a ratificat Acordul de la Paris privind schimbările climatice, care prevede reducerea către anul 2030 a emisiilor totale naționale de gaze cu efect de seră nete cu nu mai puțin de 67% sau chiar cu 78%.

5 mai

Prim-ministrul Republicii Moldova, Pavel Filip a avut o întrevedere cu principele de Monaco Albert al II-lea, în cadrul căreia au fost discutate posibilitățile de aprofundare a cooperării dintre cele două țări. În cadrul întrevederii a fost semnat Acordul-cadru de cooperare între cele două state, care evidențiază protecția mediului și explorarea energiilor regenerabile, schimbul de experiență în adoptarea și implementarea Obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Agendei 2030, agricultura și industria agroalimentară, turismul și serviciile hoteliere, cultura, educația și sportul printre domeniile prioritare de cooperare.

5 - 6 mai

Prim-ministrul Republicii Turcia, Binali Yıldırım, a desfășurat o vizită oficială în Republica Moldova, în cadrul căreia a avut o întrevedere cu Prim-ministrul Republicii Moldova, Pavel Filip. În cadrul întrevederii, ambele părți au apreciat dinamica relațiilor bilaterale existente, menționând că discuțiile purtate în cadrul acestora au contribuit la crearea condițiilor optime pentru intensificarea cooperării agenților economici din cele două state. De asemenea, a fost convenită crearea unui Birou comercial-economic pe lângă Ambasada Republicii Moldova în Republica Turcia, în scopul eficientizării implementării stipulațiilor incluse în Acordul de comerț liber dintre cele două țări.

6 mai

În Chișinău a avut loc Forumul de afaceri Republica Moldova – Turcia, care a întrunit peste 50 de companii din domeniul industriei ușoare, logisticii, industriei farmaceutice, agriculturii, construcțiilor, comerțului, etc. din Turcia. Scopul evenimentului a constat în intensificarea relațiilor comercial-economice moldo-turce, identificarea noilor posibilități de afaceri, stabilirea

contactelor directe de colaborare cu agenții economici direcți ale celor două țări, stimularea investițiilor, etc.

9 - 11 mai

Viceprim-ministrul, ministrul Economiei, Octavian Calmâc a participat la cea de-a XXVI-a Reuniune anuală a Consiliului guvernatorilor Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare. În cadrul reuniunii, Dl viceprim-ministru a menționat despre prioritățile Guvernului Republicii Moldova în procesul de reformare și modernizare a tuturor domeniilor social-economice din țară, precum și prioritățile colaborării cu BERD.

12 - 22 mai

Președintele Academiei de Științe a Moldovei, acad. Gheorghe Duca a întreprins o vizită de lucru la Universitatea Sichuan a Republicii Populare Chineze. În cadrul vizitei, președintele AȘM a avut discuții cu rectorul Universității Sichuan, prof. Xe Herping, care s-au axat pe aspecte și oportunități de colaborare bilaterală moldo-chineză în domeniul științei, cercetării și inovării. Părțile au convenit asupra încheierii unui Acord de schimb academic între Universitatea Academiei de Științe a Moldovei și Universitatea Sichuan a Republicii Populare Chineze, care va fi negociat și semnat în timpul apropiat. Acordul prevede, inclusiv, schimbul de studenți, cercetători și lectori, în scopul promovării științei, cercetării și educației ambelor țări.

17 mai

Prim-ministrul Republicii Moldova, Pavel Filip și coordonatoarea rezidentă a ONU și reprezentanta permanentă a PNUD în Republica Moldova, Dafina Gercheva au semnat un nou Program-cadru de Asistență ONU pentru Dezvoltare Durabilă în Republica Moldova pentru perioada 2018-2022, în valoare de 155,5 mil. USD. Noul Program de Asistență urmează să contribuie la realizarea priorităților de dezvoltare a Republicii Moldova în cadrul următoarelor domenii: guvernare, drepturile omului și egalitate de gen; creștere economică durabilă, incluzivă și echitabilă; durabilitatea și reziliența mediului înconjurător; dezvoltarea socială incluzivă și echitabilă.

24 mai

Cabinetul de miniștri al Guvernului Republicii Moldova a aprobat Proiectul de lege pentru ratificarea Acordului de grant cu Japonia privind implementarea Proiectului „Agricultura conservativă – dezvoltarea unui sistem durabil de gestionare a solurilor în Republica Moldova”. Acordul prevede alocarea unei finanțări nerambursabile în valoare de 4,8 mil. USD în scopul dezvoltării agriculturii conservative în Republica Moldova, în special pentru procurarea utilajelor și a echipamentelor agricole.

29 mai

Parlamentul Republicii Moldova a aprobat în prima lectură mecanismul pentru introducerea unui impozit unic pentru rezidenții IT-Park. Astfel, proiectului de lege presupune introducerea unor modificări și completări la Codul Fiscal, pentru a prevedea posibilitatea de a fi aplicată rata de impozitare unică în mărime de 7% din veniturile de vânzări pentru rezidenții IT-Park, ceea ce va spori atractivitatea sectorului IT pentru investitorii interni și externi, precum și accelerarea dezvoltării și valorificarea potențialului acestei industrii.

6 iunie

Comisia Europeană va acorda Moldovei un grant în valoare de 150 mii EUR pentru lupta cu pesta porcină africană. Acordul de finanțare a fost semnat între ANSA și Comisia Europeană în baza realizării acțiunilor eficiente și operative întreprinse pentru localizarea focarelor de pestă porcină africană.

12 iunie

Guvernul Republicii Moldova a aprobat o serie de modificări legislative privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. Astfel, conform documentului, numărul de acte permise a fost redus cu circa 150. Această măsură are un impact direct asupra mediului de afaceri și asigură scăderea poverii existente pe comunitatea de antreprenoriat.

9 iunie

Consiliul directorilor executivi al Băncii Mondiale a aprobat o finanțare în valoare de 27,2 mil. USD acordată Republicii Moldova, pentru Proiectul Adaptarea la schimbările climatice, care va oferi asistență pentru protecția gospodăriilor agricole, a pădurilor și pășunilor contra schimbărilor climatice în zone specifice, precum și pentru consolidarea sistemelor naționale de gestiune a dezastrelor naturale.

29 iunie

Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei a adoptat micșorarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1 punct procentual, de la 9 până la 8 la sută anual. De asemenea, a fost decisă micșorarea cu un punct procentual al ratei dobânzii la creditele overnight, de la 12 până la 11 la sută anual, iar rata dobânzii la depozitele overnight de la 6 până la 5 la sută anual. În același timp, s-a decis menținerea normei rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă la nivelul actual de 40 la sută din baza de calcul, iar norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în valută liber convertibilă la nivelul actual de 14 la sută din baza de calcul.

REZUMATUL EDIȚIEI

Producția

Primul semestru al anului 2017, în mare măsură, s-a aflat pe un trend pozitiv, marcând ușoare creșteri în majoritatea sectoarelor economiei naționale.

În semestrul I al anului 2017, **produsul intern brut** a însumat 63921 mil. MDL (în prețuri curente) majorându-se față de perioada similară a anului precedent cu 2,8%. Cele mai semnificative contribuții la creșterea PIB-ului au avut: comerțul cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport; depozitare și activități de cazare și alimentație publică – 1,5%, construcțiile – 0,2% și informații și comunicații – 0,2%.

Volumul producției industriale în semestrul I al anului 2017 se bucură de o creștere de 0,3% (serie brută) comparativ cu perioada similară a anului precedent. Influența pozitivă a fost cauzată de creșterea producției industriei extractive ce a sporit cu 1,6% și industriei prelucrătoare ce a sporit cu 0,4%.

Producția agricolă în gospodăriile de toate categoriile a înregistrat reduceri de 5 % comparativ cu perioada similară a anului precedent. Acest fapt se datorează în mare măsură reducerii semnificative a producției vegetale cu 28,4%. Însă și producția animalieră a însemnat o descreștere nesemnificativă de 0,4% comparativ cu perioada similară a anului trecut.

În semestrul I al anului 2017 serviciile de transport și-au sporit activitatea. Astfel, volumul mărfurilor transportate de către întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian, a atins cifra de 6576,6 mii tone, sau cu 22,5% mai mult comparativ cu semestrul I al anului 2016. Această sporire a fost influențată de transportul feroviar ce a însemnat o creștere de 32,7%, transportul rutier cu o creștere de 19,1% și cel aerian care având o cotă mică și-a sporit activitatea de 2 ori.

Investițiile în active imobilizate în semestrul I 2017 au atins suma de 6175,6 mil. MDL (în prețuri curente), astfel înregistrând o creștere de 2,5% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Influența majoră au avut-o investițiile în imobilizările corporale care însumând 6062,3 mil. MDL au avut o creștere de 2,3%.

Prețuri și rate de schimb

În primul semestru al anului 2017, **indicele prețurilor de consum** a crescut cu 5,7%, diminuându-se cu 3,8 p.p. față de perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 6,5%, produse nealimentare – 4,8%, servicii – 5,6%.

În trimestrul II, 2017 ritmul de creștere a IPC a fost de 7,1%, diminuându-se față de aceeași perioadă a anului precedent cu 0,8 p.p. Pentru componentele IPC în lunile aprilie-iunie 2017 s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,4%, produse nealimentare – 4,9%, servicii – 8,2%.

Inflația de bază de la începutul anului 2017 înregistrează o decelerare comparativ cu dinamica IPC. În perioada aprilie-iunie 2017, indicele inflației de bază a constituit 4,8% f.a.p.a.p., scăzând față de aceeași perioadă a anului 2016 cu 4,8 p.p. Decelerarea inflației de bază s-a datorat în special aprecierii ușoare a monedei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană, care a atenuat parțial creșterea prețurilor reglementate și modificările în politica fiscală a statului.

În trimestrul II, 2017 creșteri neuniforme au înregistrat și alți indici ai prețurilor, care comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent au avut următoarele evoluții:

- ✓ indicele prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1,6 p.p. și a atins nivelul de 3,6%;
- ✓ în sectorul construcțiilor indicele de creștere a prețurilor a scăzut față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 3 p.p., constituind 4,6%;
- ✓ prețurile producătorului la produsele agricole au scăzut cu 1,1% față de perioada similară a anului 2016;
- ✓ ritmul de creștere a prețurilor la combustibili a înregistrat 9,7% f.p.s.a.p., ceea ce atestă o majorare f.a.p.a.p. acestui indicator cu 13,1 p.p.

În trimestrul II, 2017 **cursul mediu nominal de schimb** față de principalele valute de referință a fost de 20,6 MDL/EUR și 18,8 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 7,9% față de moneda unică europeană și cu 5,3% față de dolarul SUA. În termeni reali leul moldovenesc s-a apreciat în această perioadă 10,3% față de USD (comparativ cu perioada similară a anului trecut) și cu 10,3% față de moneda Euro comparativ cu p.s.a.p.

Politica monetară

În trimestrul II, 2017 **rata de bază** s-a menținut la nivelul stabilit din luna noiembrie 2016 și a constituit 9%, fapt ce atestă o scădere cu circa 6 p.p. față de nivelul acesteia în perioada similară a anului trecut. Rata dobânzii la creditele overnight a fost și se menține în continuare la nivelul de 12%, iar rata dobânzii la depozitele overnight este de 6%. La începutul trimestrului III al anului 2017, BNM a operat noi micșorări a ratelor de politică monetară.

Rata rezervelor minime obligatorii. În trimestrul II al anului curent, sub influența intensificării presiunilor inflaționiste BNM a majorat gradual norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă cu 5,0 puncte procentuale, până la 40% din baza de calcul. Ceea ce se răsfrânge asupra economie prin menținerea unui nivel redus a creditării bancare în sectorul real.

Stocul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul primului semestru al anului 2017 s-a majorat de la începutul anului curent cu 183 mil.USD și continuă să crească. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului II, 2017 a constituit 2,38 mld.USD, sporind cu 27,4% f.p.s.a.p.

Masa monetară în sens larg (M3) decelerează ușor din ritmurile de creștere. Principala contribuție la creșterea masei monetare au avut-o componentele agregatului monetar M1, în special depozitele la vedere în monedă națională. Ritmul de creștere a masei monetare, în această perioadă, a crescut față de valorile acestuia înregistrate în perioada similară a anului precedent, creștere generată de majorarea volumului de depozite în monedă națională.

Finanțele publice

Veniturile Bugetului public național au fost în creștere în primul semestru al anului 2016 cu 18.5 % La majorarea încasărilor bugetului public, au contribuit în mare parte veniturile fiscale, în special impozitele și taxele pe mărfuri și servicii, care au avut o pondere de 63,09 din totalul încasărilor la buget, fapt caracteristic modelului unei economii de consum.

În I semestru 2017, Republica Moldova a primit granturi în sumă de 84,4 mil. MDL, ce constituie doar 37,8% din suma primită în anul precedent. Cele mai importante donații au fost cele primite de la organizațiile internaționale, pe când guvernele altor state au virat doar 13,5% din granturile acordate în primul semestru al anului 2016. Donatorii externi au redus volumul finanțării prin granturi în condițiile în care nu există o stabilitate preponderent politică în țară, iar agenda guvernului cu privire la reformele coordonate cu UE nu este îndeplinită.

Partea de cheltuieli a bugetului public național în I semestru 2017 s-a realizat în valoare de 25 010,7 mil. lei, cu 15,2% (3 302,2 mil. lei) mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Ponderea majoră în cheltuielile totale o dețin cele efectuate pentru finanțarea domeniului social -70,7%, inclusiv protecția socială -38,4, ocrotirea sănătății -13,3%, învățământ -18,7% iar cele mai mici cheltuieli, sub 1% le constituie finanțările activităților de protecție a mediului înconjurător.

Executarea bugetului public național în I semestru 2017 a rezultat cu un deficit în mărime de 101,5 mil. MDL. Datoria sectorului public s-a diminuat cu 1 097,7 mil. MDL sau cu 1,8% comparativ cu sfârșitul anului 2016 și a constituit 58 248,1 mil. MDL. Această diminuare s-a datorat comprimării datoriei de stat externe, rezultată din aprecierea valutei naționale.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2017, **ponderea datoriei sectorului public în PIB**, la situația din 30 iunie 2017, a constituit 39,3%, înregistrând o diminuare cu 4,7 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2016 și o majorare în raport cu perioada similară a anului 2016 cu 6,0 p.p.

Sectorul bancar

Problema majoră a activității sectorului bancar pe parcursul semestrului I al anului 2017 este **diminuarea valorii portofoliului de credite brute** acordate de către băncile comerciale, care a înregistrat o depreciere de 1.57 la sută sau 544.7 mil. lei. Diminuarea ritmului de acordare a creditelor nu s-a asociat însă și cu scăderea nivelului de risc a portofoliului. Astfel, în I semestru al anului 2017, valoarea creditelor neperformante a constituit 6 034,22 mil. MDL în creștere cu 36 mil. MDL sau 0,6% față de 31.06.2016 și cu 364,4 mil MDL sau 6,07% față de 01.01.2017. Totodată se remarcă migrarea creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice și din valută străină în cea națională, fapt datorat aprecierii leului moldovenesc.

Creșterea valorii activelor, din păcate s-a datorat în special creșterii lichidităților. Astfel, ponderea activelor lichide în totalul activelor (principiul II al lichidității) înregistrează nivelul de 51,30%, mai mult cu 6,81 p.p. față de 31.06.2016 și cu 2,1 față de 01.01.2017 și de cca 2,5 ori mai mare decât limita minimă, stabilită de BNM. Sporirea continua de lichidități în sistemul bancar este rezultatul înăsprii politicii monetare promovate de BNM, care, în fond, are ca scop sterilizarea excesului de masă monetară în vederea menținerii țintei inflaționiste, dar afectează capacitatea băncilor de a credita. Atât timp cât BNM va continua să gestioneze surplusul de lichidități în vederea susținerii funcționării adecvate a pieței monetare interbancare prin operațiuni open-market, băncile vor fi descurajate să plaseze în credite, care, la o rentabilitate similară, generează un risc mult mai mare decât valorile mobiliare de stat, iar creșterea ratei rezervelor obligatorii doar va acționa spre creșterea necesarului de lichidități, menținute pe conturile băncilor la BNM. În acest caz este important să se formuleze o decizie, care să stabilească clar opțiunea politicii monetare a BNM – menținerea țintei inflaționiste sau creșterea capacității de creditare a sistemului bancar și, implicit, creșterea economică a țării.

Problemele sistemului bancar, identificate anterior, sunt reflectate de rezultatul financiar, realizat de bănci în I semestru 2017. În luna iunie 2017, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 956,73 mil. MDL, în creștere cu 102,3 mil. MDL sau 11,98% față de aceeași perioadă a anului precedent. Majorarea profitului este determinată de diminuarea cheltuielilor cu dobânzile (de la depozite) cu 39.9 la sută, diminuarea depreciierilor la activele financiare cu 76.6 la sută și de majorarea veniturilor neaferente dobânzilor cu 5.4 la sută (în mare parte, din taxe și comisioane cu 11.8 la sută). Astfel, **creșterea profitului bancar** nu este determinată de creșterea încasărilor din credite, partea venitului net aferent dobânzilor din venitul total al băncii rămânând modestă – la nivelul a 40,4%, fapt ce confirmă o implicare foarte slabă a băncilor în activitatea de redistribuire a fondurilor și, implicit, la creșterea economică prin asigurarea cu resurse necesare a economiei reale.

Prioritățile sectorului bancar moldovenesc rămân a fi asigurarea transparenței structurii acționarilor și îmbunătățirea aplicării normelor de supraveghere prudentială de către băncile autohtone. Cele mai mari bănci comerciale din Republica Moldova, rămân sub supravegherea intensivă încă pe un termen de 3 luni iar la 01 iulie 2017, când a expirat termenul de decizie asupra vânzării pachetului de 41,09% din acțiunile B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A., CNPF l-a extins încă pentru 6 luni, deoarece pentru el încă nu s-a găsit cumpărător.

Sectorul extern

Balanța de plăți. În Semestru I 2017, soldul contului curent al balanței de plăți a Republicii Moldova a fost în creștere cu 77,8% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Contul curent în Semestru I 2017 a înregistrat un deficit de 307,22 mil. dolari.

Stocul total de investiții străine directe a Republicii Moldova a fost în creștere și a constituit 3958,60 mil. dolari în I Semestru a.2017.

Volumul transferurilor de peste hotare efectuate prin intermediul băncilor licențiate în favoarea persoanelor fizice în I semestru au fost în creștere. Comparativ cu I Semestru al anului 2016, volumul transferurilor au crescut cu 9,6%, după doi ani de scădere.

Comerțul exterior cu bunuri în Semestru I 2017 a înregistrat o creștere cu 14,5%, comparativ cu perioada similară a anului trecut. Exporturile de mărfuri, în perioada ianuarie-iunie 2017 au constituit 1028,2 mil. dolari SUA, în creștere cu 13,6% comparativ cu perioada corespunzătoare din 2016. Importurile de mărfuri, în Semestrul I a. 2017, comparativ cu perioada similară a anului precedent a înregistrat o creștere cu 15%.

În Semestrul I 2017 decalajul considerabil în evoluția exporturilor și importurilor a dus la formarea unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 1153,2 mil. dolari, cu 190,3 mil. dolari SUA (+19,8%) mai mare față aceeași perioadă din anul 2016.

Mediul de afaceri

În SI 2017, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a crescut cu 8,2% f.p.s.a.p. Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în S I 2017, în Registrul de stat, au fost trecute 3192 întreprinderi noi.

Concomitent, continuă tendința de creștere a numărului de întreprinderi radiate. Astfel, în S I 2017, numărul întreprinderilor radiate a marcat cea mai mare creștere comparativ cu perioada similară a anilor 2011-2016. Numărul întreprinderilor radiate în S I 2017 din Registrul de stat s-a majorat cu 85,9% f.p.s.a.p, constituind 4166 întreprinderi.

Sectorul social

Situația demografică. În Trimestrul II din anul 2017, conform datelor BNS, numărul născuților-vii total pe țară a constituit 16868 pers., fiind în scădere cu 7,6% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, rata natalității a fost de 9,5 născuți-vii la 1000 locuitori. Numărul de decedați a constituit 19775 pers., înregistrând, o scădere de 1,9% f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 11,2 decedați la 1000 locuitori. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în T II din anul 2017 a constituit 174 cazuri și s-a redus cu 5 cazuri în comparație cu perioada similară a anului precedent. Scăderea naturală în T II din 2017 a constituit -2907 persoane sau -1,6 persoane la 1000 de locuitori. Scăderea naturală în T II din 2017 a devenit cea mai pronunțată din ultimii 7 ani. Numărul *căsătoriilor* total pe țară în T II din anul 2017 a constituit 8060, micșorându-se cu 6,9% față de perioada similară a anului trecut, iar rata nupțialității a constituit 4,6 căsătorii la 1000 locuitori. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 4980, fiind în scădere cu 10,7% față de aceeași perioadă a anului precedent. Rata divorțialității a constituit 2,8 divorțuri la 1000 locuitori.

Piața forței de muncă. În Trimestrul II din 2017 populația economic activă a constituit 1316,0 mii pers., reducându-se cu 3,4% sau cu 46,9 mii persoane în comparație cu trimestrul respectiv din anul precedent. Totodată, rata de activitate a populației a fost de 44,1% și s-a redus cu 1,6 p.p. f.p.s.ap. Populația ocupată a fost de 1270,3 mii persoane în T II din 2017, micșorându-se cu 2,9% comparativ cu p.s.a.p. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a atins 42,6%, micșorându-se ușor față de nivelul p.s.a.p. (43,8%). Numărul șomerilor, conform Biroului Internațional al Muncii a constituit 45,7 mii pers., fiind cu 16,9% mai mic decât în p.s.a.p. (55,0 mii). Rata șomajului la nivelul țării în T II din 2017 a fost de 3,5%, micșorându-se doar cu 0,5 p.p. față de p.s.a.p. (4,0%). Populația inactivă din țară (15 ani și peste) în T II din anul 2017 a fost de 1667,9 mii persoane, constituind 55,9% din populația totală de această vârstă și s-a redus cu 1,5 p.p. f.p.s.a.p. Grupul NEET a ocupat o pondere de 28,2% din populația din grupa de vârstă de 15-29 ani. Persoanele care nu doresc să lucreze constituie 79,7% din populația inactivă (de 15 ani și peste).

Remunerarea muncii. Trimestrul II al anului 2017 este caracterizat atât de o creștere cu 13,2% a salariului nominal mediu lunar (5636,7 MDL) față de același trimestru al anului precedent, cât și a celui real mediu lunar – cu 5,7%. În sectorul bugetar salariul mediu lunar (4924,2 MDL) s-a majorat f.p.s.ap. cu 13,2%, într-o mai mare măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (5924,7 MDL), care a crescut f.p.s.ap. cu 13,0%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații (12553,8 MDL), Activități financiare și de asigurări (10503,2 MDL) și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (9981,9 MDL).

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în T II din anul 2017 au constituit 2227,6 MDL în medie la o persoană, fiind în creștere cu 9,8% f.p.s.a.p. În termeni reali veniturile populației au înregistrat o majorare de 2,5%. Cele mai importante surse de venit rămân a fi în continuare: salariile (43,2%), prestațiile sociale (22,0%) și transferurile bănești din afara țării (17,7%).

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T II din 2017 au constituit în medie pe o persoană 2245,3 MDL, majorându-se cu 8,0% față de T II din anul 2016. În termeni reali, ajustând la indicii prețurilor de consum, cheltuielile populației s-au majorat în medie cu 0,8% f.p.s.a.p. Cea mai mare parte a cheltuielilor continuă să fie direcționată spre: consumul alimentar (44,3%), întreținerea locuinței (18,4%) și îmbrăcăminte și încălțăminte (10,4%).

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2017 a constituit 712,5 mii persoane sau cu 28,8 mii persoane mai mult comparativ cu 1 iulie 2016. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2017 a constituit 1484,72 MDL, fiind în creștere cu 16,1% față de 1 iulie 2016.

Minimul de existență. Minimul de existență în medie pe lună la o persoană în Semestrul I din 2017 a constituit 1866,3 MDL, majorându-se cu 2,9% f.p.s.a.p. În cazul orașelor mari el a constituit 2015,6 MDL, cu 2,2% mai mult f.p.s.a.p. Minimul de existență a fost de 1836,7 MDL în orașele mici, cu 4,5% mai mult față de p.s.a.p. În cazul satelor el a fost de 1809,9 MDL, cu 2,4% mai mult decât în p.s.a.p. Co-raportul dintre salariul mediu lunar pe economie și minimul de existență pentru populația în vârstă aptă de muncă în semestrul I din 2017 a fost de 2,7 ori, față de 2,5 ori în p.s.a.p.

Capitolul I

PRODUȚIA¹

Produsul intern brut

În semestrul I al anului 2017, produsul intern brut a înregistrat o valoare nominală de 63921 mil. MDL, în prețuri curente de piață, având o valoare net superioară cu 2,8% în termeni reali față de aceeași perioadă a anului precedent.

Tabelul 1.1. Produsul intern brut în semestrul I 2017

	Trimestrul I	Trimestrul II	Semestrul I
Milioane lei prețuri curente	29 670	34 251	63 921
în % față de:			
perioada similară a anului trecut	103,1	102,5	102,8
trimestrul precedent	99,4	100,7	-

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Aceste creșteri au fost condiționate în special de comerțul cu ridicata și amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentare publică care au contribuit la creșterea PIB-ului cu 1,5%, la majorarea VAB cu 7,2%, deținând o pondere de 21% în structura acestuia. În același timp, construcțiile, precum și informațiile și comunicațiile au avut un aport a câte 0,2% la creșterea PIB-ului, contribuind cu 3,8% și 6,4% respectiv la formarea lui, valorile VAB, de asemenea au sporit cu 4,5% și 2,8% corespunzător.

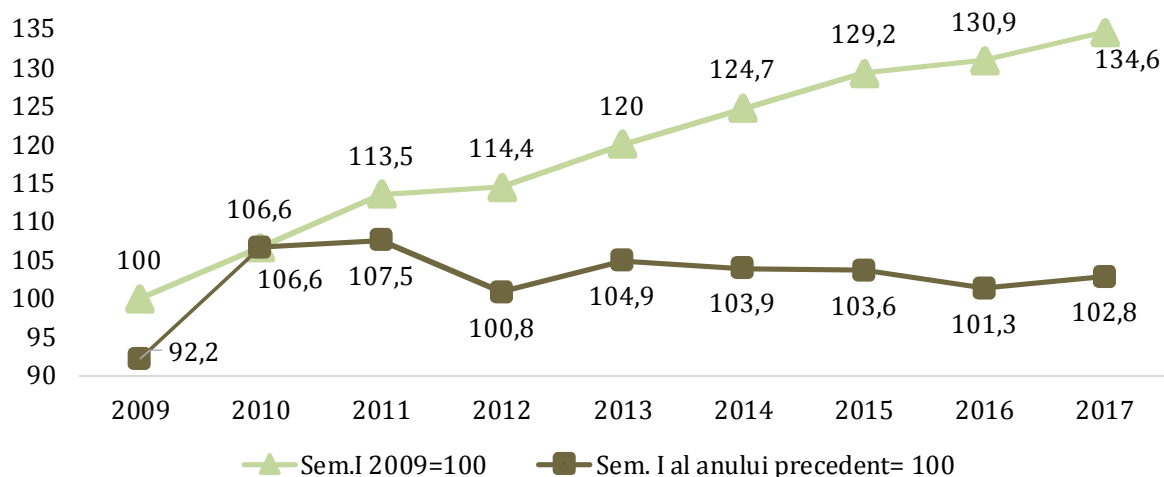

Figura 1.1. Evoluția PIB-ului, ianuarie-iunie 2009-2017, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

În aceeași perioadă, volumul impozitelor pe produse a suportat o majorare față de aceeași perioadă a anului precedent (+6,4%), astfel contribuind la creșterea PIB-ului cu 1,1%, deținând o cotă de 17,7%.

În același timp, unele activități au contribuit negativ la formarea PIB-ului. Agricultură, silvicultură și pescuitul, având o cotă (la formarea PIB) de 4,9% au contribuit la reducerea fizică a PIB-ului cu

¹ Analiza este prezentată fără datele întreprinderilor și organizațiilor din partea stângă a Nistrului și mun. Bender, pe baza statisticilor oficiale, elaborate de către Biroul Național de Statistică. În unele cazuri, special menționate, sunt prezentate datele disponibile vizând regiunea transnistreană, difuzate de către organul de statistică din regiune.

0,2% și a VAB cu 0,8%. Administrația publică și apărarea; asigurările sociale obligatorii; învățământul; sănătatea și asistența socială au contribuit la reducerea PIB-ului cu 0,1% având o pondere de 15,3%, reducând astfel VAB-ul cu 0,8%.

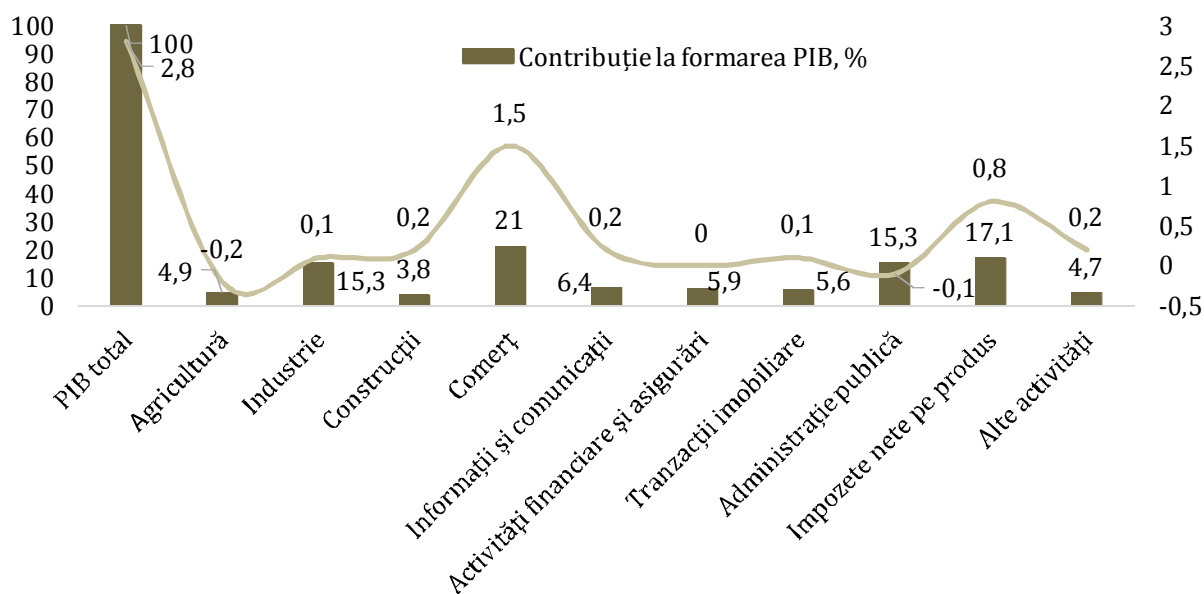

Figura 1.2. Contribuția componentelor de resurse la formarea PIB în 2017 și la creșterea acestuia față de anul 2016, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Creșterea conform *categoriilor de utilizări* se datorează în special *consumului final al gospodăriilor populației* (CFGP) cu 3,5%, care a contribuit la formarea PIB-ului cu 87,8% și la o majorare a volumului cu 4% și a *formării brute de capital fix* (FBCF) cu 1,1% având o contribuție la formarea PIB-ului de 22,1% și o majorare a volumului cu 4,8%.

În același moment, exportul net de bunuri și servicii a influențat negativ asupra indicelui volumului fizic al PIB-ului, contribuind la reducerea acestuia cu 4,1%. Acest rezultat se datorează contribuției mai evidențiate a importurilor de bunuri și servicii, ce au atins cota de 79,4% față de cea a exporturilor de bunuri și servicii, cu o pondere de 45,4%.

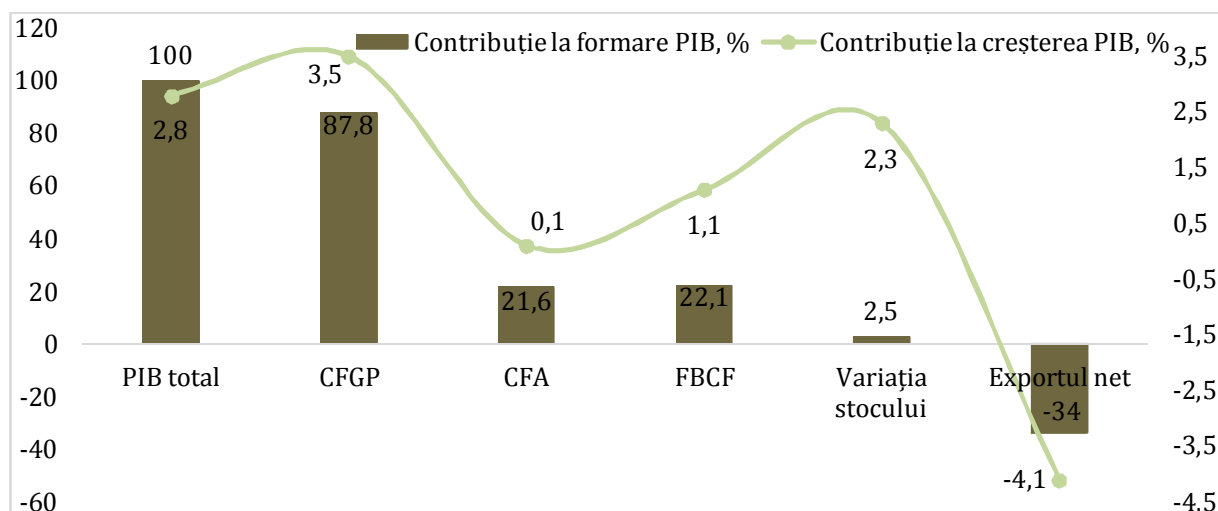

Figura 1.3. Contribuția componentelor pe categorii de utilizări la formarea și creșterea PIB în ianuarie-iunie 2017 față de perioada respectivă a a. 2016, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Industria

În primul semestru al anului 2017 volumul producției industriale comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent a avut parte de o creștere de 0,3% (serie brută). Acest fapt, în mare măsură, se datorează industriei extractive și industriei prelucrătoare care au avut creșteri comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

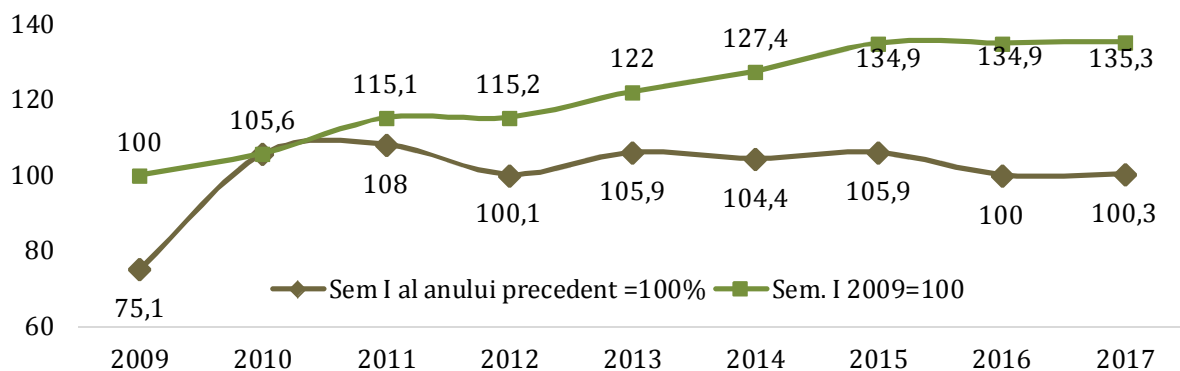

Figura 1.4. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2009-2017, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Cea mai mare creștere în primul semestru al anului 2017 a fost obținută de **industria extractivă**: +1,6% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Industria prelucrătoare, de asemenea a avut parte de creșteri în această perioadă, însă mai modeste, atingând valori cu 0,4% mai mari comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. În primul semestru al anului 2017, în cadrul industriei prelucrătoare, cele mai însemnate creșteri le-au obținut următoarele grupe: "Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice" (+23,6%), "Fabricarea echipamentelor electrice" (+16,8%), "Fabricarea băuturilor" (+8,6%), "Fabricarea preparatelor farmaceutice" (+7,7%) și "Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei" (+7,7%). Însă au avut loc și reduceri la diverse categorii ale industriei prelucrătoare, cele mai mari fiind înregistrate de "Fabricarea altor mijloace de transport" (-90,3%), "Fabricarea produselor de tutun" (-39,7%), "Fabricarea produselor textile" (-17%), "Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie" (-13,9%) și "Producția altor produse din minerale nemetalifere" (-8,8%).

De asemenea, o reducere a avut loc și în cadrul producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, care s-a micșorat cu 0,5% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Tabelul 1.2. Activitatea sectorului industrial în ianuarie-iunie 2017

	în % ian.-iunie 2017
<i>A</i>	<i>1</i>
INDUSTRIA PRELUCRATOARE din care:	100,4
Industria alimentara	101,8
Fabricarea bauturilor	108,6
Fabricarea produselor de tutun	60,3
Fabricarea produselor textile	83,0
Fabricarea de articole de imbracaminte	99,6
Tabacirea si finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj si marochinarie	96,4
Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn si pluta	107,7
Fabricarea hartiei si a produselor din hartie	86,1
Tiparire si reproducerea pe suporti a inregistrarilor	106,6

Tabelul 1.2 – continuare

A	1
Fabricarea produselor de cocserie si a produselor obtinute din prelucrarea titeiului	94,9
Fabricarea substantelor si a produselor chimice	101,7
Fabricarea produselor farmaceutice	107,7
Fabricarea produselor din cauciuc si mase plastice	123,6
Productia altor produse din minerale nemetalifere	91,2
Industria metalurgica	98,5
Industria constructiilor metalice si a produselor din metal	101,4
Fabricarea calculatoarelor si a produselor electronice si optice	100,4
Fabricarea echipamentelor electrice	116,8
Fabricarea de masini, utilaje si echipamente n.c.a.	96,1
Fabricarea autovehiculelor, a remorcilor si semiremorcilor	98,6
Fabricarea altor mijloace de transport	9,7
Fabricarea de mobila	102,6
Alte activitati industriale n.c.a.	94,8
Repararea, intretinerea si instalarea masinilor si echipamentelor	95,8
PRODUCȚIA ȘI FURNIZAREA DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ, GAZE, APĂ CALDĂ ȘI AER CONDITIONAT	99,5

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Agricultura

În semestrul I al anului 2017, producția agricolă pentru prima dată de la anul 2012 a întrerupt tempoul de creștere, înregistrând astfel o reducere de 5% (în prețuri comprabile) comparativ cu perioada similară a anului precedent.

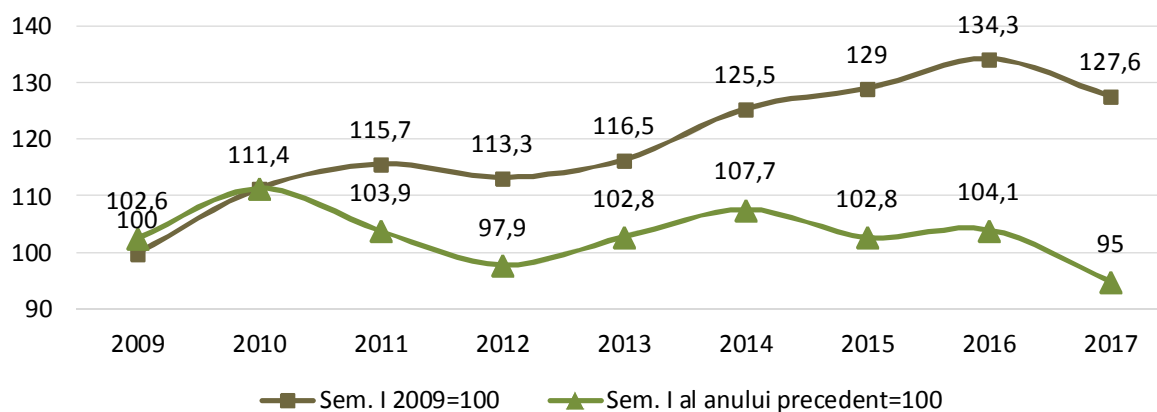

Figura 1.5. Evoluția producției agricole în ianuarie-iunie 2009-2017, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Acest fapt, în mare parte se datorează reducerii producției vegetale cu 28,4%, care a fost condiționată de întârzierea recoltării culturilor agricole, ca rezultat a condițiilor climaterice nefavorabile în primăvara anului curent. Însă și producția animalieră a însemnat o descreștere nesemnificativă de 0,4%, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut.

Sectorul zootehnic în semestrul I al anului curent a avut parte de creșteri și de reduceri, inclusiv. Astfel, în gospodăriile de toate categoriile a fost înregistrată o cantitate de ouă de 348,4 mil. buc. ce a constituit o majorare de 6,6% comparativ cu semestrul I al anului 2016, producția (creșterea) vitelor și a păsărilor (în masă vie) a înregistrat valori de 81,1 mii tone, cu 0,8% mai puțin ca în perioada similară a anului precedent, iar producția de lapte a constituit 223,9 mii tone - cu 3,9% mai puțin f.p.s.a.p.

În aceeași perioadă, în sectorul zootehnic cea mai mare parte a producției animaliere a fost produsă în cadrul *gospodăriilor populației* care dețin o cotă parte în producția laptelui de 94,1%, în producția (creșterea) vitelor și păsărilor (în masă vie) de 55% și în producția de ouă – 53%, respectiv.

În *întreprinderile agricole* (inclusiv gospodăriile țărănești (de fermier) care au la balanță animale), în semestrul I al anului 2017, comparativ cu perioada similară a anului 2016, a fost înregistrată o sporire a volumului de creștere a vitelor și păsărilor (în masă vie) cu 1,9%, a volumului producției de lapte de vacă cu 1,1% și a volumului producției de ouă de găină cu 7,9%.

Transportul

În perioada ianuarie-iunie a anului 2017, volumul mărfurilor transportate de către întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian, a atins cifra de 6576,6 mii tone, cu 22,5% mai mult comparativ cu perioada ianuarie-iunie a anului 2016. Această sporire se datorează transportului feroviar ce a înregistrat o creștere de 32,7%, transportului rutier – cu o creștere de 19,1% și celui aerian, care a crescut de 2 ori comparativ cu sem I al anului 2016, însă care continuă să dețină o cotă parte foarte mică, de 0,006%, în totalul transporturilor de mărfuri. În același timp au fost înregistrate și reduceri, în special la transportarea mărfurilor pe cale fluvială, care s-a micșorat cu 19,6% comparativ cu perioada similară a anului 2016.

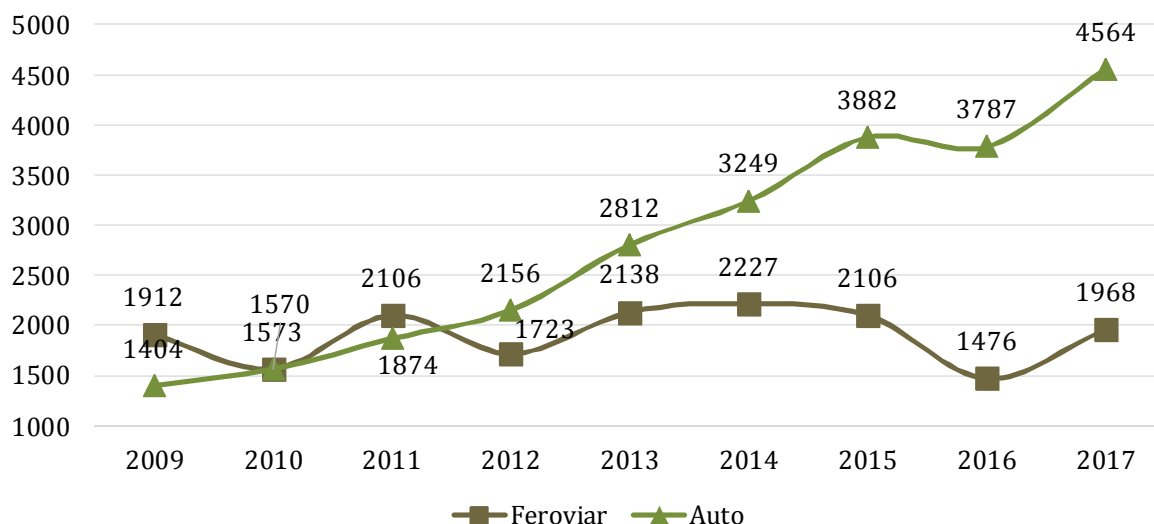

Figura 1.6. Mărfuri transportate în ianuarie-iunie 2009-2017, mii tone

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Cu ajutorul mijloacelor de **transport feroviar** au fost transportate mărfuri în cantitatea de 1967,9 mii tone, care au constituit 29,92% din totalul de mărfuri transportate în această perioadă pe toate căile de transport. În semestrul I al anului 2016, aceasta cotă a atins valoarea de 27,5%.

Cea mai mare cotă în transportarea mărfurilor o are **transportul auto**, prin intermediul căruia au fost transportate 4564,3 mii tone în semestrul I al anului 2017, atingând o pondere de 69,4% din totalul mărfurilor transportate. În perioada similară a anului precedent această pondere a atins cota de 71,5%.

Parcursul mărfurilor pe toate tipurile de transport a constituit 1989,3 mil. tone-km, astfel atingând valori superioare comparativ cu semestrul I 2016 cu 15,3%. Transporturile feroviar, rutier și aerian a favorizat acest rezultat, prezentând creșteri de 31,1%, 11,6% și 18,7% respectiv. Pe de altă parte, transportul fluvial a participat la reducerea acestui rezultat cu 19,7%.

Transportul auto este principala sursă de deplasare a pasagerilor care a marcat în semestrul I al anului 2017 o cotă de 96,7% din totalul transporturilor. Numărul pasagerilor ce au ales să se deplaseze cu autobuze și microbuze a constituit circa 49,46 mil. pasageri, cu 2,1% mai puțin față de perioada similară a anului 2016. Mijlocul de transport feroviar a fost ales de 930,7 mii pasageri, cu 23,3% mai puțin față de aceeași perioadă a anului 2016. Pe de altă parte, numărul persoanelor ce au ales transportul aerian a atins cifra de 697 mii pasageri, depășind cifra înregistrată în semestrul I al anului 2016 cu 55,3%.

Investiții în active imobilizate

În semestrul I al anului 2017, investițiile în active imobilizate se bucură de o ușoară creștere cu 2,5% (în prețuri curente), comparativ cu perioada similară a anului precedent, astfel atingând suma de 6175,6 mil. MDL (în prețuri curente). Această creștere se datorează în special imobilizărilor corporale, ce dețin o cotă de 98,16% în totalul investițiilor în active imobilizate, care au rezultat într-o creștere de 2,3% comparativ cu semestrul I al anului 2016, însumând astfel 6062,3 mil. lei. În același timp și imobilizările necorporale au avut parte de o creștere de 13,9%.

Cu toate că principalele surse de finanțare a activităților investiționale au fost și rămân mijloacele proprii ale agenților economici și a populației, cu o cotă de 73% din totalul surselor de finanțare în active imobilizate, acestea în perioada respectivă s-au diminuat cu 3,6% față de semestrul I al anului 2016 și au constituit 4505,3 mil. MDL. Restul surselor de finanțare a activităților investiționale au avut creșteri, astfel din bugetul de stat au fost finanțate 3,6% din totalul investițiilor, cu o creștere de 57,6% f.p.s.a.p, fiind urmate de finanțarea autorităților administrativ-teritoriale, cu creșteri de 31,4% și o cotă de 3,9% din totalul surselor investiționale; sursele din străinătate au crescut cu 27,8%, deținând o pondere de 5,6% din total și prin intermediul altor surse a fost finanțată o cotă de 13,9%, care comparativ cu perioada similară a anului precedent, a sporit cu 13,7%.

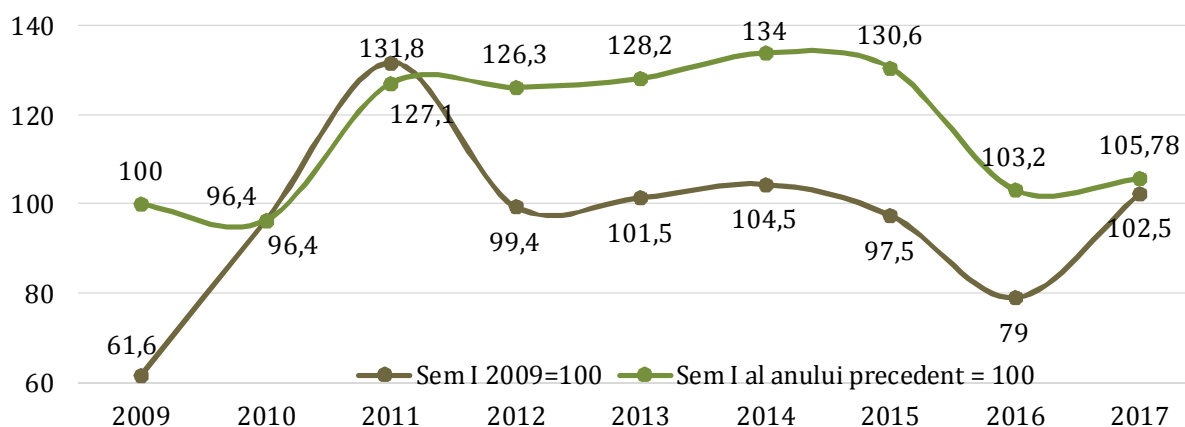

Figura 1.7. Evoluția volumului investițiilor în active imobilizate în ianuarie-iunie 2009-2017, %

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Tabelul 1.3. Investiții în active materiale pe termen lung pe surse de finanțare în ianuarie-iunie 2017

	Realizări, mil. lei	În % față de:	
		ian.-iunie 2016	total
Investiții în active imobilizate - total	6 175,6	102,5	100
din care, finanțate din contul:			
bugetului de stat	225,1	157,6	3,6
bugetelor unităților administrativ-teritoriale	238,8	131,4	3,9
mijloacelor proprii	4 505,3	96,4	73
surselor din străinătate	346,8	127,8	5,6
altor surse	859,6	113,7	13,9

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Comerțul și alte servicii destinate pieței

Întreprinderile a căror activitate principală este **comerțul cu amănuntul** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) în semestrul I al anului 2017 au suferit o reducere a cifrei de afaceri cu 4% (în prețuri comparabile) față de aceeași perioadă a anului precedent.

Cifra de afaceri a întreprinderilor a căror activitate principală sunt **serviciile de piață prestate populației** în perioada ianuarie-iunie 2017 se bucură de o creștere cu 3% comparativ cu semestrul I al anului 2016.

Întreprinderile a căror activitate de bază este **comerțul cu ridicata** (cu excepția comerțului cu autovehicule și motociclete) în perioada respectivă se bucură de o majorare semnificativă, având o creștere de 18,6% față de aceeași perioadă a anului precedent. În același timp, cifra de afaceri pentru **serviciile de piață prestate, în principal, întreprinderilor**, de asemenea a înregistrat o creștere, dar mai modestă, de doar 8,8%.

Turismul

În semestrul I al anului 2017 agențiile de turism și turoperatorii s-au bucurat de o majorare a serviciilor acordate pentru 110,4 mii turiști, numărul cărora a sporit cu 27% comparativ cu perioada corespunzătoare a anului 2016. Acest fapt a fost condiționat de majorarea numărului de persoane ce au participat la turismul emițător (+31,5%), la turismul receptor (+16,2%) și cel intern (+13,4%).

Tabelul 1.4. Turiști și excursioniști participanți la turismul organizat prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor

	turiști și excursioniști în perioada ianuarie- iunie 2017	% față de ianuarie-iunie 2016
TOTAL	110 356	127
Turism receptor (primirea cetățenilor străini în țară)	6 658	116,2
Turism emițător (deplasarea rezidenților Republicii Moldova în străinătate)	85 012	131,5
Turism intern (deplasarea rezidenților Republicii Moldova prin interiorul țării, în scop turistic)	18 686	113,4

Sursa: Datele Biroului Național de Statistică.

Din totalul turismului receptor ce a beneficiat de serviciile agențiilor de turism și a turoperatorilor, 76,6% au sosit cu scop de odihnă recreere și agrement, 19,1% cu scopuri de afaceri și profesionale și 4,3% cu scop de tratament.

Aproximativ jumătate (49,3%) din totalul nerezidenților ce au vizitat Republica Moldova în perioada respectivă au fost din România (14,2%), Federația Rusă (10,3%), Austria (7,9%), Polonia (6,3%), Ucraina (5,8%) și Grecia (4,8%).

Principalele direcții de plecare peste hotare (ce au constituit 81,2%) a rezidenților Republicii Moldova prin intermediul agențiilor de turism și a turoperatorilor au fost: Turcia (32,6%), Bulgaria (20,4%), România (18,4%) și Grecia (9,8%).

Turismul intern în perioada analizată s-a bucurat de 18,7 mii de participanți, marcând astfel o creștere de 13,4% f.p.s.a.p. Turismul intern a fost organizat în special de agențiile de turism și a turoperatorilor din municipiul Chișinău (50,1%), regiunile de dezvoltare Centru (23,6%) și Sud (21,9%).

Activitatea industrială și investițională în raioanele din stânga Nistrului și mun. Bender²

Conform informației difuzate de către organul de statistică din regiunea transnistreană în semestrul I al anului 2017 întreprinderile din regiunea din partea stângă a râului Nistru și mun. Bender au fabricat producție industrială în volum mai redus cu 5,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

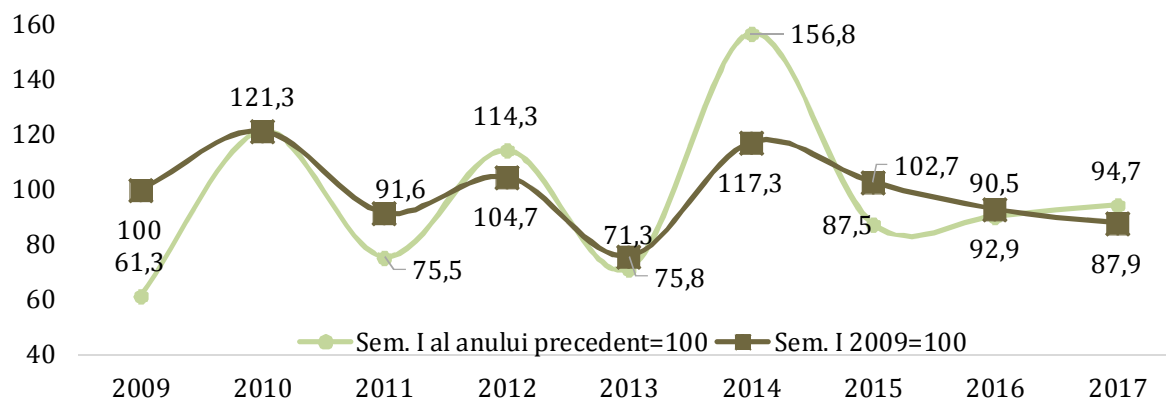

Figura 1.8. Indicii producției industriale în ianuarie-iunie 2009-2017, %

Sursa: Datele organului de statistică a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Volumul investițiilor în perioada analizată a suferit reduceri de 33,2% comparativ cu semestrul I al anului 2016, însă, comparativ cu perioada similară a anului 2008, această diminuare constituie 24,32%.

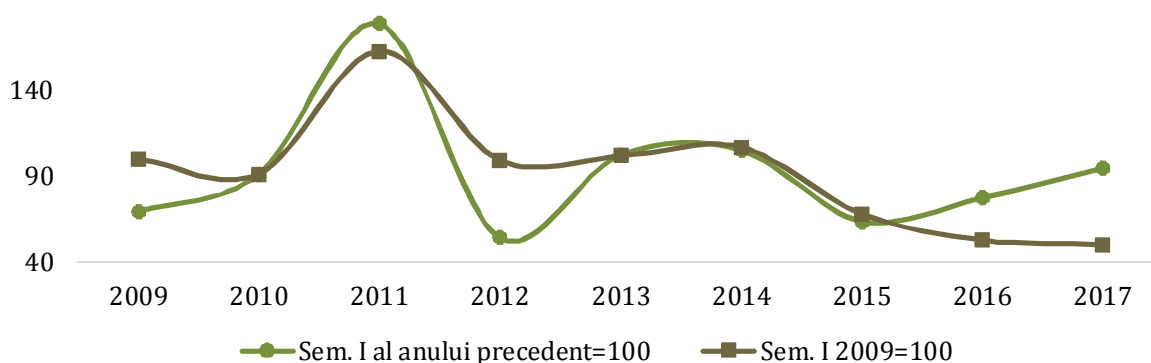

Figura 1.9. Evoluția volumului investițiilor în mijloace fixe în ianuarie-iunie 2009-2017, %

Sursa: Datele organului de statistică a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

Cheltuielile investiționale, atât în lucrările de construcții-montaj, cât și în utilaje, mașini și mijloace de transport au continuat tendințele de reducere, astfel atingând valorile de -22,1% și -31,2% respectiv.

În perioada analizată volumul lucrărilor de construcții realizate în antrepriză se bucură de o creștere de 22,8% comparativ cu semestrul I al anului 2016. Astfel, a fost înregistrată și o creștere a suprafețelor locuințelor date în exploatare cu 25,6% dintre care 29,8% îi aparțin mediului urban.

Reduceri nesemnificative au suportat comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației, care comparativ cu perioada similară a anului 2016 s-au redus cu 6% și 1,3%, respectiv.

² Conform datelor organului de statistică din regiunea transnistreană: <http://mer.gospmr.org/gosudarstvennaya-sluzhba-statistiki/informacziya/o-soczialno-ekonomicheskopolozhenii-pmr.html>

Capitolul II

PREȚURI, RATE DE SCHIMB ȘI POLITICA MONETARĂ

2.1. Prețuri și rate de schimb

Prețuri

În primul semestru al anului 2017, indicele prețurilor de consum a crescut cu 5,7%, diminuându-se cu 3,8 p.p. față de perioada similară a anului precedent. În aceeași perioadă, pentru componentele IPC s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 6,5%, produse nealimentare – 4,8%, servicii – 5,6%.

În trimestrul II, 2017 ritmul de creștere a IPC a fost de 7,1%, diminuându-se față de aceeași perioadă a anului precedent cu 0,8 p.p. Pentru componentele IPC în lunile aprilie-iunie 2017 s-au înregistrat următoarele majorări: produse alimentare – 8,4%, produse nealimentare – 4,9%, servicii – 8,2%.

În prima jumătate a anului 2017 rata anuală a inflației și-a accentuat tendința ascendentă, evoluțiile lunare înregistrând creșteri. Ritmul de creștere a prețurilor în lunile aprilie, mai și iunie 2017 f.p.s.a.p. a fost de 6,4%, 7,4% și 7,3%. Creșterea prețurilor în acesta perioadă s-a datorat în special majorării prețurilor la unele produse alimentare precum și ajustarea unor tarife la serviciile reglementate.

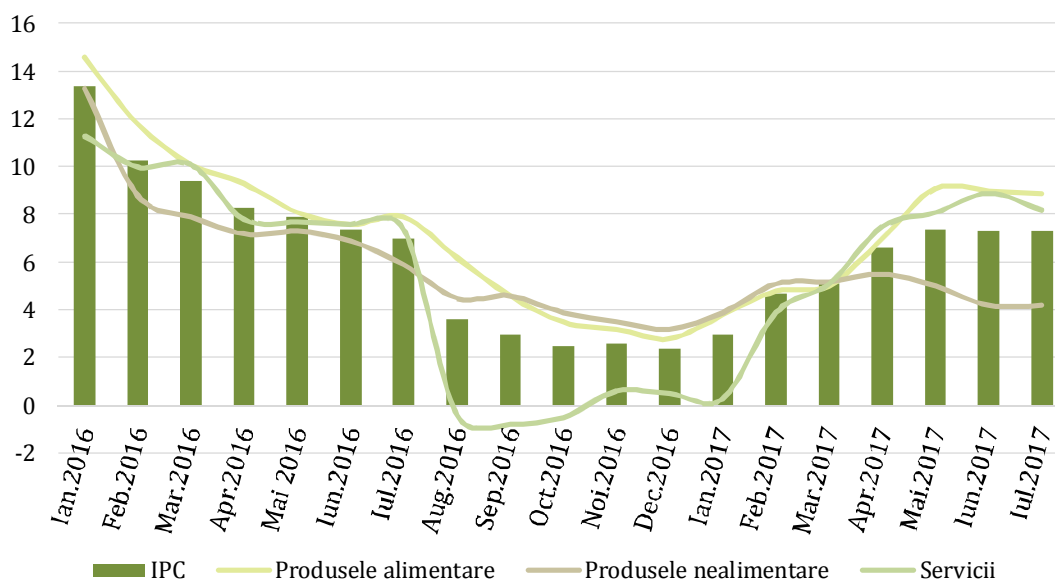

Figura 2.1.1. Ritmul anual de creștere a IPC și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În trimestrul II 2017, prețurile la produsele alimentare s-au majorat cu 8,4% cu 0,1 puncte procentuale peste nivelul înregistrat față în trimestrul II al anului precedent (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au produs următoarele majorări: în aprilie – 7%, în mai – 9,1%, în iunie – 9%). În trimestrul II al anului 2017, au crescut considerabil prețurile la legume cu 24%, inclusiv la varză cu 14,6%, tomate – 24,6%, cartofi – 19,2%; la ouă cu 28,2%; fructele proaspete s-au scumpit cu 17,2% etc. Reduceri de preț au fost înregistrate doar în cazul cepei, morcovului și la făina de grâu și de porumb.

Prețurile la produsele nealimentare în trimestrul II, 2017 s-au majorat cu 4,9% f.p.s.a.p, valoarea indicatorului dat descrescând cu 2,2 p.p. față de aceeași perioadă a anului 2016 (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, creșterile au fost de: 5,5% în aprilie, de 5% în mai și de 4,2% în iunie). În această perioadă au înregistrat creșteri de preț majoritatea produselor nealimentare, cu excepția autoturismelor și medicamentelor. Cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate la: țigări – cu 27,7%, încălțăminte – cu 9,1%, combustibili – 9,7%. Creșterea prețurilor la produsele nealimentare s-a datorat în parte majorării prețurilor la produsele reglementate precum și schimbărilor realizate în politica fiscală ce au condus la majorarea accizelor unor produse.

În trimestrul II al anului 2017 serviciile au înregistrat creșteri de preț esențiale, majorându-se cu 8,2% f.p.s.a.p, cu 0,5 p.p. peste nivelul indicatorului respectiv în 2016 (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au înregistrat următoarele majorări: în aprilie – 7,5%, în mai – 8,1% și în iunie – 8,9%). În perioada de referință, comparativ cu trimestrul II al anului precedent, cele mai mari majorări de preț au fost înregistrate în cazul serviciilor de sănătate – cu 75,1%, serviciilor de educație și învățământ – cu 11,6% și serviciilor comunal locative – cu 4,8%, inclusiv: apa și canalizarea cu 11,4%, apa caldă cu 11,9% și încălzirea centrală cu 12,5%. La majorarea prețurilor la servicii a contribuit în mare parte creșterea tarifelor la serviciile medicale adoptată de Guvern în trimestrul precedent, precum și creșterea altor prețuri reglementate.

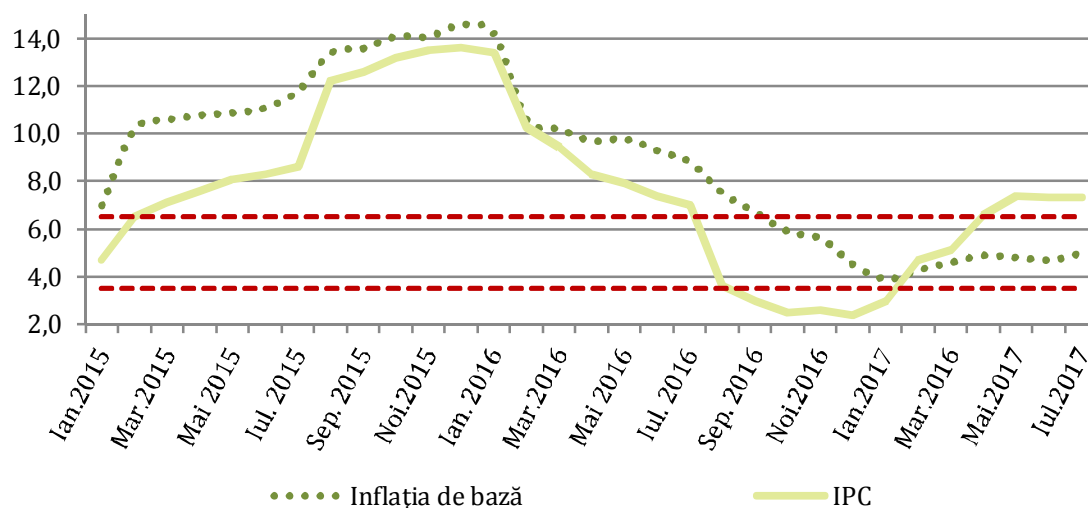

Figura 2.1.2. Ritmul anual de creștere al IPC și inflației de bază, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Inflația de bază de la începutul anului 2017 înregistrează o decelerare comparativ cu dinamica IPC. În perioada aprilie-iunie 2017, indicele inflației de bază a constituit 4,8% f.a.p.a.p., scăzând față de aceeași perioadă a anului 2016 cu 4,8 p.p. În expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent, ritmul de creștere a inflației de bază a înregistrat următoarele majorări: în aprilie – 4,9%, în mai – 4,8% și în iunie – 4,7%. Decelerarea inflației de bază s-a datorat în special aprecierii ușoare a monedei naționale față de dolarul SUA și moneda unică europeană, care a atenuat parțial creșterea prețurilor reglementate și modificările în politica fiscală a statului.

În trimestrul II al anului 2017 dinamica prețurilor producției industriale a înregistrat o decelerare ușoară de ritm. În lunile aprilie-iunie, 2017 ritmul de creștere a indicelui anual al prețurilor producției industriale a scăzut comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 1,6p.p. și a atins nivelul de 3,6%. În ramurile industriei s-au înregistrat următoarele majorări f.p.s.a.p.: industria extractivă – 1,9%, industria prelucrătoare – 3,1%, sectorul energetic – 8,7%. În

perioada respectivă au fost majorate tarifele la serviciile de producere, furnizare și distribuție a energiei electrice și termice.

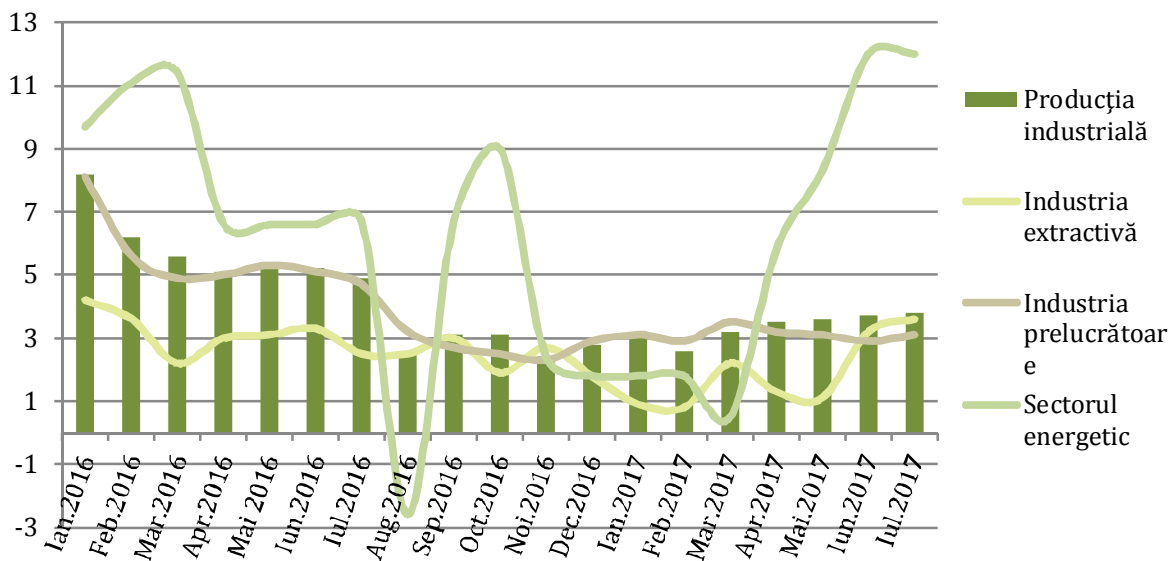

Figura 2.1.3. Ritmul anual de creștere a prețurilor producției industriale și a componentelor sale, %

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Prețurilor în construcții au înregistrat o scădere ușoară de ritm. Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, în trimestrul II, 2017 a scăzut față de nivelul înregistrat în perioada similară a anului precedent cu 3 p.p., și a constituit 4,6%.

O decelerare de ritm a fost înregistrată și la dinamica prețurilor producătorilor agricoli. În trimestrul II al anului 2017, prețurile producătorului la produsele agricole au scăzut cu 1,1% față de perioada similară a anului 2015. La diminuarea ritmului anual de creștere a acestei categorii de prețuri, în perioada corespunzătoare, au contribuit, în special, produsele vegetale, a căror prețuri s-au redus cu 2,4% f.p.s.a.p. Totodată, prețurile la produsele animaliere au înregistrat o majorare de 0,6%, comparativ cu perioada similară a anului trecut.

O dinamică ascendentă s-a atestat la dinamica prețurilor la combustibili. În trimestru II al anului 2017, ritmul de creștere a prețurilor la combustibili a înregistrat 9,7% f.p.s.a.p., ceea ce atestă o majorare f.a.p.a.p. acestui indicator cu 13,1 p.p. (în expresie lunară, comparativ cu perioada similară a anului precedent indicii prețurilor la combustibili au înregistrat următoarele valori: în aprilie – 12,2%, în mai – 9,8% și în iunie – 7,2%). Se observă o dinamică lunară descrescătoare a acestor prețuri, care a fost de diminuarea prețurilor la petrol pe piețele internaționale, precum și de aprecierea monedei naționale față de dolarul american în această perioadă.

Rate de schimb

Atenuarea fluctuațiilor cursului de schimb a monedei naționale de la începutul anului curent s-a soldat în trimestrul II cu o apreciere ușoară a acesteia. În trimestrul II, 2017 cursul mediu nominal de schimb față de principalele valute de referință a fost de 20,6 MDL/EUR și 18,8 MDL/USD, apreciindu-se comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 7,9% față de moneda unică europeană și cu 5,3% față de dolarul SUA.

În expresie lunară, cursul mediu de schimb al monedei naționale față de moneda unică europeană a avut o evoluție ascendentă, constituind: în aprilie – 20,7MDL/EUR, în mai – 20,6 MDL/EUR, iar în iunie – 20,4 MDL/EUR. Evoluția cursului mediu de schimb al leului față de dolarul SUA în

decursul trimestrului II, 2016 a fost de 19,4 MDL/USD în luna aprilie, 18,7 MDL/USD în luna mai și 18,2 MDL/USD în luna iunie.

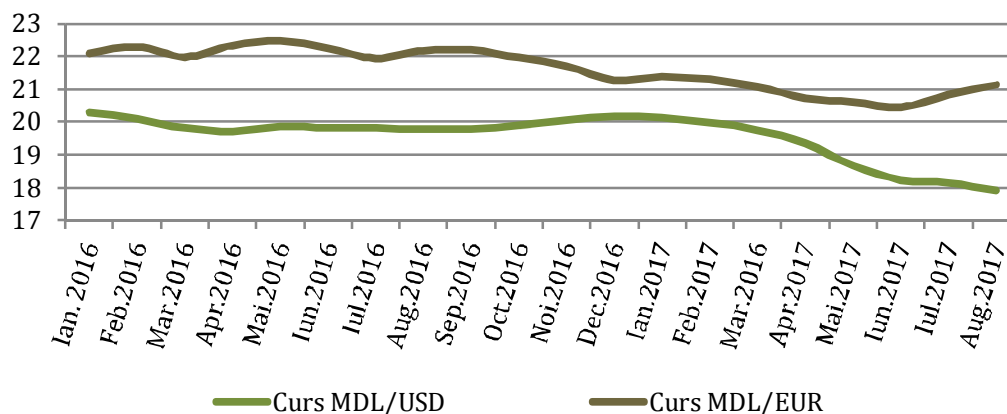

Figura 2.1.4. Evoluția cursului nominal de schimb mediu lunar al MDL comparativ cu USD și EURO

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Aprecierea cursului nominal de schimb în trimestrul II, 2017 a consolidat și poziția cursul real de schimb a monedei naționale. Leul moldovenesc în termeni reali s-a apreciat în această perioadă 10,3% față de USD (comparativ cu perioada similară a anului trecut) și cu 10,3% față de moneda Euro comparativ cu p.s.a.p.

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

De la începutul anului 2017, rata anuală a inflației în regiunea din partea stângă a râului Nistru urmează un trend relativ ascendent.

În trimestrul II al anului 2017 ritmul anual de creștere al IPC a constituit 6,1% sporind cu 5,7 p.p. față de perioada similară a anului 2017. Cele mai mari presiuni inflaționiste asupra IPC în această perioadă au venit din partea prețurilor la produsele alimentare, efect considerat de autoritățile locale cu caracter sezonier.

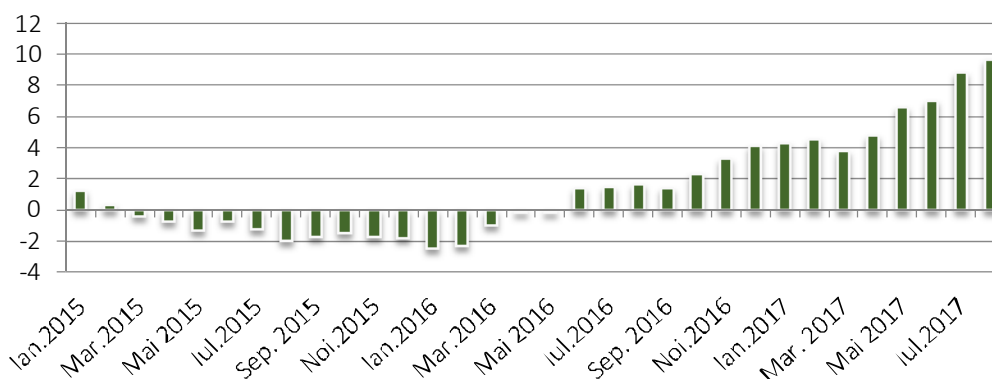

Figura 2.1.5. Ritmul anual de creștere a IPC în regiunea din partea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Conform datelor Băncii Centrale a regiunii din partea stângă a râului Nistru.

O influență majoră asupra situației economice a regiunii din partea stângă a râului Nistru a exercitat situația pe piața valutară internă, unde cursul de schimb stabilit Banca Centrală și cel stabilit de intermediarii valutari pe piață a ajuns la o deferență maximă.

În aceste condiții, Banca Centrală a intervenit majorând în luna iunie 2017, cursul fixat al dolarului SUA de la 11,30 la 15,00 ruble. În rezultatul acestor modificări a scăzut indicele cursului real efectiv de schimb, principalul indicator în luarea deciziilor privind politica de schimb valutar.

După intervențiile Băncii Centrale, la sfârșitul trimestrului I, 2017 rubla s-a depreciat ușor. Cursul mediu nominal de schimb, în perioada de referință, a fost de 13,06 ruble pentru un Euro, depreciindu-se față de valoarea perioadei similare a anului precedent cu 6,4%.

2.2. Politica monetară

Semnele ușoare de revigorare a situației economice din țară și estomparea presiunilor inflaționiste au încurajat, în prima jumătate a anului 2017, Banca Națională a Moldovei să relaxeze condițiile monetare din țară.

Instrumentele politicii monetare

Până la sfârșitul trimestrului II, 2016 Banca Națională a Moldovei a menținut ratele de politică monetară neschimbate, care totuși comparativ cu perioada similară a anului precedent s-au redus cu cca 9 p.p.

În trimestrul II, 2017 rata de bază s-a menținut la nivelul stabilit din luna noiembrie 2016 și a constituit 9%, fapt ce atestă o scădere cu circa 6 p.p. față de nivelul acesteia în perioada similară a anului trecut. Rata dobânzii la creditele overnight a fost și se menține în continuare la nivelul de 12%, iar rata dobânzii la depozitele overnight este de 6%. La începutul trimestrului III al anului 2017, BNM a operat noi micșorări a ratelor de politică monetară.

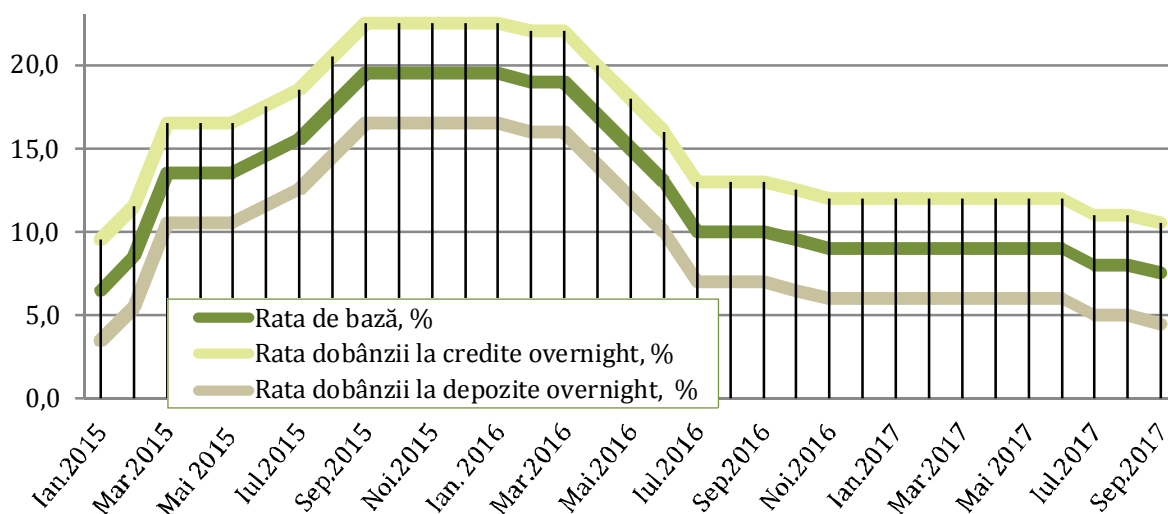

Figura 2.2.1. Evoluția ratelor de dobândă la instrumentele de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei, în perioada 2015-2017

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Rezervele obligatorii

Deciziile de reducere a ratelor de politică monetară nu au afectat în aceeași măsură și rata rezervelor obligatorii. Indiferent de faptul că rata rezervelor obligatorii imobilizează, deja timp de mai mult de un an, peste o treime din resursele băncilor comerciale, care ar putea fi direcționate pentru creditarea și finanțarea economiei naționale, BNM operează noi și noi majorări ale acesteia, neavând alte posibilități de sterilizare a lichidității excesive din economie.

În trimestrul II al anului curent, sub influența intensificării presiunilor inflaționiste BNM a majorat gradual norma rezervelor obligatorii din mijloace atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă cu 5,0 puncte procentuale, până la 40% din baza de calcul.

Rata rezervelor obligatorii de la mijloacele atrase în valute convertibile a rămas neschimbată la nivelul de 14%.

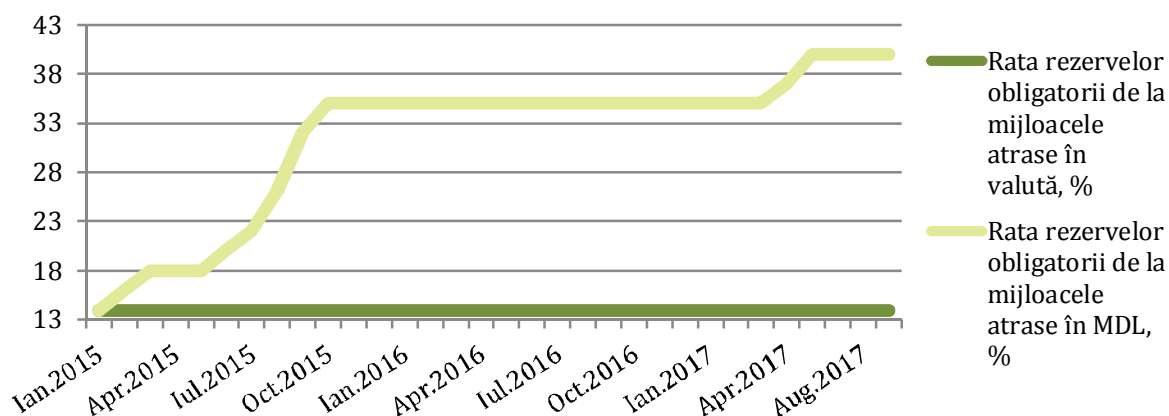

Figura 2.2.2. Rata rezervelor obligatorii la BNM, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Operațiunile de piață deschisă și facilitățile permanente

În trimestrul II al anului 2017 în vederea sterilizării volumului excesiv de lichidități pe piață volumul operațiunilor BNM de sterilizare a crescut considerabil. Pe parcursul trimestrului II, 2017 soldul mediu lunar al operațiunilor de sterilizare s-a situat la un nivel superior perioadei similare a anului precedent (în creștere cu 3,5 mld. MDL) și a constituit 5,5 mld. MDL. Cel mai înalt sold a fost înregistrat în luna iunie 2017, când soldul mediu zilnic al vânzărilor de CBN-uri a fost – 5,8 mld. MDL.

În trimestru II al anului 2017 comparativ cu perioada similară a anului precedent, solicitările de depozite "overnight" practic s-au dublat, soldul mediu zilnic constituind pentru lunile aprilie, mai și iunie 2017 – 1105 mil. MDL, 1126 mil. MDL și 1092 mil. MDL, corespunzător. Solicitarea facilității de credite "overnight" de la BNM din partea băncile comerciale a parvenit doar în luna aprilie și a constituit 8,2 mil. MDL.

Intervențiile pe piața valutară

În trimestrul II 2017 BNM a intervenit pe piața valutară în special ca cumpărător de valută iar volumul procurărilor de valută a constituit în sumă circa 99,7 mil.USD. Aceste intervenții au fost în concordanță cu politica monetară promovată de BNM și au avut drept scop suplینirea activelor oficiale de rezervă.

Tabelul 2.2.1. Activitatea BNM pe piața valutară interbancară în perioada ianuarie 2016 – septembrie 2017

Luna	Volumul procurărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)	Volumul vânzărilor, (echivalentul în mil. dolari SUA)
A	1	2
Ianuarie 2016	0,38	-
Februarie 2016	0	-
Martie 2016	11	-
Aprilie 2016	108,8	-

Tabelul 2.2.1 – continuare

A	1	2
Mai 2016	47,5	-
Iunie 2016	20,6	-
Iulie 2016	74,4	-
August 2016	94,3	-
Septembrie 2016	62,9	-
Octombrie 2016	5,98	10,7
Noiembrie 2016	0	17,5
Decembrie 2016	0,59	-
Ianuarie 2017	0,48	-
Februarie 2017	0,46	-
Martie 2017	28	-
Aprilie 2017	9,5	-
Mai 2017	37,4	-
Iunie 2017	52,81	-
Iulie 2017	70	-
August 2017	58,9	-

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Volumul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul primului semestru al anului 2017 s-a majorat de la începutul anului curent cu 183 mil. USD și continuă să crească. Soldul activelor oficiale de rezervă la sfârșitul trimestrului II, 2017 a constituit 2,38 mld.USD, sporind cu 27,4% f.p.s.a.p. Creșterea stocului de active oficiale de rezervă a fost determinată de intervențiile pe piața valutară internă a BNM sub formă de cumpărări de valută, înregistrarea creditelor și granturilor în favoarea Ministerului Finanțelor al RM, veniturile de la gestionarea rezervelor valutare etc.

Indicatorii monetari

În trimestrul II al anului 2017, ritmul de creștere a masei monetare în sens larg (M3) decelerează ușor însă își păstrează valoarea pozitivă. Principala contribuție la creșterea masei monetare au avut-o componentele agregatului monetar M1, în special depozitele la vedere în monedă națională.

Ritmul de creștere a masei monetare, în această perioadă, a crescut față de valorile acestuia înregistrate în perioada similară a anului precedent, creștere generată de majorarea volumului de depozite în monedă națională.

În acest context, stocul agregatelor monetare la data de 30.06.2017, comparativ cu datele înregistrate la data de 30.06.2016 a evoluat după cum urmează:

- agregatul monetar M0 a înregistrat o creștere cu 8,3%, și a constituit aproximativ 16,9 mld. MDL;
- agregatul monetar M1 s-a majorat cu 17,2% și a atins un nivel de 28,6 mld. MDL;
- ritmul de creștere a agregatului monetar M2 a sporit cu 13,4%, și a constituit 47,9 mld. MDL
- agregatul monetar M3 a înregistrat o creștere de 17,6% și s-a cifrat la 71,4 mld. MDL.

La sfârșitul trimestrului II al anului 2017, volumului bazei monetare a înregistrat un spor esențial de 19,8% f.p.s.a.p. și a constituit 35,9 mld. MDL.

Masa monetară în monedă națională își fortifică ușor valoarea în total masă monetară. În trimestrul II, 2017 schimbări majore de structură, în ceea ce privește distribuția ponderilor diferitelor componente în cadrul masei monetare în sens larg nu s-au produs.

La 30.06.2017 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 23,7%; depozite la vedere – 16,3%; depozite la termen – 27% și depozite

în valută – 32,9%. Comparativ cu datele de la sfârșitul trimestrului II al anului 2016, menționăm o reducere a ponderii depozitelor în valută străină cu 3,4 p.p. și evoluție determinată de consolidarea poziției depozitelor la vedere în monedă națională, care și-a sporit ponderea cu 3,1 p.p.

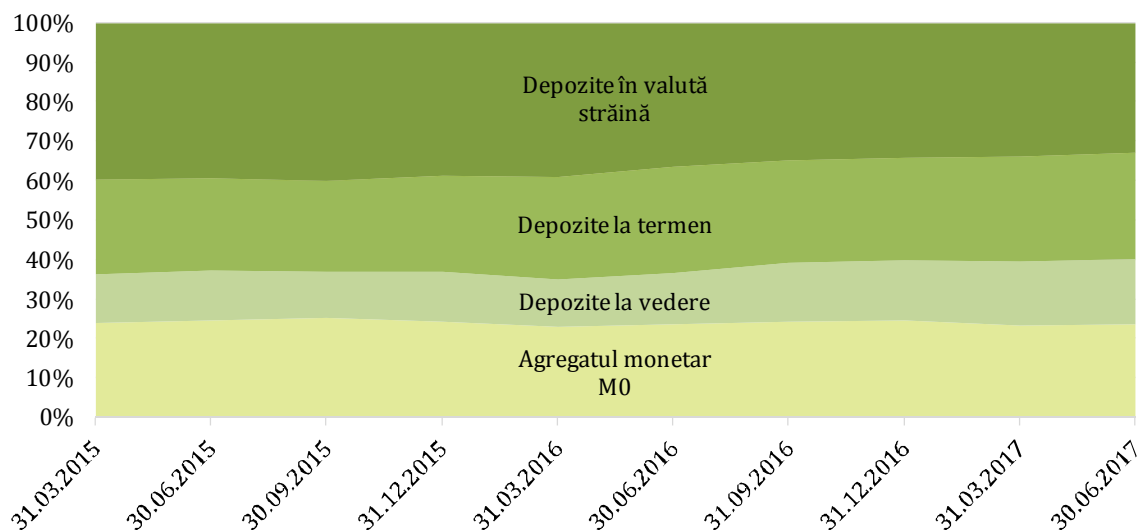

Figura 2.2.3. Structura masei monetare M3

Sursa: Calcule conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Politica monetară în regiunea din partea stângă a râului Nistru

Strategia de politica monetară a băncii centrale din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru este menținerea stabilității sistemului financiar și susținerea creșterii economice bazată pe ținerea cursului valutar de schimb.

Pe parcursul trimestrului II al anului 2017, în condițiile unor procese inflaționiste stabil moderate în regiune, rata de refinanțare a băncii centrale s-a menținut la nivelul de 7%. Rata rezervelor obligatorii a fost menținută la nivelul stabilit în luna februarie 2017, de 12% pentru sursele atrase în valută străină și de 15% pentru cele atrase în ruble.

La sfârșitul trimestrului II, 2017, masa monetară în regiunea din stânga Nistrului constituia 6641,9 mil. ruble (echivalentul a cca 5487 mil. MDL³), înregistrând un spor de aproximativ 20,2%, comparativ cu volumul ofertei monetare înregistrat la sfârșitul trimestrului II al anului precedent. Această creștere se datorează devalizării rublei în această perioadă de banca centrală din regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru (în luna iunie 2017, cursul fixat al dolarului SUA a fost majorat de la 11,30 la 15,00 ruble).

Modificările de politică monetară și-au lăsat amprenta și asupra structurii masei monetare. La 01.07.2017 componentele masei monetare erau distribuite în felul următor: agregatul monetar M0 (bani în circulație) – 16,2%; cvasimoneda – 18,4%; masă monetară în valută străină – 65,4%. Comparativ cu perioada similară a anului precedent, la sfârșitul trimestrului II al anului 2017 a crescut esențial ponderea masei monetare în valută cu 8,8%, iar ponderea banilor în circulație și a cvasi monedei scăzut cu 2,3 p.p. și 6,5 p.p. corespunzător.

³Calculat conform cursului oficial de schimb al CBPMR la data de 01.07.17, <http://www.cbpmr.net/?kv=1&lang=ru>

Capitolul III

FINANȚE

3.1. Finanțe publice

Primul semestru al anului curent a fost mult mai dinamic pentru dezvoltarea economiei autohtone decât perioada similară a anului 2016, creând condiții favorabile pentru executarea bugetului public național. Astfel, Veniturile Bugetului Public Național, în pofida anticipațiilor pesimiste, au fost colectate în primul semestru al anului 2017 în valori cu 18.5% mai mari față de semestrul I a anului precedent.

În 6 luni ale anului 2017, veniturile totale ale bugetului public național au constituit 24909.2 mil. MDL, fiind în creștere cu 18.5% sau cu 3881.2 mil. MDL față de aceeași perioadă a anului trecut, inclusiv: la bugetul de stat veniturile s-au majorat cu 2830,2 mil. MDL, la bugetul asigurărilor sociale de stat – cu 1213,1 mil. MDL, la fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – cu 353,6 mil. MDL și la bugetele locale – cu 511,3 mil. lei. Analiza structurii veniturilor nete ale BPN (fără transferurile între componentele bugetare) reflectă o pondere considerabilă a încasărilor bugetului de stat, cu 63,09% contribuții la veniturile totale, fiind urmat de bugetul asigurărilor sociale, cu 22,22%, o pondere mai mică a încasărilor bugetelor locale cu 7,03% , iar cea mai mică contribuție a avut-o FAOAM, cu 6,62%.

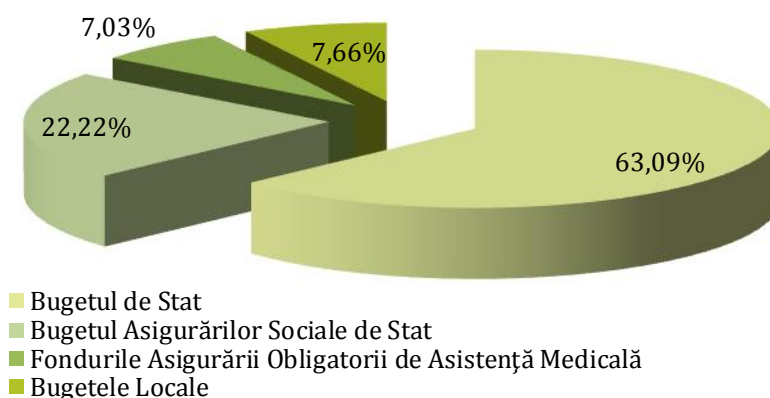

Figura 3.1.1. Structura veniturilor în BPN în I semestru 2017, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Totodată, transferurile dintre componentele bugetului public național denotă o discrepanță majoră dinte capacitatea lor de colectare a fondurilor și necesitatea de finanțare a cheltuielilor sale. Astfel, din contul bugetului de stat au fost efectuate transferuri în valoare de 9206,3 mil. MDL, dar încasate doar 71 mil. MDL, cele mai mari fiind efectuate în favoarea bugetelor locale și a bugetului Asigurării Sociale de Stat. Astfel Bugetul de stat a acordat 4450,9 mil MDL sub formă de transferuri bugetelor locale, 1295,5 – FAOAM și 3458,9 – bugetului asigurărilor sociale. Tendința de finanțare a bugetelor locale, dar și a altor componente ale BPN din contul bugetului de stat se menține pe parcursul ultimilor ani, punând pe agenda guvernării problema modificării mecanismului de formare și administrare a finanțelor la nivelul fiecărui buget în parte, fie al fondului social sau al FOAM, fie a celor locale.

Valoarea veniturilor provenite din impozite și taxe în perioada nominalizată a înregistrat 16353,6 mil. MDL, în creștere față de anul precedent cu 23,0% sau cu 2095,0 mil MDL. Aportul cel mai mare la formarea venitului BNP le-au avut impozitele pe mărfuri și servicii cu 45,74%, (sau 69,41% din totalul veniturilor fiscale), din care TVA a acumulat 31,11% din total venituri al BPN, iar accizele -11,02%, cea mai mare parte, cca 96%, revenind accizelor la mărfurile importate. Impozitul pe

venit a contribuit la formarea venitului BNP cu 15,82%, impozitele și taxele provenite din comerțul exterior – 3,0% iar impozitele pe bunurile imobiliare au avut o valoare nesemnificativă de 1,32%. Menționăm, că ponderea scăzută a impozitelor pe venit în primul semestru al anului 2017 comparativ cu impozitele și taxele pe mărfuri și servicii ne permite să afirmăm, că economia Republicii Moldova se bazează în continuare pe modelul economiei de consum.

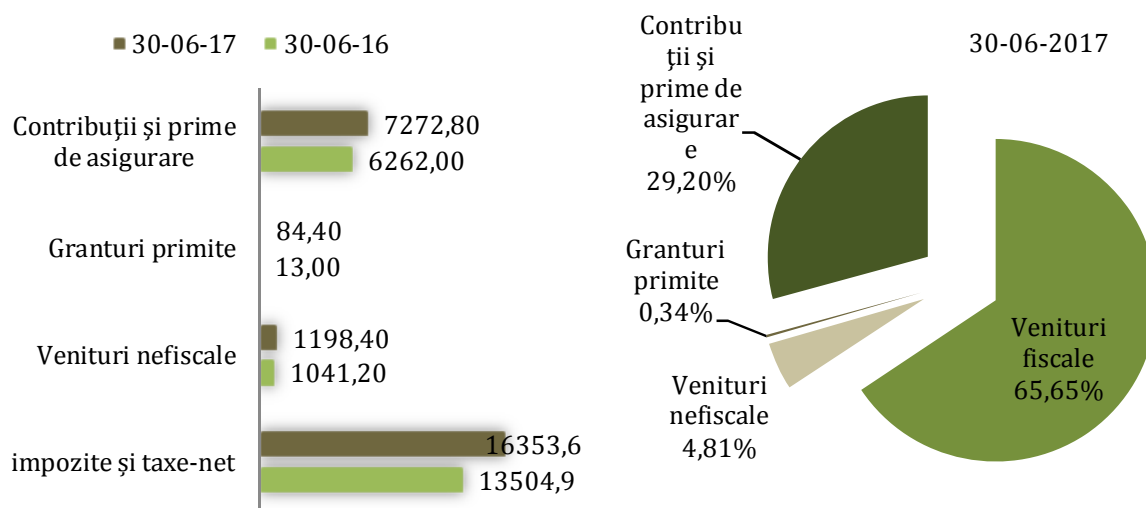

Figura 3.1.2. Structura veniturilor după sursă în BPN în I semestru 2016-2017, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Veniturile nefiscale au constituit în I semestru 2017 1198,4 mil. MDL, cu 19,4% mai mult față de semestrul I al anului 2016., însă s-au modificat esențial componentele acestuia: „Venituri din proprietatea statului” au însumat 236,3 mil. MDL, în scădere cu 4,7% față de perioada similară a anului precedent, „Taxe și plăți administrative” cu 158,3 mil. MDL, în scădere cu 1,4% pe când dividendele primite au crescut cu mai mult de 200%, la fel ca și veniturile din amenzi și sancțiuni.

Contribuții și prime de asigurări obligatorii la data de 31.06.2016 a constituit suma de 7272,8 mil. MDL, contribuind la formarea BPN cu 29,20%, în creștere cu 15,2% față de perioada similară a anului precedent.

În I semestru 2017, Republica Moldova a primit granturi în sumă de 84,4 mil. MDL, ce constituie doar 37,81% din suma primită în anul precedent. Cele mai importante donații au fost cele primite de la organizațiile internaționale, pe când guvernele altor state au virat doar 13,5% din granturile acordate în primul semestru al anului 2016. Donatorii externi au redus volumul finanțării prin granturi în condițiile în care nu există o stabilitate preponderent politică în țară, iar unele proiecte finanțate din contul organismelor internaționale au fost înghețate sau amânate.

Partea de **cheltuieli a bugetului public național** în I semestru 2017 s-a realizat în valoare de 25 010,7 mil. lei, reprezentând o creștere cu 3 302,2 mil. lei sau cu 15,2% față de aceeași perioadă a anului precedent. Ca pondere în PIB acestea au înregistrat o creștere cu 1,4 p.p. de la 16,1% din PIB în semestrul I 2016 pînă la 17,5% din PIB în semestrul I 2017.

Cheltuielile efectuate în semestrul I 2017 pe componente ale BPN au constituit:

- bugetul de stat – 16668,1 mil. lei,
- bugetul asigurărilor sociale de stat – 8713,1 mil. lei,
- fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 2916,4 mil. lei,
- bugetele locale – 5926,5 mil. lei.

Comparativ cu semestrul I 2016, cea mai mică creștere a cheltuielilor a fost înregistrată la bugetul de stat – 10,6%, cea mai mare creștere au atins cheltuielile din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală – 30,0%, iar creșterea cheltuielilor bugetului asigurărilor sociale de stat și a bugetelor locale a constituit, respectiv, 17,3% și 15,2%.

În această perioadă finanțările sectorului social au avut ponderea cea mai mare din total, ele înregistrând și cele mai mari creșteri. Astfel, cheltuielile pentru protecția socială, au sporit comparativ cu perioada similară a anului, cu 10,8% până la o valoare de 9420 mil. MDL; învățământul a fost finanțat în creștere cu 13,1% f.p.s.a.p. atingând suma de 4670,4 mil. MDL; iar cheltuielile cu ocrotirea sănătății au înregistrat o creștere cu 31,2%, fiind la 30 iunie 2017 de 3324 mil. MDL

Cea mai mare, însă, creștere, comparativ cu perioada similară a anului precedent, cu peste 200% a fost pentru cheltuielile cu gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale și serviciile în domeniul economiei. Descreșterea cheltuielilor s-a atestat la cele pentru protecția mediului cu 5%. Menționăm o scădere a cheltuielilor destinate protecției mediului al treilea an consecutiv, fapt ce nu poate fi considerat unul pozitiv pentru viitorul economic și social al Republicii Moldova.

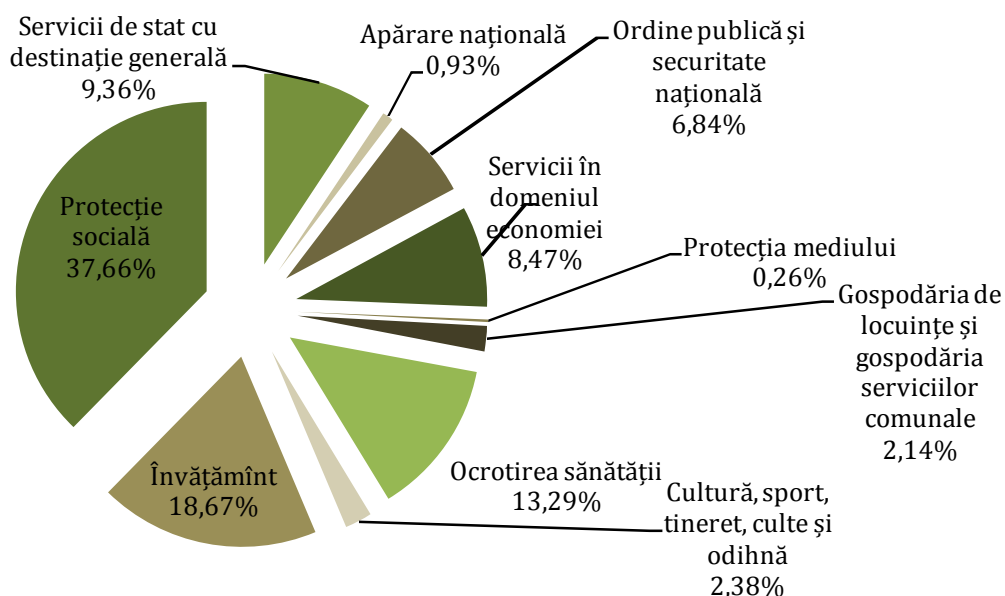

Figura 3.1.3. Structura cheltuielilor executate din BPN în I trim. 2017, %

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Executarea bugetului public național în I semestru 2017 a rezultat cu un deficit în mărime de 101,5 mil. lei (0,07% în PIB) în condițiile în care pentru anul 2017 a fost stabilită ținta de deficit bugetar de 3,0% din PIB. Comparativ cu perioada similară a anului 2016 deficitul bugetar a fost mai mic cu 579,0 mil. lei, în special din contul acumulării mai rapide a veniturilor bugetare, comparativ cu ritmul de creștere a cheltuielilor bugetare.

La finele lunii iunie 2017, soldurile mijloacelor bănești în conturile bugetului public național comparativ cu începutul anului, s-au majorat cu 1215,9 mil. MDL și au constituit 5996,3 mil. lei, inclusiv 1000,9 mil. lei de la proiecte finanțate din surse externe.

Din toate componentele BPN, doar Bugetul de stat s-a soldat în perioada vizată cu deficit, sursele externe de finanțare reprezentând sursa principală de finanțare a deficitului. Celelalte componente ale bugetului public național s-au soldat cu surplus. La sfârșitul semestrului I al anului curent a fost înregistrat un excedent primar (soldul bugetar cu excepția dobânzilor) de 0,5 % din PIB în condițiile în care pentru anul 2017 se estimează un deficit primar de 1,6% din PIB.

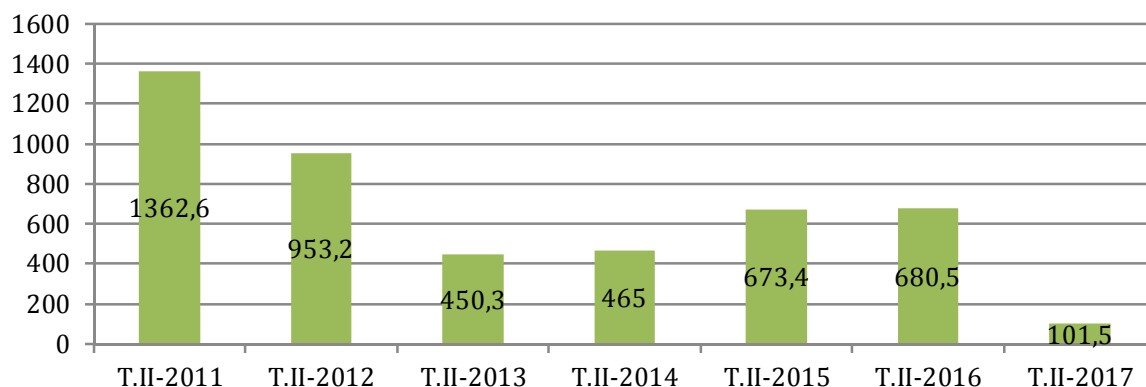

Figura 3.1.4. Deficitul BPN, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

La data de 30 iunie 2017 **datoria sectorului public** a constituit 58248,1 mil. MDL, partea cea mai mare, de cca. 87% revenindu-i datoriei de stat, întreprinderile din sectorul public fiind datoare 2103,2 mil. MDL sau 3,61% din datorie, iar BNM – 5122,7 mil. MDL sau 8,8%. Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2017, **ponderea datoriei sectorului public în PIB**, la situația din 30 iunie 2017, a constituit 39,3%, înregistrând o diminuare cu 4,7 p.p comparativ cu situația de la finele anului 2016 și o majorare în raport cu perioada similară a anului 2016 cu 6,0 p.p.

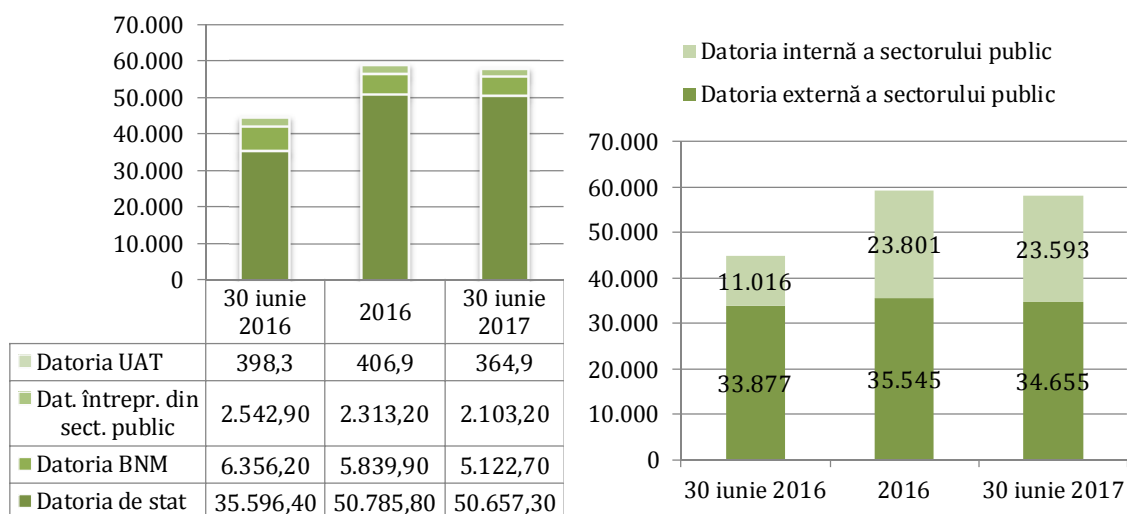

Figura 3.1.5. Structura datoriei sectorului public în perioada 2016-2017, mii MDL

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația de la finele semestrului I al anului 2017 în comparație cu sfârșitul anului 2016 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 863,4 mil. lei. În aceeași perioadă, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 540,6 mil. lei, datoria întreprinderilor din sectorul public s-a diminuat cu 176,8 mil. lei, iar datoria UAT s-a diminuat cu 23,8 mil. lei

La situația din 30 iunie 2017, **datoria externă a sectorului public** a constituit 1 908,9 mil. dolari SUA (echivalentul a 34 655,3 mil. MDL), sau 59,5% din soldul datoriei sectorului public, iar **datoria internă a sectorului public** a constituit 23 592,8 mil. lei (40,5%). Pe parcursul primului semestru al anului 2017 datoria sectorului public s-a diminuat fiind influențată în special de datoria internă a sectorului public, care a înregistrat o evoluție descendentă de 2,5 la sută.

La situația din 30 iunie 2017, soldul datoriei de stat a constituit 50657,3 mil. MDL, fiind compus din 1604,6 mil. dolari SUA datorie de stat externă (echivalentul a 29130,7 mil. MDL) și 21526,6 mil. MDL datorie de stat internă, înregistrând o diminuare comparativ cu sfârșitul anului 2016 de 128,5 mil. MDL sau cu 0,3%. Diminuarea soldului datoriei de stat la situația din 30 iunie 2017 comparativ cu sfârșitul anului 2016 se datorează în special diminuării datoriei de stat externe denominată în lei moldovenești, fiind condiționată de aprecierea monedei naționale cu 9,1% pe parcursul semestrului I al anului 2017. Modificarea soldului datoriei de stat din contul emisiunii VMS a fost ne semnificativă – cu cca 7,0 mil. lei. Ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 iunie 2017, a constituit 35,5%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2016 cu 2,1%.

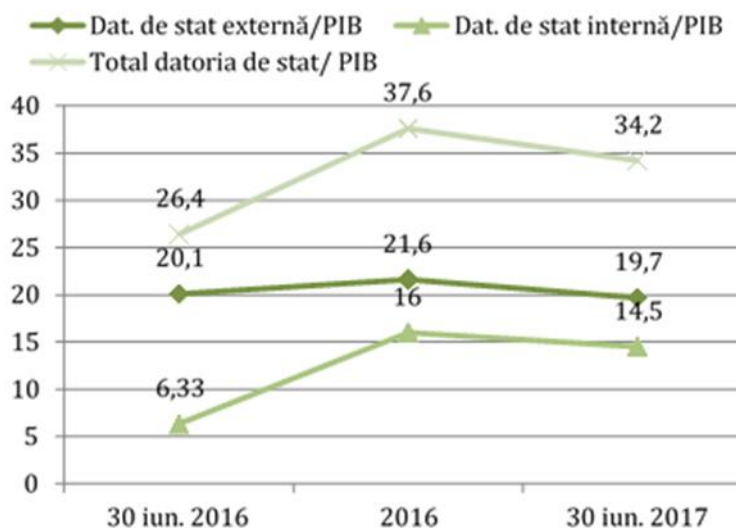

Figura 3.1.6. Raportul tipurilor de datorii față de PIB
Sursa Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Structura datoriei de stat după scadențe denotă o calitate înaltă, deoarece *datoria de stat pe termen scurt* are o pondere de 18,5 %, ceea ce înseamnă că mai puțin de o cincime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. *Datoria pe termen lung* constituie 81,5 % din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității revin datoriei de stat externe și celei interne, emise pentru executarea garanțiilor de stat.

Potrivit *structurii pe valute* a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în *Lei moldovenești* – 42,5%, urmată de împrumuturile de stat externe denumite în coșul valutar *DST* cu 33,8%. Următoarele poziții sunt ocupate de *Euro* – 15,7%, *Dolarul SUA* – 5,9%, *Yenul japonez* – 2,1% și *Lira sterlină* – 0,02%.

Datoria cu rata dobânzii flotantă a constituit 15,0 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 30 iunie 2017, ceea ce reprezintă o diminuare cu 0,3 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2016 și cu 5,2 p.p. față de situația din 30 iunie 2016. Totodată, la situația din 30 iunie 2017 datoria de stat purtătoare de rată a dobânzii fixă a constituit 85,0 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Finanțele publice în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În semestrul I al anului 2017 bugetul republican a încasat venituri în valoare de 813,4 mil. ruble, cu 46,9 mil. ruble (6,1%) mai mult decât veniturile efective pentru aceeași perioadă în 2016. Aceste venituri au fost obținute din următoarele surse:

- Veniturile fiscale în valoare de 457,5 mil. ruble (56,3% din totalul veniturilor bugetului), ceea ce este cu 29,8 mil. ruble. (7%) mai mult decât veniturile reale pentru semestrul I 2016;
- Veniturile nefiscale în valoare de 29,8 mil. ruble, ce este cu 24,7 mil. ruble transnistrene (de 5,8 ori) mai mult decât veniturile reale pentru semestrul I 2016
- Donații benevole valoare de 1,7 mil. ruble transnistrene, virate în bugetul republican pentru subvenționarea afacerilor.

- Veniturile fondurilor cu destinație specială în valoare de 38,57 mil. ruble transnistrene, ce este cu 3,49 mil. ruble transnistrene (8,3%) mai puțin decât venitul real pentru semestrul I 2016.
- Venituri din alte activități economice în valoare de 40,75 mil. ruble transnistrene, cu 2,84 mil. ruble transnistrene (6,5%) mai puțin decât venitul real pentru semestrul I 2016

În structura veniturilor fiscale cota cea mai mare o dețin următoarele tipuri de impozite:

- impozitul pe profit de la persoanele juridice în valoare de 204,2 milioane ruble transnistrene, cu 10,1 milioane ruble transnistrene sau 4,7% mai puțin decât venitul real pentru prima jumătate a anului 2016;
- taxe vamale în valoare de 122,6 milioane ruble transnistrene, ceea ce reprezintă cu 2,2 milioane ruble transnistrene (1,8%) mai mult decât venitul real pentru prima jumătate a anului 2016;
- accize în valoare de 58,1 milioane de ruble transnistrene, sau cu 13 milioane de ruble transnistrene (28,9%) mai mult decât venitul real pentru prima jumătate a anului 2016;
- impozitul pe venit de la persoane fizice în valoare de 12,9 milioane ruble transnistrene, ceea ce reprezintă cu 2,3 milioane ruble transnistrene (15%) mai puțin decât venitul real pentru prima jumătate a anului 2016.

În perioada de raportare, veniturile bugetelor locale au încasat fonduri în valoare de 365,6 milioane ruble transnistrene, ceea ce reprezintă cu 11 milioane de ruble transnistrene (2,9%) mai puțin decât venitul real pentru prima jumătate a anului 2016.

În semestrul I 2017 cheltuielile bugetului național au fost finanțate în sumă de 1 299,6 mil. ruble transnistrene cu 37,08 mil. ruble transnistrene mai mult decât în perioada similară a anului 2016, însă la nivel de doar 81,8% din cele planificate. Din declarațiile autorităților republicii separatiste, bugetului republican a avut o natură socială, ponderea cheltuielilor destinate finanțării protecției sociale a fost în mărime de 85,76% din totalul cheltuielilor bugetare din această perioadă sau 1 114,6 mil. ruble transnistrene.

Executarea bugetului a fost finalizată cu un sold deficitar în mărime de 486,2 ruble transnistrene, în creștere cu 20,08% față de perioada similară a anului precedent.

3.2. Sectorul bancar

Sectorul bancar al Republicii Moldova a cunoscut evoluții pozitive pe parcursul primului semestru al anului 2017, ele fiind condiționate atât de factori de natură macroeconomică internă, cât și de suportul financiar, dar și consultativ al FMI și UE. La capitolul transparență și guvernanță corporativă totuși, există lacune la nivelul primelor 3 bănci din sistem, BC „Moldova-Agroindbank” S.A., și B.C. „Victoriabank” S.A., pentru care a fost păstrat regimul de supraveghere intensivă, cu care a fost înlocuită supravegherea specializată, instituită la data de 11.06.2015 în urma modificărilor în legislație din 04.10.2016 iar pentru BC „Moldindconbank” S.A. a fost introdus regimul de intervenție timpurie. Acest fapt induce o anumită notă de nesiguranță în viitoarele evoluții ale sistemului bancar, deoarece băncile menționate dețin la momentul actual în total 65,0% din activele sectorului bancar, 55,47% din capital și 65,6% din portofoliul de credite.

În primele șase luni ale anului 2016, activele bancare au înregistrat tendințe de creștere atât în volum, cât și în calitate. Pe tot parcursul anului 2016, ritmul de creștere a activelor bancare s-a situat pe o pantă ascendentă, iar în primele șase luni ale anului curent volumul activelor s-a majorat cu 1013,5 mil MDL sau 1,37%, fiind la finele lunii iunie 2017 în valoare de 75025,74. Activele ponderate la risc au înregistrat și ele o creștere de la 32553 mil. MDL la finele anului 2016

la 34166,76 mil. MDL la sfârșitul lunii iunie 2017. Creșterea volumului de active ponderate la risc a fost similară ritmului de creștere a activelor totale, astfel încât ponderea activelor riscante în total active înregistrează o scădere continuă de la începutul anului 2017, atingând valoarea de 45,54%, ce este mai puțin decât la finele semestrului I 2016 cu 1,85 p.p.

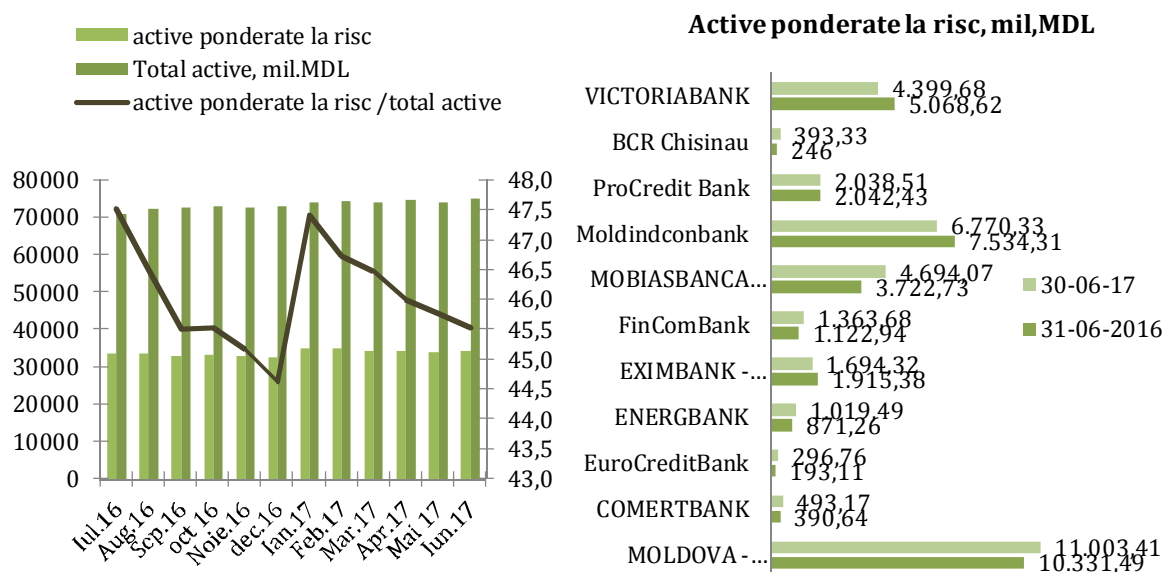

Figura 3.2.1. Evoluția calității activelor bancare

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Totodată, se observă că doar 4 bănci B.C. „Victoriabank” S.A, B.C. „EXIMBANK – Gruppo Veneto Banca” S.A., B.C. „ProCredit Bank” S.A, B.C. „Moldindconbank” S.A. și-au îmbunătățit calitatea activului față de perioada similară a anului precedent. Pot fi menționate, în special banca B.C. „Victoriabank” S.A., valoarea activului riscant a căreia s-a redus cu 668,94 mil MDL și banca B.C. „Moldindconbank” S.A. cu o reducere de 793,98 mil MDL. Celelalte 7 bănci au crescut valoarea activelor ponderate la risc. Lider la acest capitol poate fi menționată BC „MOBIASBANCA - Groupe Societe Generale” S.A. cu 972,34 mil MDL și B.C.„Moldova-Agroindbank” S.A. cu 671,92 mil MDL. Din băncile, aflate în supraveghere intensivă, două și-au îmbunătățit poziția la acest capitol, iar „Moldova -Agroindbank” S.A. și-a înrăutățit-o.

Calitatea activelor bancare a fost susținută și de volumul de capital propriu, astfel, încât gradul de acoperire a capitalului este net superior minimumului impus de cerințele prudențiale de 16% ajungând la nivelul de 29,7% în mediu pe sistem. Panta graficului ce reprezintă gradului de suficiență a capitalului pentru perioada primului semestru al anului 2017 a fost identică cu cea din perioada similară a anului precedent, doar că și-a început ascensiunea de la un nivel mai ridicat și a înregistrat variații, în limita 1,5%, ce pot fi considerate nesemnificative la o rată atât de înaltă a acoperirii capitalului. Diminuarea bruscă a acestui indicator, înregistrată în luna ianuarie a anului 2017 a fost rezultată din creșterea activelor ponderate la risc într-un ritm mult mai accelerat decât creșterea Capitalului Normativ Total (Figura 3.2.2 comparativ cu Figura 3.2.1).

Creșterea valorii activelor, din păcate s-a datorat mai mult creșterii lichidităților, decât a creditelor acordate. La 31.06.2017, portofoliul de credite brut a constituit 45.6 % din totalul activelor sau 34216,57 mil. MDL, micșorându-se pe parcursul semestrului I 2017 cu 1.57 la sută (544.7 mil. lei). Comparativ cu perioada similară a anului precedent, reducerea este și mai drastică, constituind 3019,7 mil. MDL sau 8,69%. Luând în considerație că creditarea sectorului real este pilonul de bază care asigură o creștere sustenabilă a țării, această tendință poate fi considerată una negativă. Investițiile în valori mobiliare (certIFICATELE BĂNCII NAȚIONALE ȘI VALORILE MOBILIARE DE STAT) au înregistrat o pondere de 13.2 % din totalul activelor, ea fiind cu 2.1 p.p. mai

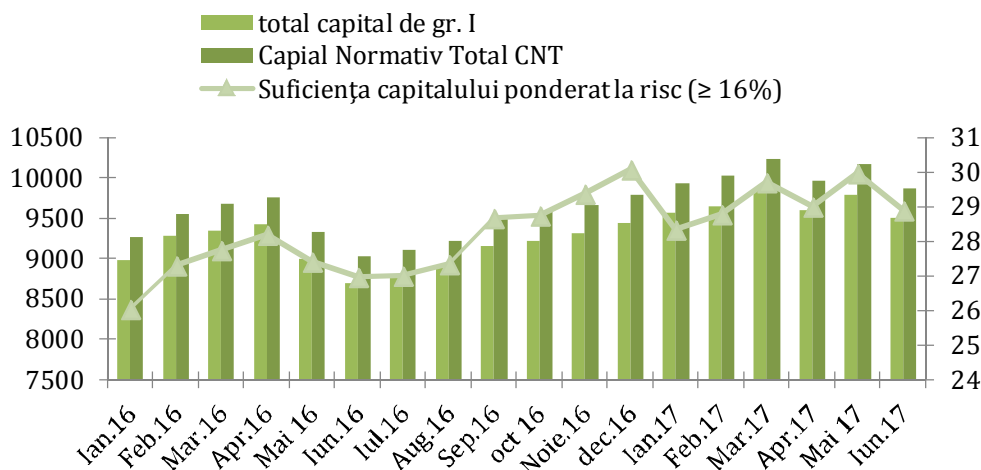

Figura 3.2.2. Evoluția calității capitalului bancar

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

mică comparativ cu sfârșitul anului 2016, urmare a diminuării ratei de bază de la 9 la sută la 8.0 la sută. Restul activelor, care constituie 41,2 la sută, sunt menținute de către bănci în conturile deschise la Banca Națională, în alte bănci, în numerar ș.a., formând, în marea sa parte, de potrivă cu valorile mobiliare de stat, componenta activelor lichide, ce sunt luate în considerație la calcularea principiului II de lichiditate.

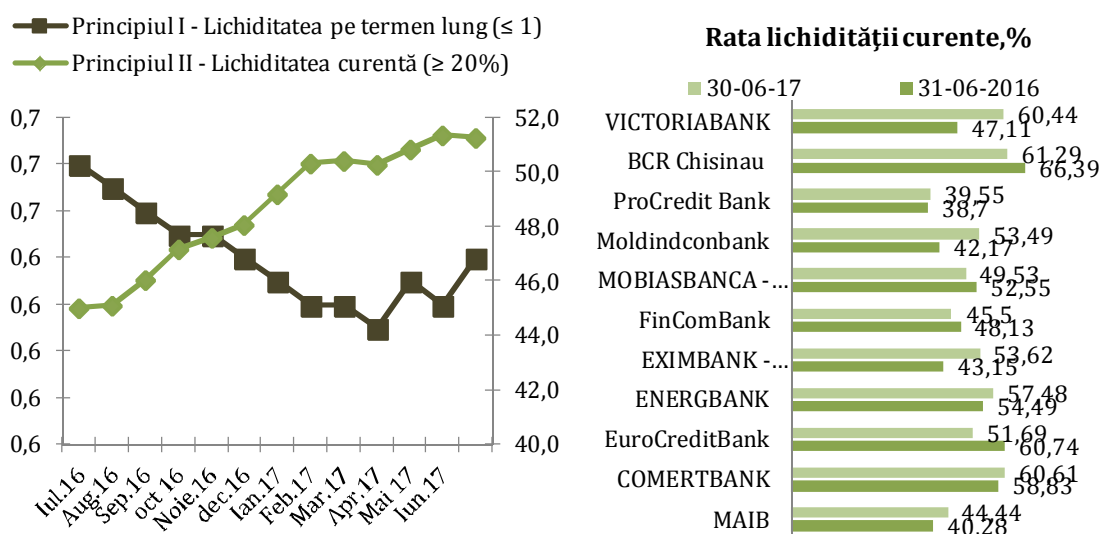

Figura 3.2.3. Nivelul lichidității sectorului bancar la 31.06.2017

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În primele șase luni ale anului 2017, indicatorii de lichiditate a sectorului bancar se încadrează în limitele prudențiale, stabilite de BNM, ponderea activelor lichide în totalul activelor (principiul II al lichidității) înregistrează 51,30%, în creștere cu 6,81 p.p. față de 31.06.2016 și cu 2,1 p.p. față de 01.01.2017, și de cca 2,5 ori mai mult decât limita minimă, stabilită de BNM. Valoarea indicatorului de lichiditate pe termen lung (principiul I al lichidității (≤ 1)) al întregului sistem bancar a constituit 0,62, la 31.06.2017, mai puțin cu 0,08 față de 31.06.2016. Prin urmare, constatăm o creștere exagerată a lichidităților bancare, precum și la o migrare a unei păți de active din credite spre active lichide cu risc redus și rentabilitate acceptabilă, cum ar fi valorile mobiliare de stat.

Majoritatea băncilor înregistrează un exces de lichiditate, indicatorul lichidității curente fiind în creștere continuă. Lideri la acest capitol sunt B.C. „Comerțbank” S.A. cu 60,61%, B.C. „Victoriabank” S.A. cu 60,44% și B.C. „Energbank” S.A. cu 57,48%. B.C. „BCR Chișinău” S.A. și-a diminuat considerabil ponderea activelor lichide de la 66,64% la finele anului precedent, la 61,29% către data de 30 iunie 2017. Cu excepția B.C. „Victoriabank” S.A., care își are creșterea lichidităților ca rezultat al modificării strategiei sale de evaluare a riscului de credit în condițiile unei supravegheri intensive, nivel exagerat de lichidități raportează băncile cu capital mic, care, în situația unei supravegheri drastice, preferă să-și reorienteze activitatea din acordarea creditelor în plasarea de mijloace în active puțin riscante, dar cu un nivel acceptabil de profit. Din păcate, această situație este favorizată de BNM, care menține la un nivel destul de înalt rata de dobândă la valorile mobiliare, emise de ea, dar și la depozitele, atrase de la bănci.

Sporirea continuă de lichidități în sistemul bancar este și rezultatul înăspririi politicii monetare promovate de BNM, care, în fond, are ca scop sterilizarea excesului de masă monetară în vederea menținerii țintei inflaționiste, dar afectează capacitatea băncilor de a credita. Atât timp cât BNM va continua să gestioneze surplusul de lichidități în vederea susținerii funcționării adecvate a pieței monetare interbancare prin operațiuni open-market, băncile vor fi descurajate să plaseze în credite, care, la o rentabilitate similară, generează un risc mult mai mare decât valorile mobiliare de stat, iar creșterea ratei rezervelor obligatorii doar va acționa spre creșterea necesarului de lichidități, menținute pe conturile băncilor la BNM. În acest caz este important să se formuleze o decizie, care să stabilească clar opțiunea politicii monetare a BNM – menținerea țintei inflaționiste sau creșterea capacității de creditare a sistemului bancar și, implicit, creșterea economică a țării.

Încetinirea creșterii volumului creditelor noi acordate, care a început la sfârșitul anului 2014, s-a transformat într-o diminuare moderată a creditării pe parcursul anilor 2015 și 2016, continuându-se și la începutul anului 2017. Portofoliul de credite brute acordate de către băncile comerciale, a avut o evoluție negativă în I semestru al anului 2017. Deși în luna ianuarie a fost înregistrată o creștere bruscă a creditelor acordate persoanelor juridice cu 6 425 mil. MDL, acest fapt poate fi considerat drept anomalie. Mai mult ca atât, această valoare anormală a creditelor, apărută în ianuarie, nu s-a mai regăsit nici în lunile februarie, nici în iunie, valoarea creditelor fiind la finele semestrului I chiar mai mică decât la începutul lui.

Totodată se remarcă migrarea creditelor de la persoanele juridice spre persoanele fizice și din valută străină în cea națională, (44,86%). Astfel, pe fondalul reducerii volumului general al creditelor, cele acordate persoanelor fizice au crescut cu 154,61 mil. MDL, iar cele acordate persoanelor juridice ai scăzut cu 727,70 mil. MDL. Tendința de creștere a creditelor acordate persoanelor juridice în valută națională se datorează aprecierii leului moldovenesc față de alte valute și nedorinței din partea băncilor de ași asuma pe lângă riscul de credit și pe cel valutar. Totuși, ponderea înaltă a creditelor acordate persoanelor fizice atestă nivelul înalt de incertitudine cât și o stagnare în economia autohtonă reală, care face ca businessul să nu fie capabil sau să nu dorească să se crediteze. Astfel asistăm la modificarea continuă a modelului de dezvoltare a economiei naționale de la producere spre consum.

Diminuarea ritmului de acordare a creditelor nu s-a asociat însă și cu scăderea nivelului de risc a portofoliului. Astfel, în I semestru al anului 2017, valoarea creditelor neperformante a constituit 6034,22 mil. MDL în creștere cu 36 mil. MDL sau 0,6% față de 31.06.2016 și cu 364,4 mil MDL sau 6,07% față de 01.01.2017. Din păcate, descreșterea volumului creditelor neperformante a fost înregistrată doar în primele 3 luni ale anului curent fiind una mică, datorată faptului că B.C. „Victoriabank” S.A., și-a diminuat considerabil mărimea creditelor neperformante (vezi figura 3.2.5) în principal, în urma achitării lor, inclusiv și din comercializarea gajului. Majorarea ulterioară a creditelor neperformante a fost influențată de către celelalte două bănci aflate sub supraveghere intensivă, în principal, ca rezultat al reclasificării creditelor în categorii de risc neperformante în urma controalelor BNM și a auditului extern.

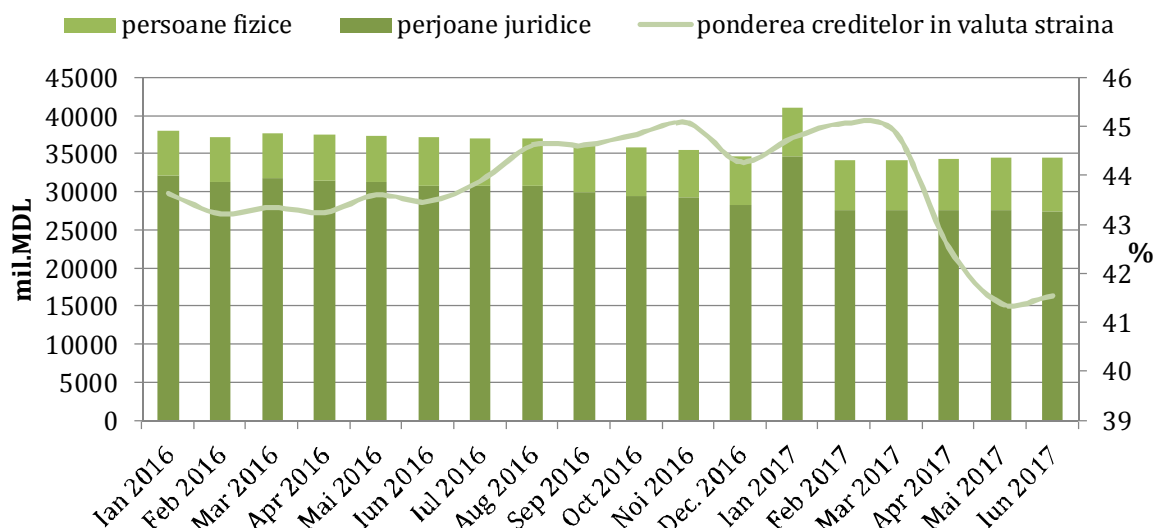
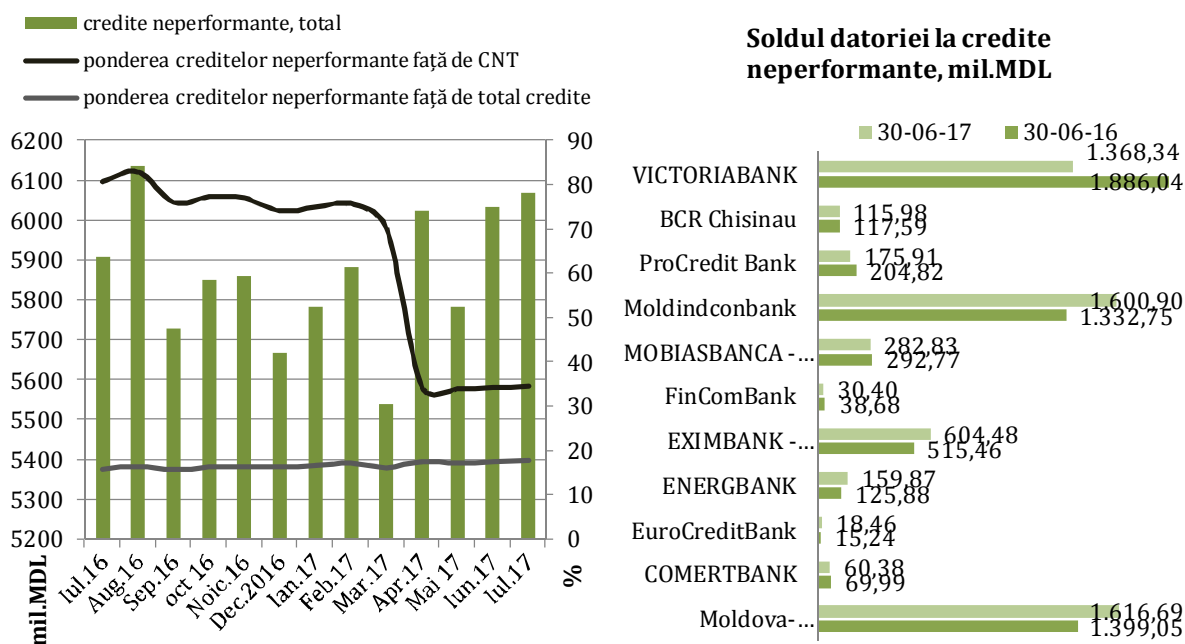

Figura 3.2.4. Evoluția creditelor după valuta în care sunt acordate și categoria debitorilor, mii MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Soldul datoriei la credite neperformante, mil.MDL

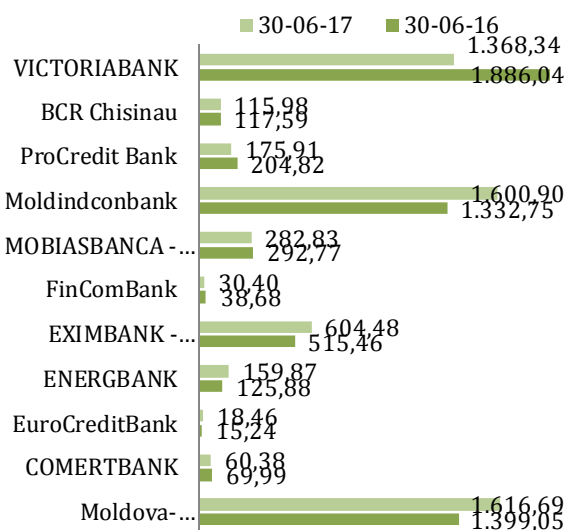

Figura 3.2.5. Evoluția creditelor neperformante în sectorul bancar

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Urmărind indicatorii relativi, remarcăm, că ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor, la data de 31.06.2017 a crescut semnificativ, cu 1,2 p.p., față de data 31.12.2016 și cu 1,5% mai mult față de perioada similară a anului precedent, situându-se la finele semestrului I a anului curent la cel mai înalt nivel – 17,60%. Indicatorul menționat variază de la o bancă la alta, valoarea cea mai mare alcătuind 32,54 % la B.C. „EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca” S.A., iar cea mai mică fiind de 2,48% la B.C. „FinComBank” S.A. Băncile aflate în supravegherea intensiva au înregistrat acest indicator în mărimile respective: B.C.„Moldova-Agroindbank” S.A., – 14,85% B.C „Moldindconbank” S.A. – 23,22%, B.C. „Victoriabank” S.A, -29, 30%. Lider la capitolul risc de credit între aceste trei bănci rămâne a fi B.C. „Victoriabank” S.A, și ca indicatori absoluți și ca indicatori relativi, însă conducerea băncii depune eforturi considerabile pentru a redresa situația.

Ponderea creditelor neperformante în total CNT a atins nivelul de 61,1%, în creștere cu 3,2% față de finele anului 2016, dar cu o reducere de 5,4 față de data de 31.06.2016. Băncile care au atins nivelul acestui indicator peste medie sunt aceleași trei bănci aflate în supraveghere intensivă B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A., – 61,58% B.C. „Moldindconbank” S.A. – 99,92%, B.C. „Victoriabank” S.A., – 109,12%, dar și B.C. „EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca” cu 61,84%. De menționat, că pe parcursul ultimelor 3 luni B.C. „Victoriabank” S.A. și-a redus indicatorul respectiv cu 11,15 p.p. de la nivelul de 120,27%.

Promovarea unei politici monetare austere are o influență asupra volumului masei monetare, nu și asupra costului ei, canalul ratei dobânzii fiind inert. Această afirmație este susținută de trendul ratelor de dobândă la credite și depozite nou acordate, care, este în continuă scădere. În perioada iunie 2016 – iunie 2017, ratele medii a dobânzii practicate de băncile comerciale pentru credite și depozite au scăzut cu 3,60 p.p. și 4,36 p.p. corespunzător, situându-se la nivelul de 10,55% pentru creditele noi atrase și 6,35% pentru depozitele noi atrase. Diminuarea mult mai rapidă a dobânzilor la depozite decât la credite indică asupra unui trend descrescător în continuare, fapt ce va descuraja economisirea din partea populației. Deși în martie s-a atestat o creștere a ratei de dobândă la depozite până la 6,91%, ea a fost una de durată scurtă, revenind pe o pantă descrescătoare imediat în luna următoare.

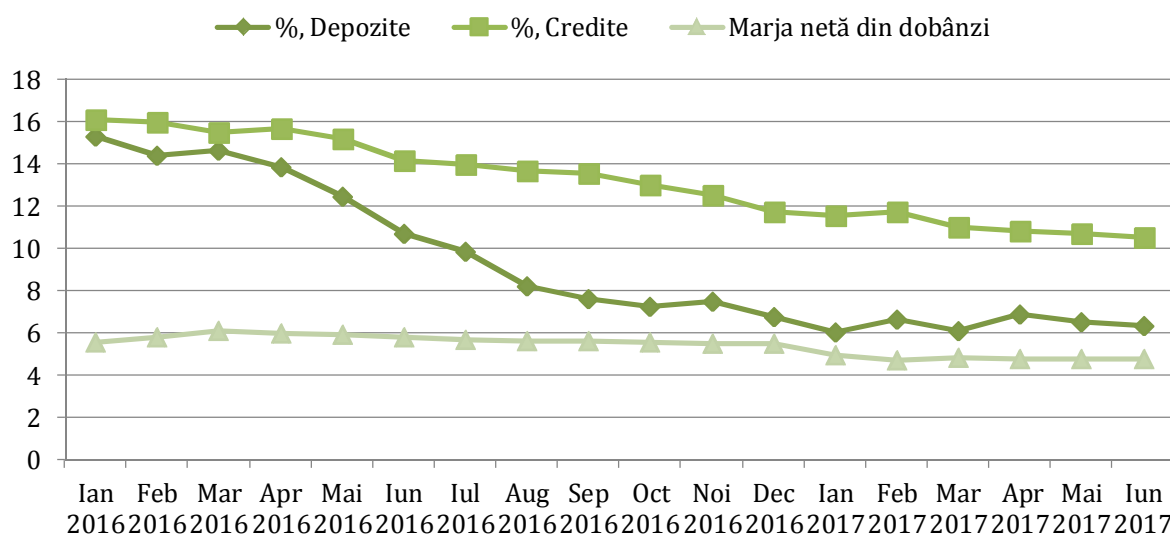

Figura 3.2.6. Evoluția marjei bancare nete, a ratelor medii ale dobânzii la depozite și la credite noi atrase în MDL, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Soldul depozitelor băncilor la 31.06.2017, a constituit 55370,36 mil. MDL, în creștere cu 6,04%, față de 31.06.2016 și cu 1% față de 31.12.2016. Această creștere a fost realizată în mare parte din contul majorării soldului depozitelor în lei cu 3617,01 mil. MDL sau cu 13,52% față de perioada similară a anului precedent și cu 1 008,66 sau cu 3,46% față de finele anului 2017 preponderent din contul celor a persoanelor juridice. Astfel, pe fondalul creșterii valorii depozitelor, rata de depunere a persoanelor fizice scade, ajungând la 67,87%. în diminuare cu 0,85% față de 31.12.2017 și cu 3,31% față de semestru I al anului 2016. Această diminuare este cauzată de scăderea veniului destinat economisirii a populației, reducerii fluxului remitențelor dar și diminuării încrederii persoanelor fizice în sistemul bancar după furtul miliardului. Totodată, creșterea soldurilor depozitelor persoanelor juridice conduce spre concluzia că business-ul este în așteptarea unei modificări a situației economice și nu se grăbește să investească, optând deținerea mijloacele libere în conturile bancare în detrimentul finanțării unor activități investiționale. Soldul depozitelor în valută s-a diminuat cu 462,79 mil. MDL sau 1,81% față de datele perioadei similare a anului precedent și cu 476,81 mil. MDL sau 1,87% față de 21.12.2017.

Diminuarea soldului depozitelor în valută străină concomitent cu creșterea rapidă a soldului depozitelor în lei este rezultatul aprecierii semnificative a monedei naționale pe piața valutară, atestate pe parcursul anului 2017.

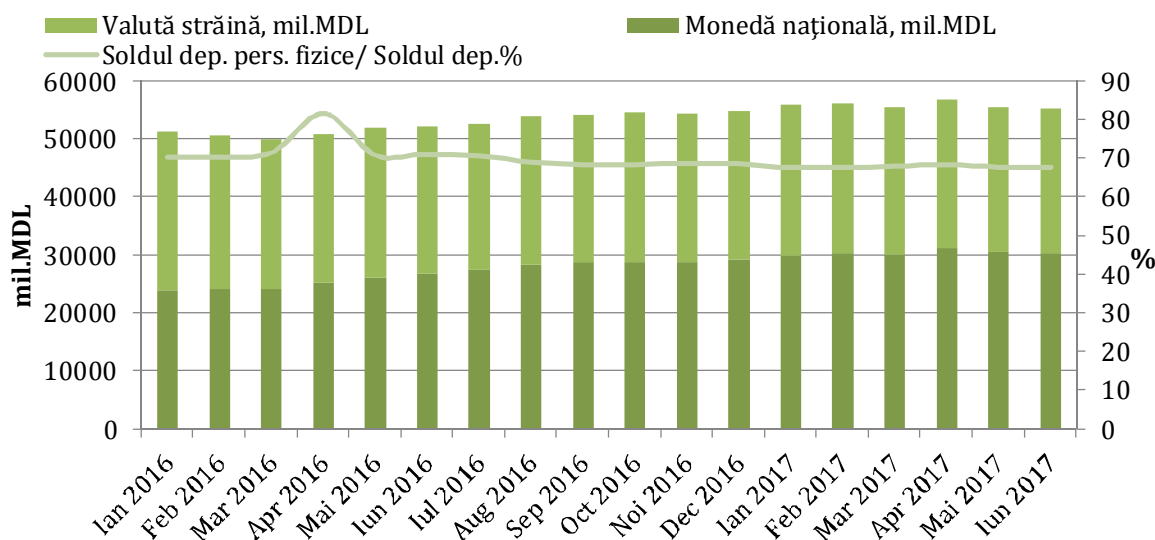

Figura 3.2.7. Evoluția soldului depozitelor în bănci în I semestru 2017, mil. MDL

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Problemele sistemului bancar, identificate anterior, sunt reflectate de structura rezultatului financiar, realizat de bănci în I semestru 2017. În luna iunie 2017, profitul băncilor pe întregul sistem a constituit 956,73 mil. MDL, în creștere cu 102,3 mil. MDL sau 11,98% față de aceeași perioadă a anului precedent. Majorarea profitului este determinată de diminuarea cheltuielilor cu dobânzile (de la depozite) cu 39,9 la sută, diminuarea deprecierilor la activele financiare cu 76,6 la sută și de majorarea veniturilor neaferește dobânzilor cu 5,4 la sută (în mare parte, din taxe și comisioane cu 11,8 la sută). Se atestă și o creștere a veniturilor din activitatea de bază a băncilor, raportul dintre venitul net aferent dobânzilor și total venituri ajungând de la 37,84% la începutul anului curent la 40,4% la data de 31.06.2017. Creșterea ponderii veniturilor din dobânzi în total venituri, însă a fost condiționată de creșterea încasărilor din deținerea până la scadență a valorilor mobiliare de stat, și nu din creșterea încasărilor din creditele acordate.

Sub incidența creșterii veniturilor în formă absolută, a fost înregistrată și o majorare a indicatorilor relativi de rentabilitate – ROE și ROA cu respectiv 2,7 p.p. și 0,4 p.p., ei atingând cota de 14,6% pentru rentabilitatea capitalului și 2,4% la rentabilitatea activelor. Totuși, doar 40,4% din totalul veniturilor sunt asigurate de activitatea de intermediere financiară, fapt ce confirmă o implicare foarte slabă a băncilor în activitatea de redistribuire a fondurilor și, implicit, la creșterea economică prin asigurarea cu resurse necesare a economiei reale.

Analiza contribuției fiecărei bănci la formarea profitului net al sistemului bancar relevă, că doar 5 bănci din 11 au înregistrat o creștere a valorii profiturilor, celelalte urmând un trend negativ. Astfel, față de 30.06.2016 și-a majorat profitul B.C. „BCR Chișinău” S.A. cu 3,3 mil. MDL sau 32,55%, BC „MOBIASBANCA – Groupe Societe Generale” S.A. cu 9,4 mil. MDL sau 6,89%, B.C. „VICTORIABANK” S.A. cu 40,8 mil. MDL sau 34,98%, BC. „Moldindconbank” S.A., cu 47,7 mil. MDL sau 23,79% și BC „MOLDOVA - AGROINDBANK” S.A. cu 74,6 mil. MDL sau 31,31%. Pentru ultimele 2 bănci trendul pozitiv a început abia în trimestrul II al anului 2017, primul trimestru al anului curent fiind mai puțin profitabil decât cel al anului precedent.

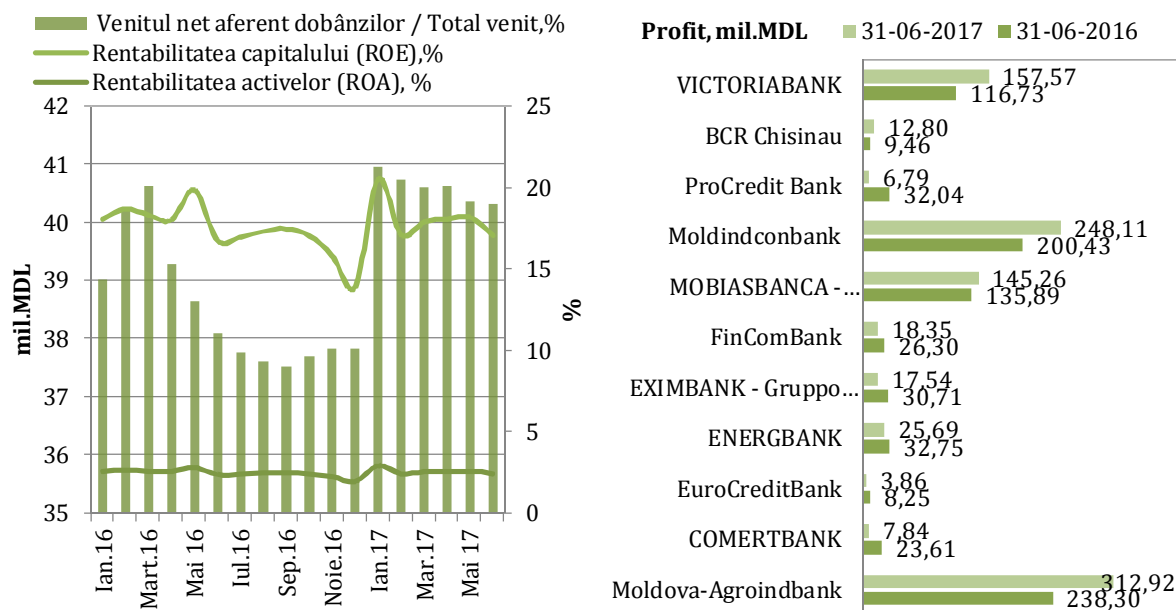

Figura 3.2.8. Evoluția rentabilității și profitabilității bancare în 2016-2017

Sursa: Calculele autorilor conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Pionierii la capitolul descreșterii profitului net față de perioada similară a anului 2016 au fost, B.C. „ProCredit Bank” S.A., cu 78,79% sau 25,2 mil. MDL, B.C. „COMERTBANK” S.A cu 66,81% sau 15,8 mil. MDL, B.C. „Energbank” S.A. cu 25,57 sau 7,1 mil. MDL și B.C. „EXIMBANK - Gruppo Veneto Banca” cu 42,67% sau 13,2 mil. MDL. Menționăm, totuși, că valoarea profitului pe parcursul anului financiar are un caracter mai puțin informativ, el fiind ajustat cu toate creșterile și reducerile sezoniere la finele anului. Rămânem cu speranța, că băncile menționate își vor suplini neîncasările de profit pe parcursul anului.

Sectorul bancar în regiunea din partea stângă a râului Nistru

În primele șase luni ale anului 2016, sectorul bancar al regiunii din partea stângă a Nistrului a înregistrat tendințe de revigorare la principalii indicatori de activitate. În I semestru 2017, ritmul mediu anual de creștere a activelor bancare în regiunea transnistreană s-a situat pe un trend ascendent, constituind o creștere de 4,34% f.p.s.a.p. sau 323,7 mil. ruble., formând la data de 31.03.2017 valoarea de 6 660,02 mil. ruble transnistrene⁴.

Soldul creditelor acordate sectorului economic a atins la data de 31.03.2016 suma de 4225.11 mil. ruble transnistrene, mai mult cu 306,6 mil. ruble transnistrene sau cu 1,05% față de 31.12.2016. Creditele persoanelor fizice în această perioadă a constituit 724,3 mil. ruble transnistrene, mai puțin cu 19,19% față de 31.03.2016, iar creditele acordate sectorului real au însumat 3284,7 mil. ruble transnistrene, cu 2,4% mai mult. Totodată, se atestă un ritm mult mai mare de creștere a reducerilor pentru pierderile la credite, ce demonstrează creșterea riscului de credit. Astfel, suma reducerilor s-a majorat cu 84,45 mil. ruble transnistrene sau 20,68%, ajungând la valoarea de 493,23 mil. ruble transnistrene.

Soldul depozitelor bancare, atrase de la populație, a constituit la data de 31.03.2017 valoarea de 1376,6 mil. ruble, în creștere cu 18,3% sau 59,3 mil. ruble transnistrene față de 31.12.2016. Soldul total al depozitelor a constituit 3002,09 mil. ruble transnistrene, în creștere cu 4,81%. Din cauza discrepanțelor majore dintre depozitelor atrase și volumul de credite, cerute de către economie, băncile sunt nevoite să facă eforturi mai mari pentru a atrage fonduri pe piața interbancară. Astfel,

⁴ www.cbpmr.net

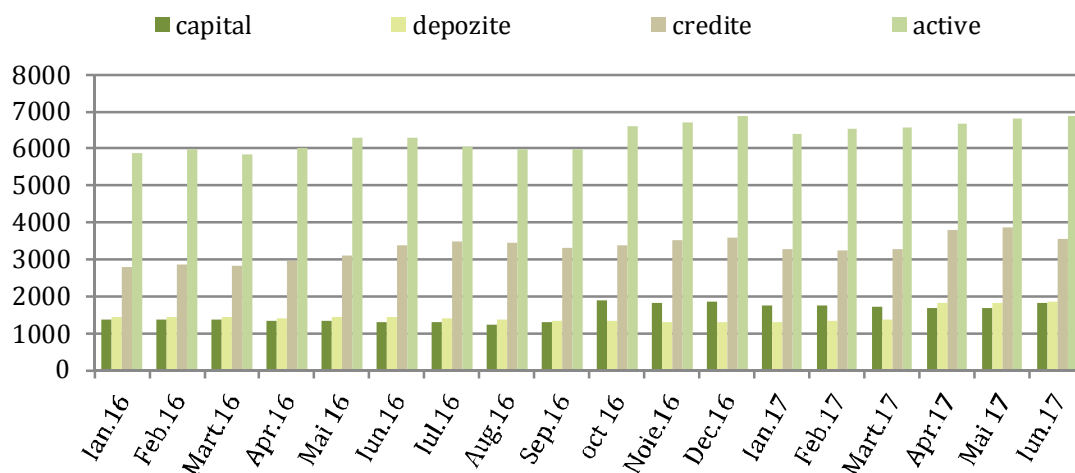

Figura 3.2.9. Ritmul anual de creștere a activelor, depozitelor și creditelor bancare în regiunea stângă a râului Nistru, %

Sursa: Calculele autorului conform datelor Băncii din regiunea stângă a râului Nistru.

volumul resurselor atrase, cu excluderea celor provenite din depozite ale populației sunt de 5049,0 mil. ruble, în creștere cu 274,4 mil. ruble sau 8,12%. Și în cazul sectorului bancar din dreapta Nistrului există o problemă importantă ce ține de transparența acționariatul băncilor transnistrene, dar și un risc de credit major. Datorită devalorizării rublei transnistrene, sectorului bancar local îi vine tot mai greu să facă față riscului valutar.

Capitolul IV

SECTORUL EXTERN

Balanța de plăți

Relațiile țării noastre cu exteriorul sunt reflectate în Balanța de plăți. În Semestrul I 2017, soldul contului curent al balanței de plăți a Republicii Moldova a fost în creștere cu 77,8% comparativ cu perioada similară a anului precedent. Contul curent în Semestrul I, 2017 a înregistrat un deficit de 307,22 mil. dolari. Înrautățirea contului curent a fost cauzată în totalitate de majorarea deficitului comerțului exterior cu bunuri.

Tabelul 4.1. Evoluția principalelor agregatelor ale Balanței de plăți în Semestrul I, a. 2016-2017, mil. USD (date provizorii)

Anul	2016		2017		S. I 2017/ S. I 2016 (%)
	T. I	T. II	T. I	T. II	
Contul curent	-91,58	-81,18	-120,05	-187,17	177,8
Bunuri	-463,38	537,24	-522,44	-674,29	119,6
Servicii	44,6	51,51	57,20	59,09	121
Venituri primare	85,3	129,24	103,60	140,32	113,7
Venituri secundare	241,9	275,3	241,59	287,71	102,3
Contul de capital	-6,98	-2,56	-6,69	-6,47	137,9
Contul financiar	-152,46	-32,33	-51,28	-111,48	88,1
Investiții directe	-34,18	9,41	-35,92	-35,45	288,1
Investiții de portofoliu	-0,12	-0,12	-1,11	0,03	450
Derivate financiare	-0,20	-0,29	-0,20	-0,25	91,8
Alte investiții	-102,42	-203,53	-51,77	-179,56	75,6
Active de rezervă	-15,54	162,23	37,2	103,75	96,4
Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor licențiate, net	223,9	279,59	251,77	299,9	9,5

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În I Semestrul al anului 2017, **balanța serviciilor** a înregistrat o creștere până la 116,3 mil. dolari, comparativ cu Semestrul I 2016. Exportul de servicii s-a majorat cu 14,8%, în timp ce importurile de servicii au crescut cu 13,2%. O creștere de 25,2% a fost înregistrată la exporturile serviciilor de călătorii, în special călătorii personale cu 24,7%, la fel o creștere cu 14,3% s-a înregistrat la serviciile de transport, în special transportul aerian cu 35,8%, precum o creștere s-a înregistrat și la servicii de informatică cu 68,1%. Majorarea importurilor de servicii, de asemenea a rezultat din creșterea importurilor serviciilor de călătorii cu 16,2%, precum și de transport cu 13,3%.

Contul de capital în ianuarie-iunie 2017, comparativ cu perioada similară a anului precedent a înregistrat un sold negativ de 13,16 mil. dolari, determinat de ieșirile de capital înregistrat în sectorul privat (34,60 mil. dolari), precum și în urma scăderii intrărilor de asistență din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale cu 43,7%.

Contul financiar a constituit o valoare de 162,76 mil. dolari ca rezultat al majorării nete a pasivelor economiei naționale față de străinătate cu 199,55 mil. dolari în urma tranzacțiilor efective, în timp ce activele financiare externe ale rezidenților s-au majorat cu 36,79 mil. dolari.

Investițiile străine directe

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova și-a continuat tendința din perioadele precedente. În I Semestru a.2017, poziția investițională internațională a fost în creștere și a constituit 3958,60 mil. dolari.

Comparativ cu Semestru I a. 2016 poziția investițională internațională a fost în creștere cu 7,8%, iar față de sfârșitul anului 2016 a fost în creștere cu 11,6% (stocul ISD a. 2016 a constituit 3548,32 mil. dolari). Majorarea soldului debitor al poziției investiționale internaționale, pe parcursul semestrului I 2017, a fost determinat de fluctuația ratei de schimb a valutei originale față de dolarul SUA (-275,76 mil. dolari), de tranzacțiile efective nete cu nerezidenții (-162,77 mil. dolari), de schimbările de preț (-55,25 mil. dolari) ale instrumentelor financiare, în timp ce alte schimbări (83,51 mil. dolari) au influențat soldul debitor al poziției în sensul diminuării. Toate schimbările menționate au rezultat într-o deteriorare totală a poziției la finele semestrului I 2017 cu 410,27 mil. dolari.

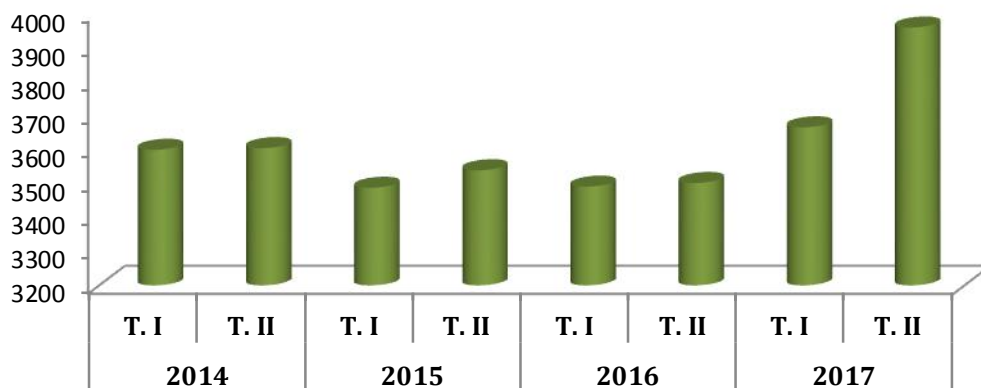

Figura 4.1. Stocul ISD pe trimestre în anii 2014-2017, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În distribuția geografică a ISD din totalul capitalului acumulat, investitorilor din țările UE le-a revenit ponderea majoritară – 86,7%, investitorii din țările CSI au deținut o pondere de 3,7%, cei proveniți din alte țări dețin investiții în proporție de 9,6%.

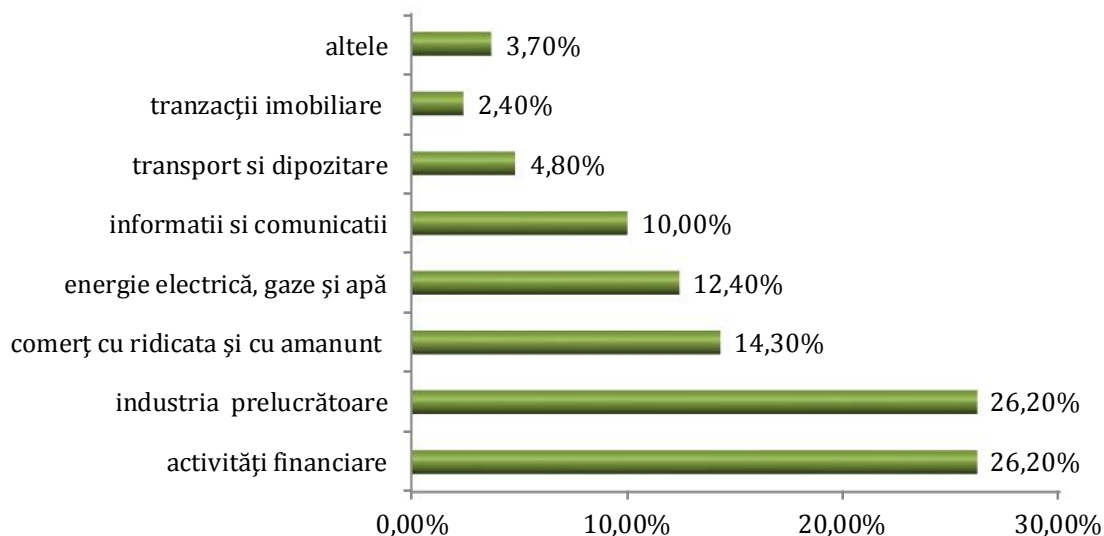

Figura 4.2. Distribuția ISD, capital propriu acumulat la 30.06.2017, pe activități

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Principalele activități economice care au beneficiat de investiții străine din stocul de ISD sub formă de capital propriu sunt: activitățile financiare și de asigurări 26,2% și industria prelucrătoare 26,2%. Alte activități care au atras investitori străini au fost comerțul, industria energetică, informații și comunicații, transport și depozitare, tranzacțiile imobiliare.

Transferurile de peste hotare

În primul semestru al anului curent, volumul transferurilor de mijloace bănești din străinătate a atins valoarea de 551,7 mil. dolari. Această sumă este mai mare decât cea înregistrată în primul semestru al anului trecut, după doi ani de scădere.

În primele șase luni ale anului 2017, volumul transferurilor de bani în Moldova în favoarea persoanelor fizice au crescut cu 48,8 mil dolari (9,6%) comparativ cu perioada de referință a anului 2016. Volumul transferurilor de bani în favoarea persoanelor fizice în I Semestru a constituit 551,7 mil. dolari.

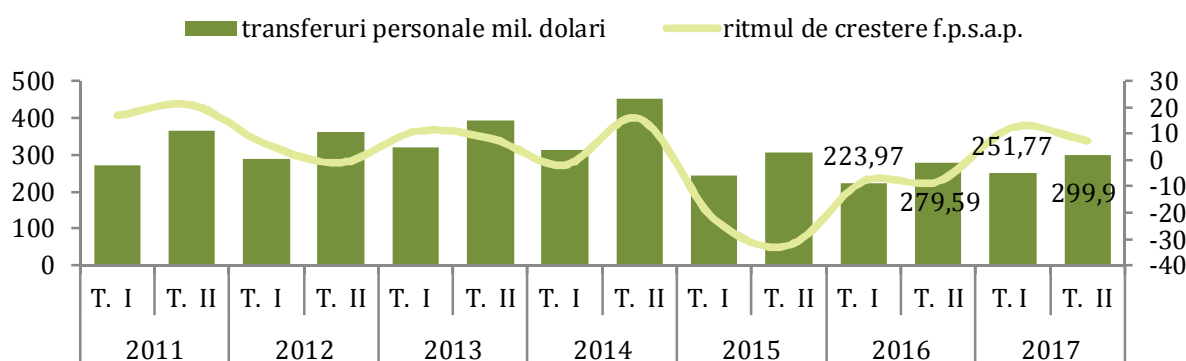

Figura 4.3. Transferuri de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice efectuate prin băncile din Republica Moldova pe trimestre, în anii 2011-2017, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

În trimestrul II 2017, volumul transferurilor bancare de mijloace bănești din străinătate a constituit 299,91 milioane dolari SUA cu 7,4% mai mult, decât în aceeași perioadă a anului trecut (279,44 mil. USD). Această creștere din ultimele două luni este un semnal pozitiv, însă nu suntem siguri că această evoluție se va menține, în condițiile în care are loc reîntregirea familiei stabilite peste hotare. Suma, însă, este aproape în jumătate față de anul 2014, când aceste transferuri depășeau 505 milioane de dolari. **În iulie**, transferurile de mijloace bănești au constituit 105 mil. dolari, în creștere cu 8,4% comparativ cu aceeași lună din anul trecut.

Conform provenienței geografice a transferurilor bănești în favoarea persoanelor fizice, Rusia, Italia și Israel sunt țările din care provine cel mai mare volum de transferuri bănești de la moldovenii care lucrează peste hotare.

Transferurile din CSI le-a revenit ponderea de 36,3%, în descreștere cu 1.3 p.p. comparativ cu trimestrul II 2016. **Transferurile din UE** au înregistrat o pondere de 33,7%, în creștere cu 1.2 p.p. comparativ cu trimestrul II 2016. Respectiv, transferurile din alte state, excepție CSI și UE, au constituit 30% în trimestrul II 2017 și 29,9% în trimestrul II 2016. Ponderea transferurilor din Israel, SUA și Turcia, în trimestrul II, anul 2017 a constituit, 85,8% din totalul pe alte state.

Partenerul principal al R. Moldova privind transferurile bănești din CSI, continuă să fie Rusia. Transferurile din Rusia dețin o pondere majoră de 96,4% din totalul transferurilor din CSI. Transferurile din alte state CSI au următoarele ponderi: Ucraina – 1,1%, Kazahstan – 1,0%, Belarus – 0,6%, Azerbaidjan – 0,3%, Uzbekistan – 0,3% și restul statelor CSI – 0,3%.

În cadrul *transferurilor din UE*, transferurile din Italia au cea mai mare pondere, de 36,0%, urmată de transferurile din Marea Britanie (14,8%), Germania (13,3%), Franța (8,3%), Spania (3,4%), Irlanda (2,8%), Cehia (2,6%), Portugalia (2,5%), România (2,3%), Belgia (2,2%), Polonia (1,9) Cipru (1,8%) și Grecia (1,3%).

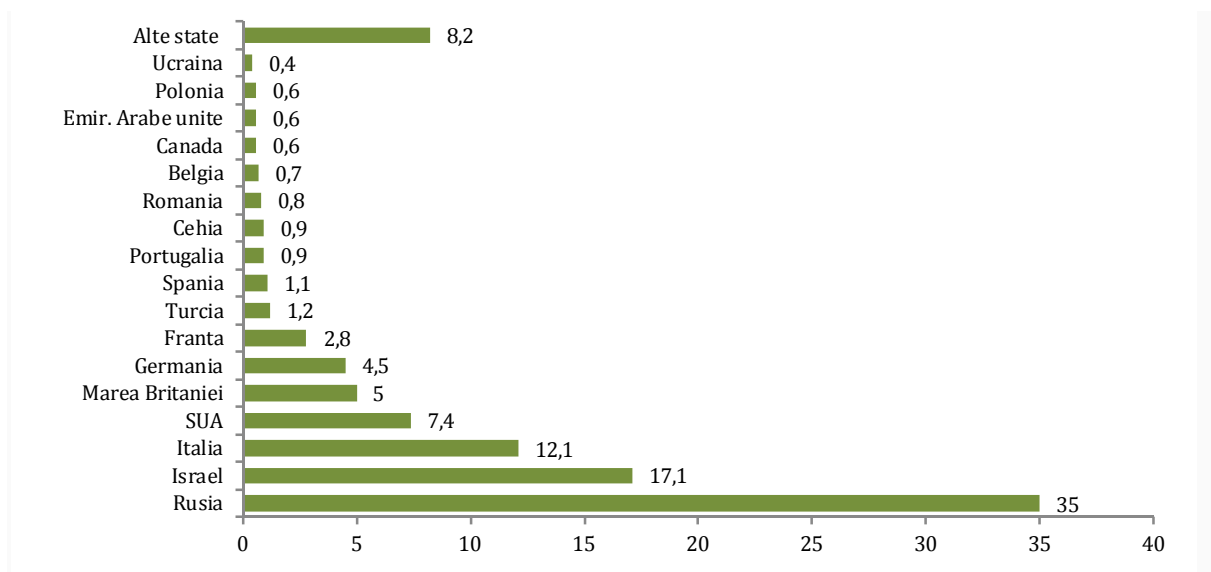

Figura 4.4. Structura pe principalele țări a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice în T. II 2017, %

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Distribuția transferurilor de mijloace bănești pe state, în T. II 2017, a fost repartizată în felul următor: SUA – 7,4% (22,24 mil. USD), Marea Britanie – 5% (14,91 mil. USD), Germania – 4,5% (13,45 mil. USD), Franța – 2,8% (8,36 mil. USD), Turcia – 1,2% (3,65 mil. USD), Spania – 1,1% (3,42 mil. USD), Portugalia – 0,9% (2,56 mil. USD), Cehia – 0,9% (2,67 mil. USD), România – 0,8% (2,31 mil. USD), Belgia – 0,7% (2,18 mil. USD), Emiratele Arabe Unite – 0,6% (1,93 mil. USD), Polonia – 0,6% (1,89 mil. USD), Canada – 0,6% (1,77 mil. USD), Cipru – 0,6% (1,83 mil. USD), Ucraina – 0,4% (1,20 mil. USD) și Kazahstan – 0,4% (1,12 mil. USD). Transferurile din aceste nouăsprezece state (inclusiv din Rusia) reprezintă 92,8% din totalul transferurilor în Republica Moldova (263,93 mil. USD).

Comerțul exterior cu bunuri

Comerțul exterior cu bunuri în Semestrul I 2017 a înregistrat o creștere cu 14,5%, comparativ cu perioada similară a anului precedent. Astfel, comerțul exterior cu bunuri a constituit 3209,6 mil. dolari SUA (cu 406,4 mil. dolari mai mult). Unul din factorii principali ce a influențat comerțul exterior a fost creșterea volumului producției agricole în anul 2016.

Prin urmare, exporturile de mărfuri s-au majorat cu 13,6% (în termeni nominali), iar importurile cu 15%. În valoare absolută, exporturile de mărfuri, în perioada ianuarie-iunie 2017 au constituit 1028,2 mil. dolari SUA, mai mult cu 122,1 mil. dolari comparativ cu perioada corespunzătoare din 2016. Importurile de mărfuri, în Semestrul I a. 2017 au constituit 2181,4 mil. dolari, mai mult cu 284,3 mil. dolari.

În Semestrul I 2017 decalajul considerabil în evoluția exporturilor și importurilor a determinat acumularea unui **deficit al balanței comerciale** în valoare de 1153,2 mil. dolari, cu 190,3 mil. dolari SUA (+19,8%) mai mare față de aceeași perioadă din anul 2016. Deficitul balanței comerciale în luna **iunie 2017** a fost mai mic cu 3,6% sau cu 8 mil. dolari față de cel înregistrat în luna mai 2017 și mai mare cu 50,5 mil. dolari (30,2%), comparativ cu luna iunie 2016. Deficitul balanței comerciale a constituit 217,7 mil. dolari.

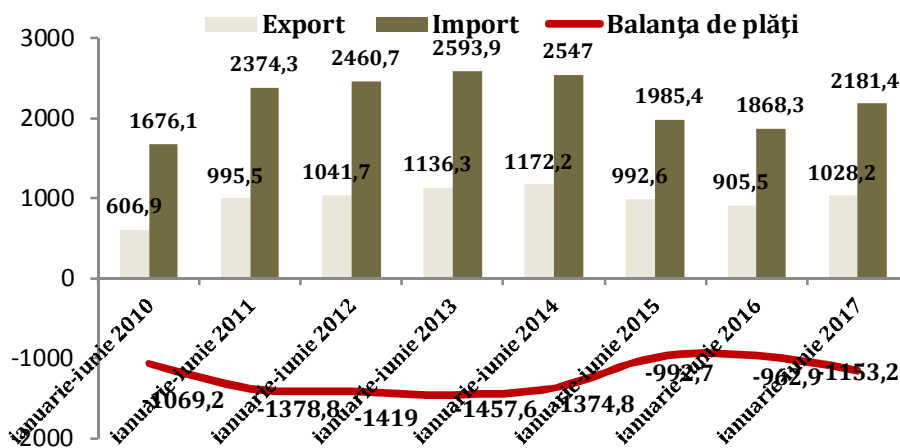

Figura 4.5. Tendințele comerțului exterior de mărfuri, ianuarie-iunie 2010-2017, mil. lei
Sursa: Conform datelor, Biroului Național de Statistică.

În cadrul comerțului pe grupe de țări, balanța comercială cu **țările UE** s-a încheiat cu un deficit de 420,7 mil. dolari (în ianuarie-iunie 2016 – 349,3 mil. dolari), iar cu **țările CSI** - cu 325,9 mil. dolari (în ianuarie-iunie 2016 – 284,9 mil. dolari).

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în ianuarie-iunie 2017 a fost de 47,1%, comparativ cu 48,5% în perioada corespunzătoare din anul 2016.

Tabelul 4.2. Evoluția schimburilor comerciale în Semestrul I 2016-2017, mil. dolari SUA

	Semestrul I 2016	Semestrul I 2017	Dinamica 2017/2016
	mil. dolari SUA	mil. dolari SUA	%
Comerțul exterior cu bunuri	2803,2	3209,6	14,5
Export	905,5	1028,2	13,6
<i>Inclusiv:</i>			
țările UE	573,6	652,2	13,7
țările CSI	187,7	216,9	15,6
alte țări	144,2	159,1	10,3
Import	1868,3	2181,4	16,8
<i>Inclusiv:</i>			
țările UE	922,7	1072,9	16,3
țările CSI	472,5	542,8	14,9
alte țări	473,1	565,4	
Balanța comercială	-991	-1153,2	16,4
Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi	48,5%	47,1%	-

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Exportul de bunuri, I Semestrul a. 2017 a constituit 1028,8 mil. dolari, cu 13,6% mai mult comparativ cu Semestrul I a. 2016. Exporturile s-au majorat grație cererii din partea principalelor țări-partenere, care au înregistrat în continuare o creștere economică (atât cele din CSI, cât și cele din UE).

Exporturile de mărfuri destinate **țărilor UE** au constituit 652,2 mil. dolari, cu 13,7% mai mult față de ianuarie-iunie 2016. Țările UE își mențin poziția de cea mai mare piață de desfacere a mărfurilor din R. Moldova, cu o cotă de 63,4% din total livrări pe piețele externe (63,4% – în ianuarie-iunie 2016). Valoarea **exporturilor de mărfuri destinate țărilor CSI** au constituit 216,9 mil. dolari SUA în creștere cu 15,6% comparativ cu ianuarie-iunie 2016. **Țările CSI au fost prezente în exporturile Moldovei** cu o pondere de 21,1% (20,7% - în ianuarie-iunie 2016).

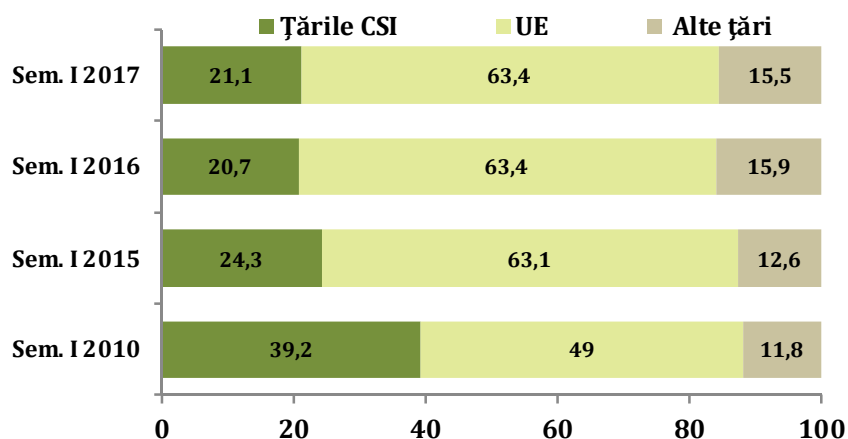

Figura 4.6. Structura exportului pe grupe de țări în Semestrul I, în anii 2010-2017, %
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Comparativ cu Semestrul I 2016, evoluția exporturilor pe grupe de țări în Semestrul I 2017, indică o creștere a exporturilor către: România (+16,5%), Federația Rusă (+19,5%), Turcia (+48,5%), Germania (+21,3%), Bulgaria (+31,2%), Spania (de 2,8 ori), Ucraina (+28,1%), Austria (+38,5%), Polonia (+10,7%), Grecia (+34,4%), Belarus (+4,9%), Cipru (de 3,7 ori), Serbia (de 3,1 ori), Olanda (+23,1%), Italia (+2,3%), Georgia (+27,8%), Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (+2,7%), Belgia (+35,7%), Arabia Saudita (de 4,1 ori), Emiratele Arabe Unite (de 2,6 ori), Ungaria (+41,2%) și Canada (de 1,7 ori), care a favorizat creșterea pe total exporturi cu 15,1%. În același timp s-au redus livrările în Irak (-58,8%), Franța (-24,1%), Liban (-31,9%), Egipt (-95,6%), Elveția (-10,6%), Indonezia (-7,0%), Iordania (-54,6%) și Israel (-42,1%).

Analiza evoluției exporturilor pe grupe de mărfuri în Semestrul I 2017, comparativ cu perioada similară a anului precedent, s-au înregistrat creșteri la exporturile de mașini și aparate electrice (+29,0%), semințe și fructe oleaginoase (+19,1%), legume și fructe (+13,8%), produse medicinale și farmaceutice (de 1,6 ori), îmbrăcăminte și accesorii (+8,3%), băuturi alcoolice și nealcoolice (+7,8%), cereale și preparate pe bază de cereale (+8,9%), produse chimice organice (de 1,6 ori), petrol, produse petroliere și produse înrudite (de 2,8 ori), produse lactate și ouă de păsări (+43,2%), mobilă și părțile ei (+5,6%), vehicule rutiere (+25,8%), construcții prefabricate; alte instalații și accesorii pentru instalații sanitare, de încălzit și de iluminat (de 2,5 ori), fire, țesături și articole textile (+7,5%), minereuri metalifere și deșeuri de metale (+41,7%), îngrășăminte naturale și minerale naturale (de 1,7 ori), carne și preparate din carne (de 1,9 ori), tutun brut și prelucrat (+31,5%), care au contribuit la majorarea pe total exporturi cu 13,7%. Totodată **s-au înregistrat scăderi la exporturile** de cauciuc prelucrat (-85,4%), uleiuri esențiale, substanțe parfumate, (-23,5%), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (-12,4%), animale vii (-47,9%), articole din minerale nemetale (-14,3%), articole prelucrate din metal (-10,5%), articole de voiaj; sacose și similare (-18,3%).

Exporturile de mărfuri autohtone au constituit 649,3 mil. dolari SUA (63,1% din total exporturi), fiind în creștere cu 13,6% față de ianuarie-iunie 2016, care a contribuit la majorarea pe total exporturi cu 8,6%.

Reexporturile de mărfuri străine au însumat 378,9 mil. dolari SUA (36,9% din total exporturi), în creștere cu 13,5% comparativ cu ianuarie-iunie 2016. Reexporturile de mărfuri după prelucrare au deținut 24,5% în total exporturi, iar reexporturile de mărfuri clasice, care nu au suferit transformări esențiale – 12,4%.

Importurile de mărfuri din țările UE în I Semestrul 2017 a fost în creștere cu 16,3%, comparativ cu ianuarie-iunie 2016. Astfel, importurile de mărfuri din țările UE au constituit 1072,9 mil. dolari deținând o pondere de 49,2% în total importuri (49,4% - în ianuarie-

iunie 2016). Totodată și importurile de mărfuri provenite din **țările CSI** au fost în creștere cu 14,9% comparativ cu ianuarie-iunie 2016. Importurile de mărfuri provenite din țările CSI au constituit 542,8 mil. dolari, care echivalează cu o cotă de 24,9% în total importuri (25,3% – în ianuarie-iunie 2016).

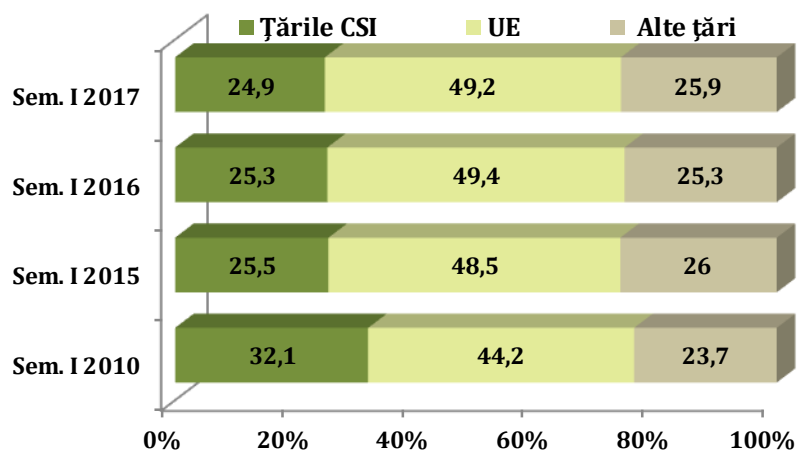

Figura 4.7. Structura importului pe grupe de țări în Semestrul I, în anii 2010-2017, %
Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Analiza evoluției importurilor pe țări în ianuarie-iunie 2017, comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2016, relevă creșterea importurilor din România (+24,1%), Ucraina (+31,1%), China (+29,9%), Germania (+15,6%), Italia (+12,5%), Polonia (+22,7%), Turcia (+8,5%), Federația Rusă (+3,8%), Statele Unite ale Americii (+29,3%), Franța (+17,5%), Ungaria (+21,0%), Belarus (+17,1%), Vietnam (de 1,9 ori), Bulgaria (+16,8%), Republica Cehă (+15,5%), Spania (+13,7%), Elveția (+27,5%), Olanda (+15,1%), Slovacia (+37,9%), Macedonia (de 1,9 ori), India (+17,8%), Slovenia (+27,4%) și Bangladesh (de 1,7 ori), care a favorizat majorarea pe total importuri cu 16,4%. În același timp s-au diminuat livrările din Israel (-33,9%) și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (-7,2%).

Structura importurilor pe grupe de mărfuri, în Semestrul I 2017 comparativ cu aceeași perioadă a anului 2016 au înregistrat creșteri la: petrol, produse petroliere și produse înrudite (+31,2%), energie electrică (de 137,6 ori), produse medicinale și farmaceutice (+37,7%), mașini și aparate electrice (+17,9%), aparate și echipamente de telecomunicații (+48,8%), mașini și aparate industriale cu aplicații generale (+26,0%), îmbrăcăminte și accesorii (+29,6%), vehicule rutiere (+13,6%), mașini și aparate specializate pentru industriile specifice (+22,6%), zahăr, preparate pe bază de zahăr; miere (de 1,9 ori), încălțăminte (de 1,8 ori), metale neferoase (+33,7%), produse lactate și ouă de păsări (+39,2%), articole de voiaj; sacose și similare (de 4,1 ori), articole prelucrate din metal (+12,1%), fire, țesături și articole textile (+5,0%), articole din minerale nemetalice (+13,8%), cărbune, brichete (de 3,0 ori), îngrășăminte minerale sau chimice (+21,5%), materiale plastice prelucrate (+14,7%), carne și preparate din carne (+40,3%), instrumente și aparate, profesionale, științifice și de control (+23,4%), mobilă și părțile ei (+18,8%), articole din lemn (+13,7%), facilitând astfel creșterea pe total importuri cu 15,6%. Totodată au scăzut importurile de gaz și produse industriale obținute din gaz (-18,4%), cauciuc prelucrat (-11,0%).

Regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru

Pe parcursul Semestrului I 2017 regiunea transnistreană a înregistrat o scădere a comerțului exterior. Tranzacțiile comerciale externe cu bunuri au scăzut cu 1% față de perioada similară a anului precedent. În Semestrul I 2017 tranzacțiile comerciale externe cu bunuri au constituit 700,1 mil. dolari.

Exportul bunurilor a constituit 252,4 mil. dolari fiind în scădere cu 2%, față de perioada similară a anului precedent. Totodată și **importurile de bunuri** au scăzut cu 0,3% față de perioada similară a anului precedent și au constituit 447,7 mil. dolari. **Balanța comercială** a constituit 178,5 mil. dolari.

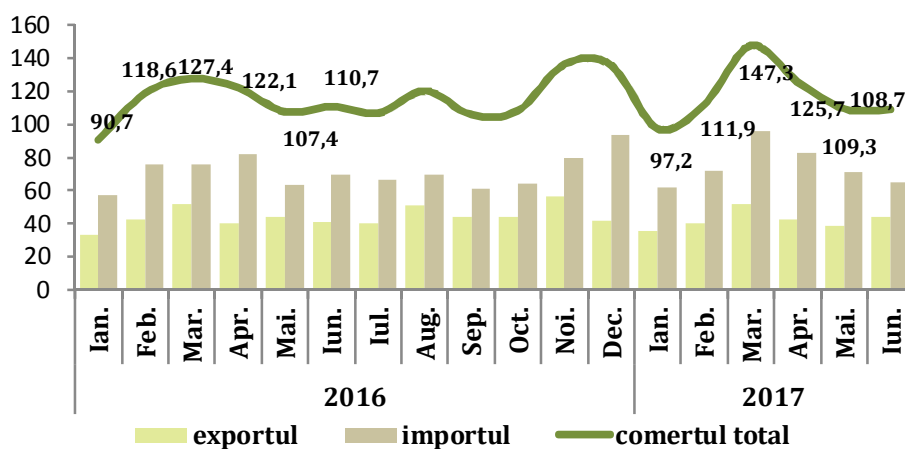

Figura 4.8. Evoluția valorii comerțului exterior al regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru, în Semestrul I anului 2016 - 2017, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor, <http://mer.gospmr.org>

În perioada ianuarie-iunie 2017 regiunea Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru a realizat tranzacții comerciale externe cu 78 de țări ale lumii (în ianuarie-iunie 2016 cu 84 de țări) inclusiv 10 țări din CSI. Atât exporturile cât și importurile către țările CSI au înregistrat o tendință negativă 3,3% respectiv 4,7%.

Exporturile de bunuri către Uniunea Vamală în prima jumătate a anului 2017 au constituit 32,8 mil. dolari (13% din total), fiind în creștere de 1,6 ori față de anul precedent. **Importurile au constituit** 199,6 mil. dolari (45% din totalul importurilor). Partenerul principal al Transnistriei este în mod tradițional, Federația Rusă, ponderea sa în prima jumătate a anului 2017 a constituit 86% din cifra de afaceri între țările Uniunii Vamale. Cele mai vândute sunt produse din industria ușoară (pentru anumite tipuri de produse a existat o creștere de până la 4 ori), echipamente electrice (de 1,5 ori), fructe și legume (până la 2 ori), băuturi alcoolice. Din Federația Rusă s-au importat combustibil, materii prime și materiale, precum și echipamente, produse alimentare.

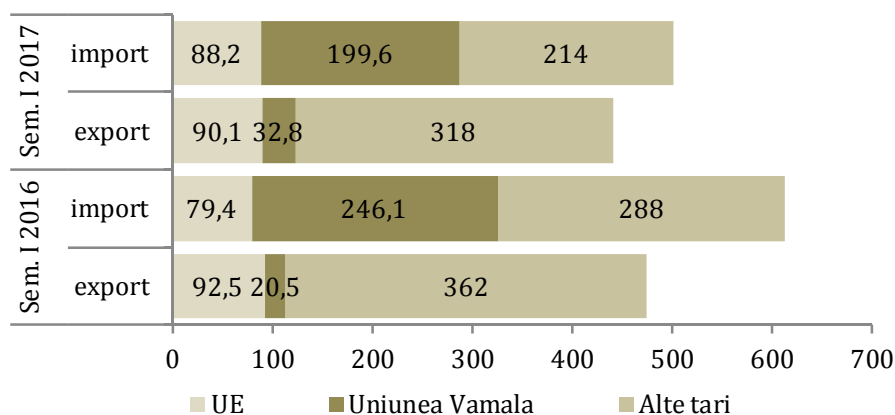

Figura 4.9. Evoluția comerțului exterior al regiunii Republicii Moldova din partea stângă a râului Nistru pe principalele grupe de țări pentru perioada ianuarie-iulie 2016 - 2017, mil. dolari SUA

Sursa: Conform datelor, <http://customs.gospmr.org/category/c69-statistika-vyed>

Exporturile către țările UE au constituit 90,1 mil. dolari (36% din volumul total), fiind în scădere cu 3% față de anul precedent. **Importul din țările UE** a constituit 88,1 mil. dolari, (20% din volumul total). Principalul partener din UE este România, ponderea acestuia fiind de 8% în comerțul cu țările UE. Principalele bunuri exportate în UE sunt textilele, încălțăminte, articole de îmbrăcăminte, produse metalice, produse alcoolice, cereale și alte produse agricole. Din UE, au fost achiziționate: materii prime și materiale, echipamente.

Exporturile către **alte țări** a constituit 129,4 mil. dolari, 58% din totalul exporturilor, din care 88,1 milioane dolari în R. Moldova, iar importurile din alte țări au fost de 49,2 mil. dolari.

Capitolul V

MEDIUL DE AFACERI

Dinamica întreprinderilor înregistrate și radiate în Semestrul I 2017.

Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat, la 01.07.2017 Registrul de stat deținea informații despre 170596 persoane juridice și întreprinzători individuali.

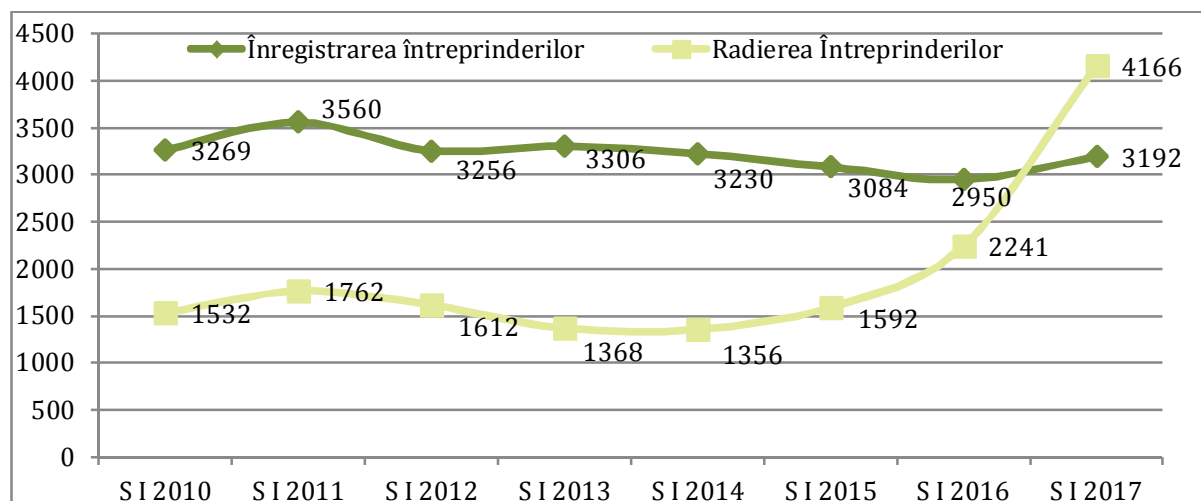

Figura 5.1. Evoluția numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în S I 2010-2017, unit.

Sursa: Conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În SI 2017, numărul întreprinderilor înregistrate de Camera Înregistrării de Stat a crescut cu 8,2% f.p.s.a.p. Potrivit datelor Camerei Înregistrării de Stat, în S I 2017, în Registrul de stat, au fost trecute 3192 întreprinderi noi. Concomitent, în S I 2017, numărul întreprinderilor radiate a marcat cea mai mare creștere comparativ cu perioada similară a anilor 2011-2016. Astfel, în S I 2017 numărul întreprinderilor radiate din Registrul de stat s-a majorat cu 85,9% f.p.s.a.p, constituind 4166 întreprinderi.

Tabelul 5.1. Indicii de creștere a numărului de întreprinderi înregistrate și radiate în S I 2011-2017 față de perioada similară a anului precedent, %

Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor
Semestrul I 2011	108,9	115,0
Semestrul I 2012	91,5	91,5
Semestrul I 2013	101,5	84,9
Semestrul I 2014	97,7	99,1
Semestrul I 2015	95,5	117,4
Semestrul I 2016	95,7	140,8
Semestrul I 2017	108,2	185,9

Sursa: Calculele autorului conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

În S I al anilor 2011 – 2017 se observă o tendință descrescătoare a numărului de întreprinderi înregistrate (cu excepția S I 2011, S I 2013, S I 2017, unde a fost marcată o mică creștere f.p.s.a.p). Față de S I 2011 când s-a înregistrat un număr de 3560 de înmatriculări la nivelul întregii țări, în S I 2017 indicatorul dat s-a redus la 3192 de înmatriculări, diminuându-se cu 10%.

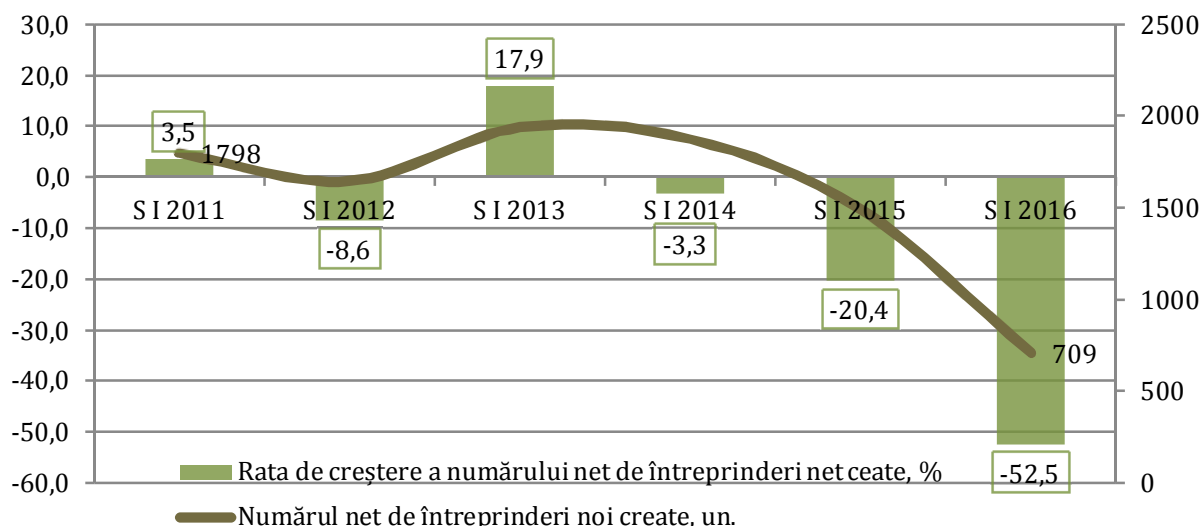

Figura 5.2. Dinamica numărului net de întreprinderi create în Registrul de Stat, SI 2011-2016

Sursa: Calculele autorului conform datelor Camerei Înregistrării de Stat.

Pe de altă parte, un semnal negativ îl reprezintă majorarea numărului de radieri a întreprinderilor din Registrul de Stat. Astfel, dacă în S I 2011 din Registrul de Stat au fost radiate 1762 întreprinderi, numărul acestora a ajuns la 4166 de întreprinderi în prima jumătate a anului 2017, majorându-se de 2,3 ori.

Totodată, în SI 2011-2016 se remarcă o tendință negativă a numărului net de întreprinderi create, numărul cărora s-a diminuat în perioada analizată cu 61% (excepție făcând prima jumătate a anilor 2011 și 2013, care au marcat o creștere a numărului net de întreprinderi create f.p.s.a.p., cu un ritm de creștere de 3,5%, respectiv 17,9%). De asemenea, în S I 2017, numărul net de întreprinderi nou create a marcat o valoare negativă, ceea ce semnifică că numărul întreprinderilor radiate în perioada dată a depășit considerabil numărul înregistratelor.

Indicatorii de dezvoltare a businessului în regiunea din partea stângă a Nistrului

În perioada ianuarie-iunie 2017, în regiunea din partea stângă a Nistrului, 48,0% din organizații și întreprinderi au obținut profit, constituind 108 de organizații, în diminuare cu 9,2% față de anul precedent și, respectiv, 50,7% au înregistrat pierderi (cu excepția întreprinderilor mici, băncilor, organizațiilor bugetare și de asigurări). Dintre organizațiile, care au înregistrat profit în semestrul I 2017, ponderea cea mai mare le revine organizațiilor din gospodărie de locuințe și deservire comunală (66,7%), comerț și alimentația publică (57,4%), transport (57,1%). În aspect valoric, la fel ca și în perioada similară a anului precedent, majoritatea întreprinderilor au înregistrat o pierdere netă (cu excepția întreprinderilor din transport, comerț și alimentație publică, gospodărie de locuințe și deservire comunală).

Tabelul 5.2. Date privind profitul (pierderea) netă a organizațiilor din partea stângă a Nistrului pe genuri de activitate, în ianuarie - iunie 2017

	Numărul organizațiilor care au primit profit	În % de la numărul total	Numărul organizațiilor cu pierdere	În % de la numărul total	Profit net (pierdere netă), mii RUB.
A	1	2	3	4	5
Total	108	48,0	114	50,7	-256261
inclusiv:					
industria	25	37,9	41	62,1	-223870

Tabelul 5.2 – continuare

A	1	2	3	4	5
agricultura	10	47,6	10	47,6	-93004
transport	16	57,1	12	42,9	17887
comunicații	4	44,4	5	55,6	-8425
construcții	1	11,1	8	88,9	-6671
comerț și alimentația publică	31	57,4	22	40,7	122184
gospodărie de locuințe și deservire comună	10	66,7	4	26,7	6028
alte ramuri	4	40,0	6	60,0	-23511

Sursa: Пресс – Выпуск "Финансовая Деятельность Организаций За Январь-Июнь 2017 Года" (кроме субъектов малого предпринимательства, банков, страховых и бюджетных организаций)

Capitolul VI

SECTORUL SOCIAL

Situația demografică

În Trimestrul II din anul 2017 s-au redus valorile mai multor indicatori ai mișcării naturale: numărul de născuți-vii, decedați, căsătorii, divorțuri. Scăderea numărului de născuți-vii a fost mai puternică decât micșorarea numărului de decedați. De asemenea, scăderea numărului de divorțuri a fost mai mare decât scăderea numărului de căsătorii.

În Trimestrul II din anul 2017, conform datelor BNS, numărul născuților-vii total pe țară a constituit 16868 pers., fiind în scădere cu 7,6% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, rata natalității a fost de 9,5 născuți-vii la 1000 locuitori, fiind în scădere cu 0,8 p.p. f.p.s.a.p. Numărul de decedați a constituit 19775 pers., înregistrând, o scădere de 1,9% f.p.s.a.p., iar rata mortalității a ajuns la 11,2 decedați la 1000 locuitori, în scădere cu 0,2 p.p. f.p.s.a.p. Numărul copiilor decedați în vârstă sub 1 an în T II din anul 2017 a constituit 174 cazuri și s-a redus cu 5 cazuri în comparație cu perioada similară a anului precedent. Sporul natural în T II din 2017 a constituit -2907 persoane (-1902 persoane în același trimestru din anul precedent) sau -1,6 persoane la 1000 de locuitori (-1,1 persoane la 1000 de locuitori în același trimestru din anul precedent). Scăderea naturală pentru T II a devenit cea mai pronunțată din ultimii 7 ani.

Numărul căsătoriilor total pe țară în T II din anul 2017 a constituit 8060, micșorându-se cu 6,9% față de perioada similară a anului trecut, iar rata nupțialității a constituit 4,6 căsătorii la 1000 locuitori, reducându-se cu 0,3 p.p. f.p.s.a.p. Indicatorul în cazul numărului divorțurilor din țară a constituit 4980, fiind în scădere cu 10,7% față de aceeași perioadă a anului precedent. Rata divorțialității a constituit 2,8 divorțuri la 1000 locuitori, cu 0,4 p.p. mai puțin f.p.s.a.p.

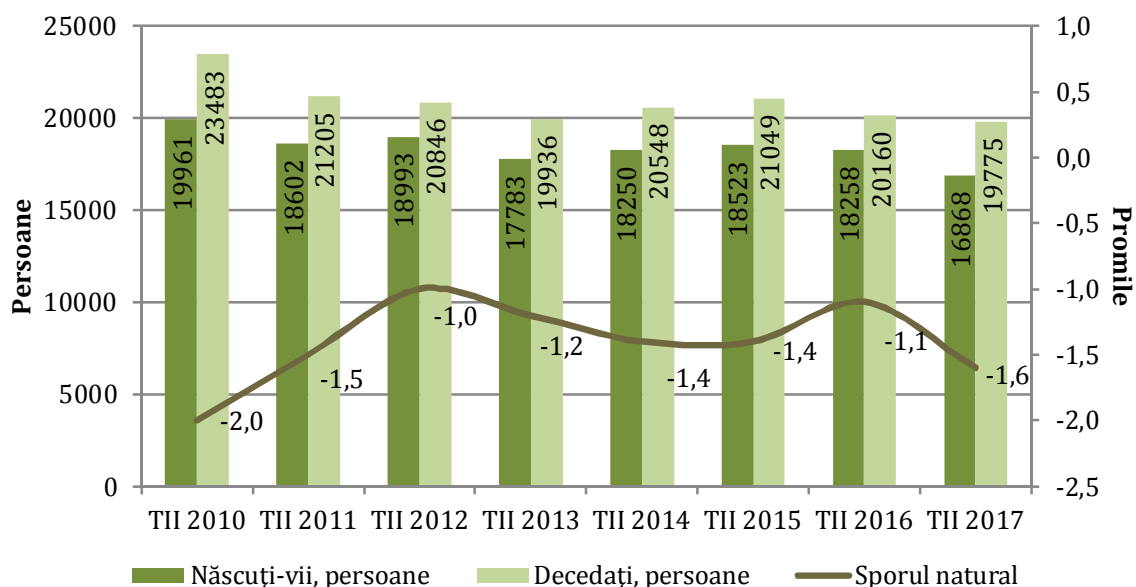

Figura 6.1. Mișcarea naturală a populației în trimestrul II în anii 2010-2017

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

În T II din 2017 populația de 15 ani și peste aflată la lucru sau în căutare de lucru peste hotare a constituit 314,8 mii de pers., cu 0,6 mii pers. sau cu 0,2% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului precedent. Bărbații dețin o pondere majoritară (67,6%). Cei mai mulți astfel de migranți sunt din mediul rural (70,1%). În rândul bărbaților predomină migrații ce au vârsta cuprinsă

între 25 și 34 ani (40,7%), 18,9% – cei cu vârsta între 15 și 24 ani, 21,8% – cei cu vârsta cuprinsă între 35 și 44 ani. În rândul femeilor 27,5% dintre acestea au vârsta cuprinsă între 25 și 34 de ani, 28,1% – între 35 și 44 de ani și 14,3% – între 15 și 24 de ani.

Piața forței de muncă

În T II din anul 2017 indicatorii cu privire la activitatea economică a forței de muncă ca populația economic activă, populația ocupată, rata de activitate, rata de ocupare, numărul șomerilor și rata șomajului s-au redus în comparație cu perioada similară a anului precedent. Grupul NEET a ocupat o pondere de 28,2% din populația din grupa de vârstă de 15-29 ani. Persoanele care nu doresc să lucreze constituie 79,7% din populația inactivă (de 15 ani și peste), care la rândul ei, constituie 55,9% din populația totală din această grupă de vârstă.

În Trimestrul II din 2017 populația economic activă a constituit 1316,0 mii pers., reducându-se cu 3,4% sau cu 46,9 mii pers., în comparație cu trimestrul respectiv din anul precedent. Totodată, rata de activitate a populației a fost de 44,1% și s-a redus cu 1,6 p.p. f.p.s.a.p. În rândul persoanelor economic active nu s-au înregistrat diferențe semnificative între bărbați (51,6%) și femei (48,4%), pe când în funcție de mediu există disparități, rata de activitate fiind mai mare în mediul rural (55,8%), decât în cel urban (44,2%). În grupa de vârstă 15-29 ani, ponderea persoanelor economic active a constituit 31,1%, iar în grupa 15-64 ani – 48,8%. Rata de activitate economică a populației în vârstă de muncă (după legislația națională: 16-56 ani – femei și 16-61 ani – bărbați) a constituit 51,3%.

Populația ocupată a fost de 1270,3 mii pers. în T II din 2017, micșorându-se cu 2,9% comparativ cu p.s.a.p. Precum și la populația economic activă, nu au fost diferențe pe sexe – bărbați – 51,4% și femei – 48,6%. Ponderea persoanelor ocupate în mediul urban a fost mai mică, decât cea din mediul rural: în localități urbane – 43,5%, în localități rurale – 56,5%. Rata de ocupare a populației de 15 ani și peste a atins 42,6%, micșorându-se ușor față de nivelul p.s.a.p. (43,8%). Ea a fost mai ridicată la bărbați – 46,3% decât la femei (39,2%). După mediile de reședință, rata de ocupare a constituit în mediul rural – 42,9%, depășind puțin pe cea din mediul urban – 42,2%. Rata de ocupare a persoanelor în vârstă de muncă (16-56/61 ani) a avut valoarea de 49,3%, a persoanelor în vârstă de 15-64 ani – 47,1%, iar în grupa de vârstă 15-29 ani a constituit 29,2%.

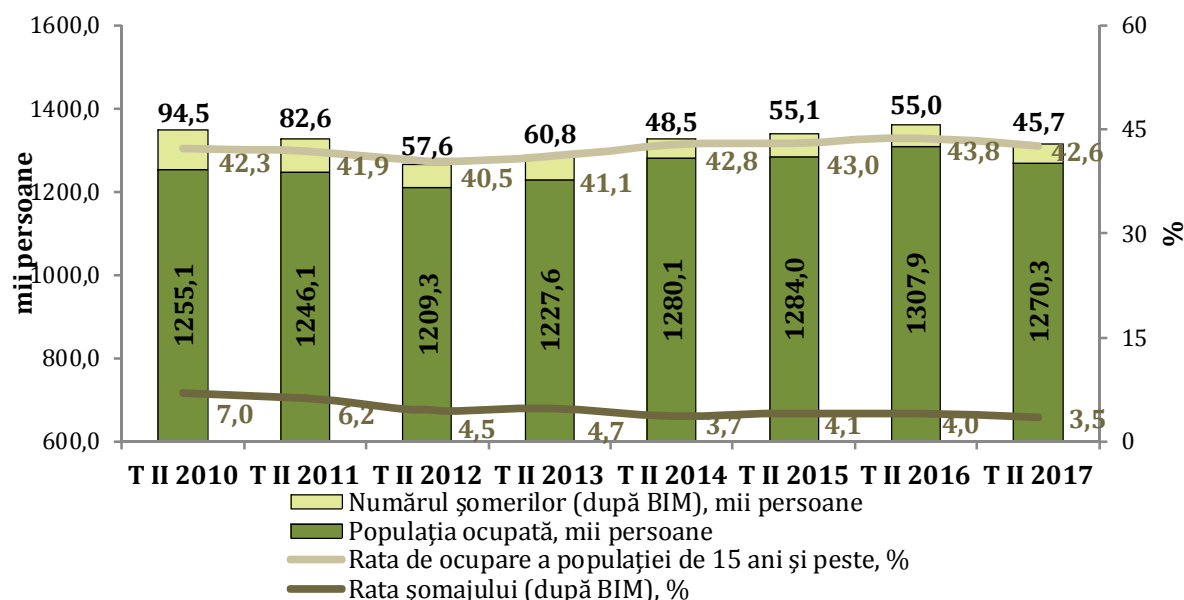

Figura 6.2. Evoluțiile ratelor de activitate, ocupare și a șomajului populației de 15 ani și peste, în Trimestrul II al anilor 2010-2017

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Numărul șomerilor, conform Biroului Internațional al Muncii a constituit 45,7 mii pers., fiind cu 16,9% mai mic decât în p.s.a.p. (55,0 mii). Șomajul a fost într-o proporție mai mare în rândul bărbaților – 56,0% din numărul total al șomerilor, precum și în rândul persoanelor din localități urbane – 63,6%. Rata șomajului la nivelul țării în T II din 2017 a fost de 3,5%, micșorându-se doar cu 0,5 p.p. față de p.s.a.p. (4,0%). Rata șomajului la bărbați a constituit 3,8%, iar la femei – 3,2%. Au fost înregistrate disparități între ratele șomajului în mediul urban și cel rural (respectiv, 5,0% și 2,3%). În rândurile tinerilor (15-24 ani) rata șomajului a fost de 10,1%, iar în categoria de vârstă 15-29 ani a constituit 6,2%.

Populația inactivă din țară (15 ani și peste) în T II din anul 2017 a fost de 1667,9 mii pers., constituind 55,9% din populația totală de această vârstă și s-a redus cu 1,5 p.p. f.p.s.a.p. În populația inactivă se includ:

- persoanele care nu doresc să lucreze (1329,2 mii pers. sau 79,7% din populația inactivă), dintre care:
 - a) pensionari (596,8 mii pers. sau 44,9% din persoanele care nu doresc să lucreze);
 - b) persoane care nu doresc să lucreze, deoarece învață sau studiază (252,3 mii pers. sau 19,0% din persoanele care nu doresc să lucreze);
 - c) persoane care nu doresc să lucreze pentru un venit, deoarece îngrijesc de familie (214,9 mii pers. sau 16,2% din persoanele care nu doresc să lucreze);
 - d) persoane care se află în țară, dar care nu doresc să lucreze în Moldova, deoarece deja au un loc de muncă (permanent sau sezonier) peste hotare sau persoane care planifică să lucreze peste hotare (211,4 mii pers. sau 15,9% din persoanele care nu doresc să lucreze);
- persoanele declarate de către gospodării aflate peste hotare, la lucru sau în căutare de lucru (314,8 mii pers. sau 18,9% din populația inactivă);
- persoanele descurajate în a-și mai găsi un loc de muncă în țară (6,8 mii pers. sau 0,4% din populația inactivă).

Grupul NEET îl constituie tinerii în grupa de vârstă de 15-29 ani, ce nu sunt parte a populației ocupate, nu studiază în sistemul formal de educație și nu participă la cursuri sau alte instruirii din afara sistemului formal de educație. În T II din 2017 acest grup a deținut o pondere de 28,2% din populația din grupa de vârstă de 15-29 ani (în afară de populația plecată peste hotare la lucru sau în căutarea unui loc de muncă).

Remunerarea muncii

Trimestrul II al anului 2017 este caracterizat atât de o creștere a salariului nominal mediu lunar (5636,7 MDL) cu 13,2% față de același trimestru al anului precedent, cât și a celui real mediu lunar – cu 5,7%. În sectorul bugetar salariul mediu lunar (4924,2 MDL) s-a majorat f.p.s.a.p. cu 13,2%, într-o mai mare măsură decât câștigul salarial mediu lunar din sectorul real (5924,7 MDL), care a crescut f.p.s.a.p. cu 13,0%. Cele mai bine plătite tipuri de activități economice sunt: Informații și comunicații, Activități financiare și de asigurări și Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat.

În T II din anul 2017 câștigul salarial nominal mediu lunar brut a constituit 5636,7 MDL, înregistrând o majorare de 13,2% față de T II din 2016. Indicele câștigului salarial real pentru T II din anul 2017 față de T II din anul 2016 (calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal brut și indicele prețurilor de consum) a fost de 105,7%, fiind în creștere cu 5,7% față de nivelul trimestrului II al anului precedent. În T II din anul 2017, câștigul salarial mediu lunar în sectorul

Boxa 6.1. Majorarea salariilor cadrelor didactice și științifico-didactice din instituțiile de învățământ finanțate de buget

Începând cu 1 septembrie 2017 s-au majorat salariile cadrelor didactice și științifico-didactice din instituțiile de învățământ finanțate de buget cu 5,3%. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a Republicii Moldova a elaborat proiectul Legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, potrivit căruia, salariul mediu în domeniul educației este egal cu cel mediu pe economie de 5300 de MDL pentru anul 2017.

În urma acestei majorări, salariile de funcție ale cadrelor didactice și științifico-didactice din instituțiile de învățământ finanțate de buget arată în felul următor:

- rector – 5977 MDL,
- profesor universitar – 4485 MDL,
- conferențiar universitar – 4035 MDL,
- lector universitar – 3734 MDL,
- asistent universitar, formator, maestru – 3289 MDL,
- profesor și învățător din învățământul general și profesional tehnic cu studii superioare – 3289 MDL, iar pentru cei cu studii medii de specialitate – 2688 MDL,
- funcțiile didactice în învățământul profesional tehnic, cu excepția profesorului, cu studii superioare – 2983 MDL, cei cu studii medii de specialitate – 2688 MDL.

Potrivit Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, cuantumul salariului lunar mediu pe economie, prognozat pentru anul curent, este de 5600 de MDL.

Sursă: <https://MONITORUL.fisc.md/editorial/salariile-profesorilor-vor-crete-cu-113.html>

bugetar a fost de 4924,2 MDL (mai mult cu 13,2% față de T II din anul 2016), în sectorul economic real – 5924,7 MDL (mai mult cu 13,0% față de T II din anul 2016). După tipurile de activități economice, cel mai mare salariu mediu lunar în T II din anul 2017 s-a înregistrat în: *Informații și comunicații* – 12553,8 MDL (222,7% din salariul mediu pe economie), *Activități financiare și de asigurări* – 10503,2 MDL (186,3%), *Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* – 9981,9 MDL (177,1%). Cele mai mici salarii în T II din anul 2017 au primit persoanele din următoarele activități economice: *Artă, activități de recreere și de agrement* – 3307,2 MDL (58,7% din salariul mediu pe economie), *Agricultură, silvicultură și pescuit* – 3554,6 MDL (63,1%) și *Activități de cazare și alimentație publică* – 3680,1 MDL (65,3%).

Veniturile disponibile ale populației pe o lună în T II din anul 2017 au constituit 2227,6 MDL în medie la o persoană, fiind în creștere cu 9,8% f.p.s.a.p. În termeni reali veniturile populației au înregistrat o majorare de 2,5%. Cele mai importante surse de venit rămân a fi în continuare: salariile (43,2%), prestațiile sociale (22,0%) și transferurile bănești din afara țării (17,7%).

Veniturile disponibile ale populației în T II din anul 2017 au fost în medie la o persoană pe lună în mărime de 2227,6 MDL, cu 9,8% mai mult decât în p.s.a.p. În T II din 2017 veniturile populației în termeni reali cu ajustarea la indicii prețurilor de consum au înregistrat o majorare de 2,5%. Contribuția salariilor în structura veniturilor populației rămâne în continuare cea mai importantă sursă financiară. Veniturile din salarii reprezintă 43,2% din veniturile total disponibile, ponderea acestora fiind în scădere față de T II al anului 2016 cu 2,1 p.p. Prestațiile sociale sunt a doua sursă semnificativă de venit a moldovenilor ce constituie 22,0%, majorându-se numai cu 0,6 p.p. f.p.s.a.p. La formarea veniturilor au contribuit și activitățile pe cont propriu cu o pondere de 13,8% din veniturile medii lunare ale unei persoane, dintre care de la activitățile individuale agricole – 7,3%, iar din activitatea individuală non-agricolă – 6,5%. Încă o sursă foarte importantă pentru bugetul gospodăriei casnice o reprezintă transferurile bănești de peste hotare. Acestea constituie 17,7% din totalul veniturilor sau cu 0,5 puncte procentuale mai puțin comparativ cu p.s.a.p. Veniturile populației din mediul urban, în medie, au fost cu 651,1 MDL mai mari sau de 1,3 ori mai

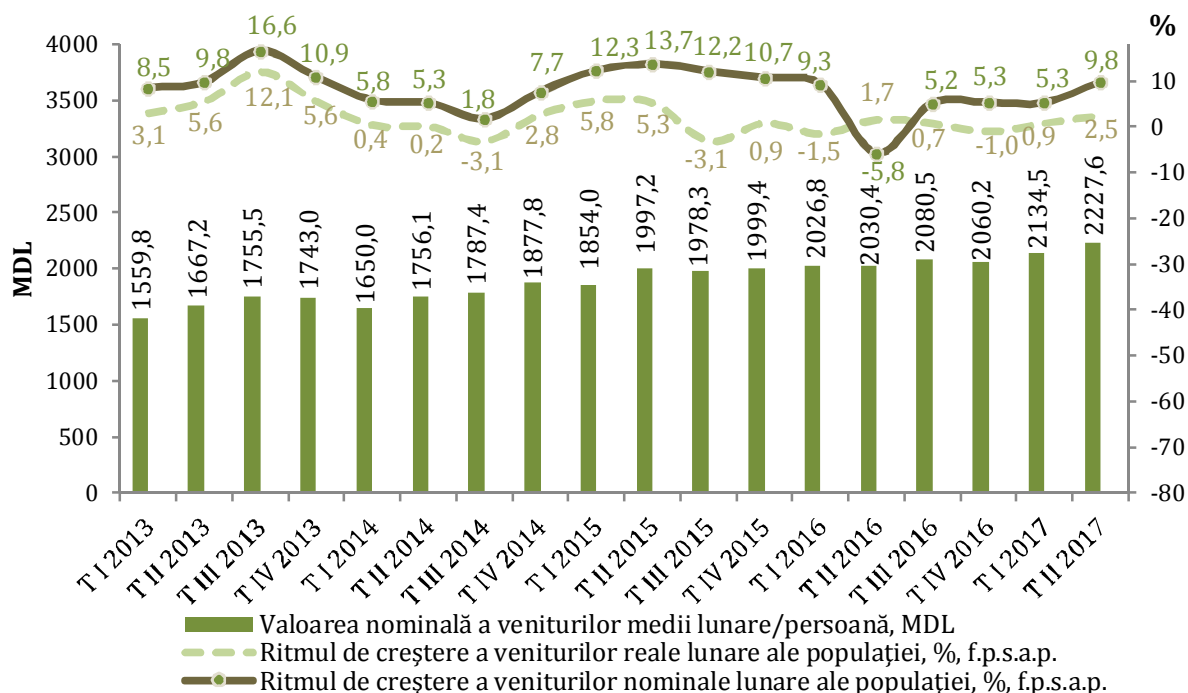

Figura 6.3. Evoluția veniturilor disponibile ale populației, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2013 – T II 2017

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

mari față de cele din mediul rural. Pentru populația din mediul urban principalele surse de venituri sunt activitatea salarială, care a asigurat veniturile populației în proporție de 55% (în creștere f.p.s.a.p. cu 3,3 p.p.) și prestațiile sociale – 19,7% (în scădere f.p.s.a.p. cu 1,3 p.p.). Veniturile populației din mediul rural sunt generate în baza activității salariale în proporție de 31,1%, iar contribuția acesteia fiind de 1,8 ori mai mică decât în mediul urban. În același timp, veniturile din activitatea individuală agricolă au avut o pondere de 13,8% din veniturile disponibile totale. Veniturile populației din mediul rural într-o proporție mai mare depind de prestațiile sociale și de transferurile de peste hotare decât veniturile populației din mediul urban. Astfel, prestațiile sociale în localitățile rurale au o proporție de 24,3%, în timp ce în localități urbane ponderea lor a fost de 19,7%, iar transferurile din afara țării în sate dețin o pondere de 23,3%, în timp ce în orașe ponderea dată este de 12,2%.

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în T II din 2017 au constituit în medie pe o persoană 2245,3 MDL, majorându-se cu 8,0% față de T II din anul 2016. În termeni reali, ajustând la indicii prețurilor de consum, cheltuielile populației s-au majorat în medie cu 0,8% f.p.s.a.p. Cea mai mare parte a cheltuielilor continuă să fie direcționată spre: consumul alimentar (44,3%), întreținerea locuinței (18,4%) și îmbrăcăminte și încălțăminte (10,4%).

Cheltuielile de consum medii lunare ale populației în medie pe o persoană în T II din anul 2017 au fost de 2245,3 MDL, majorându-se cu 8,0% f.p.s.a.p. În termeni reali (ajustând la indicii prețurilor de consum), cheltuielile populației s-au majorat în medie cu 0,8% f.p.s.a.p. În T II din 2017, consumul alimentar constituie cea mai mare parte a cheltuielilor – 44,3% (43,4% în T II din 2016).

Cheltuielile pentru întreținerea locuinței în medie la o persoană au avut o pondere de 18,4% din cheltuielile de consum totale (18,5% în T II din anul 2016). Cheltuielile pentru îmbrăcăminte și încălțăminte au constituit 10,4% (10,7% în p.s.a.p.), pentru servicii de sănătate – 5,5% (5,8% în p.s.a.p.), pentru comunicații – 4,5%, transport – 3,9%, dotarea locuinței – 3,8%, învățământ – 0,5%, etc. Cheltuielile de consum ale populației din mediul urban în medie au constituit 2626,9 MDL pe lună pe o pers., cu 672,9 MDL sau de 1,3 ori mai mult decât în mediul rural. Populația din

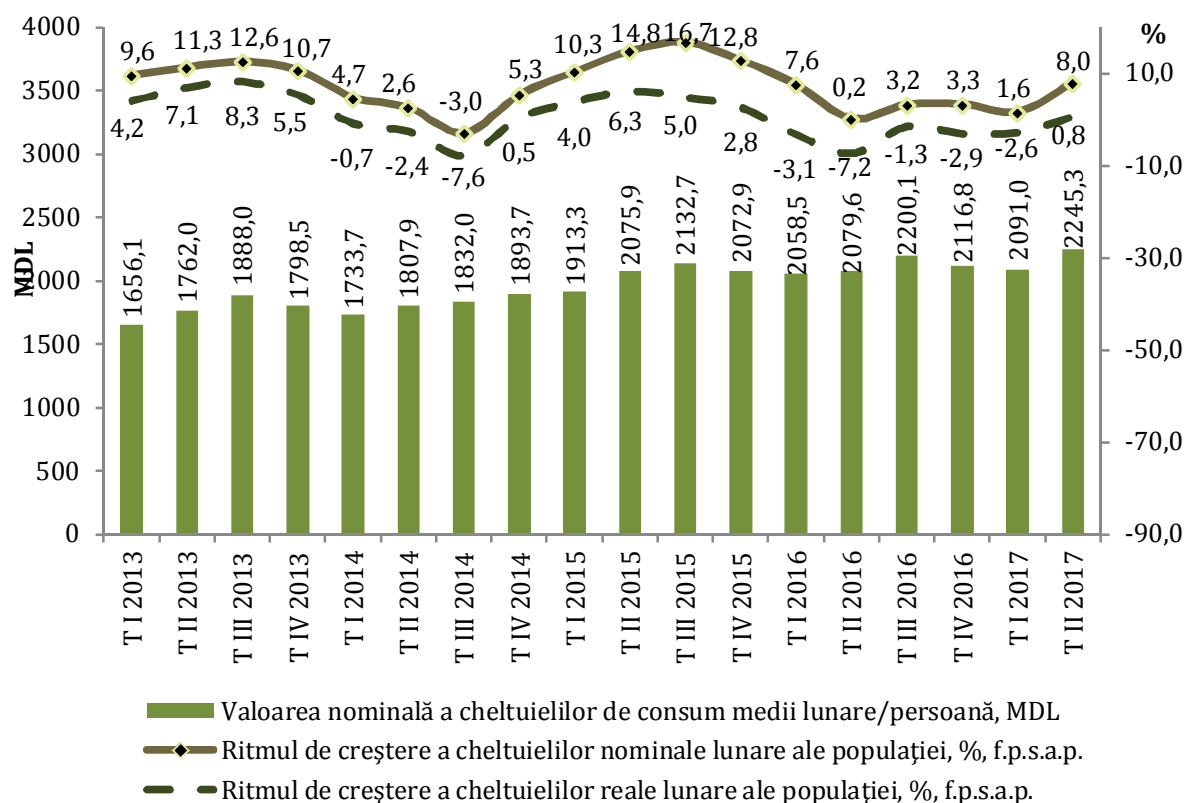

Figura 6.4. Evoluția cheltuielilor de consum, valoarea nominală și ritmuri de creștere, pe trimestre, T I 2013 - T II 2017

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

mediul urban, pentru consumul de produse alimentare a direcționat 41,9% din cheltuielile lunare de consum (41,2% în T II din 2016), iar în mediul rural – 46,8% (45,9% în T II din 2016). Totodată, populația urbană a cheltuit mai mult pentru întreținerea locuinței – 19,2% versus 17,6% în mediul rural, pentru comunicații – 4,7% versus 4,4%, pentru transport – 4,2% versus 3,5%, pentru hoteluri, cafenele și restaurante – 2,2% versus 0,7%, servicii de agrement – 2,0% versus 0,4%. Populația rurală a cheltuit mai mult pentru îmbrăcăminte, încălțăminte – 10,5% în comparație cu 10,2% în mediul urban, pentru servicii de sănătate – 6,0% (comparativ cu 5,0% în mediul urban) și pentru dotarea locuinței – 4,5% versus 3,2%.

Boxa 6.2. Majorarea tarifelor la energia termică pentru consumatorii finali din Chișinău și Bălți

Din data de 24.03.2017 în Monitorul Oficial a fost publicată Hotărârea Agenției Naționale Pentru Reglementare în Energetică Nr. 109 din 17.03.2017 privind tarifele la energia termică livrată consumatorilor de către S.A. „Termoelectrica” pentru consumatorii finali din Chișinău și Bălți, conectați la sistemul „Termoelectrica” și „CET-Nord”.

Acest nou tarif de căldură pentru consumatorii S.A. „Termoelectrica” care a intrat în vigoare la data de 1 mai 2017 se va aplica din sezonul următor de încălzire.

În conformitate cu decizia Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, noul tarif pentru energia termică livrată consumatorilor S.A. „Termoelectrica”, a fost aprobat în sumă de 1122 MDL per Gcal (fără TVA) și a crescut cu 5%, comparativ cu tariful anterior, care era de 1068,22 MDL pentru 1 Gcal.

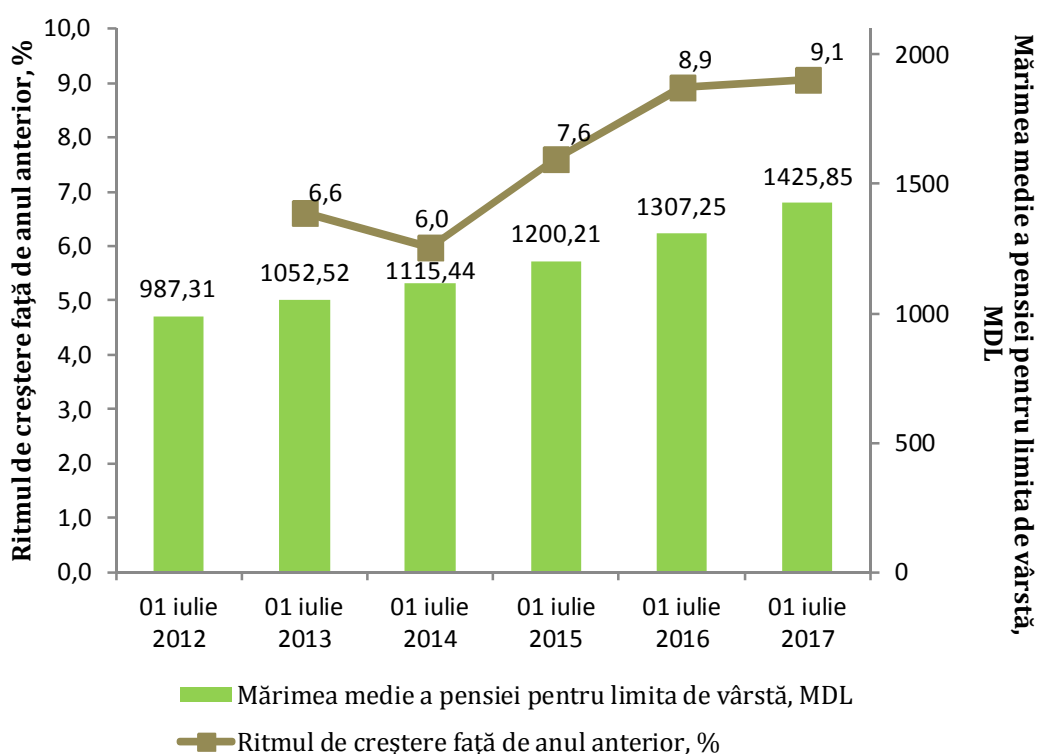
În același timp, noul tarif pentru energia termică livrată consumatorilor de S.A. „CET-Nord”, va fi de 1220 de MDL pentru o Gcal (fără TVA) și va crește cu 15,5% (de la 1 056 MDL pe Gcal).

Sursa: <http://lex.justice.md/viewdoc.php?action=view&view=doc&id=369581&lang=1>

Protecția socială a populației. Conform datelor Casei Naționale de Asigurări Sociale, numărul pensionarilor aflați la evidența organelor de protecție socială la 1 iulie 2017 a constituit 712,5 mii persoane sau cu 28,8 mii persoane mai mult comparativ cu 1 iulie 2016. Mărimea medie a pensiei lunare stabilite la 1 iulie 2017 a constituit 1484,72 MDL, fiind în creștere cu 16,1% față de 1 iulie 2016.

Minimul de existență. Minimul de existență în medie pe lună la o persoană în Semestrul I din 2017 a constituit 1866,3 MDL, majorându-se cu 2,9% f.p.s.a.p. În cazul orașelor mari el a constituit 2015,6 MDL, cu 2,2% mai mult f.p.s.a.p. Minimul de existență a fost de 1836,7 MDL în orașele mici, cu 4,5% mai mult față de p.s.a.p. În cazul satelor el a fost de 1809,9 MDL, cu 2,4% mai mult decât în p.s.a.p. Co-raportul dintre salariul mediu lunar pe economie și minimul de existență pentru populația în vârstă aptă de muncă în semestrul I din 2017 a fost de 2,7 ori, față de 2,5 ori în p.s.a.p.

Boxa 6.3. Evoluția mărimii medii a pensiei pentru limita de vârstă

În graficul de mai sus se poate observa că ritmul de creștere a mărimii medii a pensiei pentru limita de vârstă s-a majorat continuu începând cu 1 iulie 2014, atingând valoarea de 1425,85 MDL la 1 iulie 2017 cu ritmul de creștere 9,1% în comparație cu perioada similară a anului precedent. Cum arată graficul, majorarea atinsă a pensiei pentru limită de vârstă în urma valorizării veniturii asigurate nu este semnificativă după cum a fost prevăzut conform reformei de pensionare. Acest lucru se datorează faptului că valorizarea a avut loc doar pentru pensiile stabilite în perioada 2001-2008, doar pentru 68014 pensionari, adică circa 12,8% din numărul de pensionari pentru limita de vârstă (532039 persoane (până la indexare) la 01.04.2017).

Conform informației CNAS, mărimea pensiei pentru limita de vârstă a crescut în medie în mărime cu 131,69 MDL. Numărul pensionarilor pentru limita de vârstă care au obținut o majorare de o mărime mai mare a constituit 22135 persoane sau circa 32,5% din numărul total de pensionari pentru limita de vârstă pensiile cărora au fost supuse valorizării (68014 persoane). Mărimea valorizării diferă în funcție de venitul obținut și perioada când a fost realizat. Spre exemplu, pensia pentru limita de vârstă care a fost stabilită în anul 2005 a crescut în medie cu 105,54 MDL în urma valorizării, iar pensia care a fost stabilită în 2008 s-a majorat cu 193,39 MDL.

Surse: <http://www.cnas.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=4393&t=/Mass-media/Noutati/Pensiile-pentru-83358-de-persoane-au-fost-valorizate>; <http://www.cnas.md/lib.php?l=ro&idc=244&t=/Statistica/>

Boxa 6.4. Majorarea vârstei de pensionare și a stagiului de cotizare

Conform modificărilor efectuate în Legea privind sistemul public de pensii nr.156-XIV din 14.10.1998, începând cu 1 iulie 2017 a intrat în vigoare majorarea vârstei treptate de pensionare și majorarea stagiului de cotizare atât pentru bărbați, cât și pentru femei.

Potrivit Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, vârsta standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați va fi atinsă pe 1 iulie 2019, iar pentru femei – la 1 iulie 2028. Atingerea acestor vârste se va realizaprin majorarea anuală a vârstei standard de pensionare pentru bărbați cu 4 luni, iar pentru femei cu 6 luni.

Astfel, va fi egalat stagiul de cotizare pentru bărbați și femei, care va constitui 34 de ani. Pentru bărbați el va fi stabilit începând cu 1 iulie 2018, iar pentru femei – începând cu 1 iulie 2024.

Sursa: <http://www.cnas.md/libview.php?l=ro&idc=360&id=4392&t=/Mass-media/Noutati/De-la-1-iulie-incepe-majorarea-treptata-a-varstei-de-pensionare-si-a-stagiului-de-cotizare>

Dezvoltarea socială a regiunii din partea stângă a râului Nistru⁵

Situația demografică. Declinul natural al populației în trimestrul II din 2017 a constituit 1338 de pers., comparativ cu perioada similară a anului precedent s-a majorat cu 5,4%. Pe perioada ianuarie-iunie 2017 s-au înregistrat 2164 de nașcuți-vii, reprezentând 96,2% f.p.s.a.p, iar numărul de decese a ajuns la 3502 de pers., constituind 99,5% din p.s.a.p. În ianuarie-iunie 2017, în comparație cu p.s.a.p., numărul de decese cauzate de boala cardiacă ischemică a crescut cu 3,4%, de la neoplasme cu 1,7%, în timp ce decesele cauzate de intoxicații, leziuni și ucideri au scăzut cu 8,6%, de la leziunile vasculare cerebrale au scăzut cu 6,2%, de la bolile sistemului digestiv – cu 1,3%. *Mortalitatea infantilă* a copiilor sub vârsta de un an pentru ianuarie-iunie 2017 a fost de 19 persoane, ceea ce reprezintă cu 26,7% mai mult decât în ianuarie-iunie 2016. Principalele cauze sunt:

- condițiile care au apărut în perioada perinatală – 10 cazuri;
- anomalii congenitale – 8 cazuri.

Creșterea migrațională a populației în ianuarie-iunie 2017, luând în considerație migrațiunea internă și externă, s-a ridicat la 94 pers., în timp ce în aceeași perioadă a anului trecut a avut loc o scădere de 818 pers. Pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2017 au sosit 3996 pers. (din afara regiunii – 1738 pers.), ceea ce reprezintă 156,6% din numărul de sosiri în perioada similară a anului precedent, dintre ei copii sub vârsta de 16 ani - 893 pers., sau 22,3% din numărul total de sosiri. *Au plecat* 3902 pers. (în afara regiunii – 1272 pers.) sau 115,8% din cei care au plecat în ianuarie-iunie 2016, inclusiv copii cu vârsta mai mică de 16 ani – 646 pers. sau 16,6% din numărul total de plecări. Din numărul total de sosiri în regiune – 49,5% sunt bărbați (1978 pers.), din numărul total de plecări ponderea bărbaților constituie 49,9% (1946 pers.).

În perioada ianuarie-iunie 2017 în zonele urbane au sosit 2650 pers. și au plecat 2750 pers., ceea ce reprezintă față de perioada ianuarie-iunie 2016 – 157,9% și 114,2%, respectiv. Au venit din străinătate 1324 de pers., și au plecat din regiune 1004 de pers. În mediul rural au sosit 1346 de pers., și au plecat 1152 de pers., ceea ce reprezintă 154,0%, respectiv 119,8% comparativ cu ianuarie-iunie 2016. Din afara regiunii au venit 414 pers., și 268 de pers. au plecat din regiune.

Numărul *căsătoriilor* înregistrate a fost de 1095, în comparație cu trimestrul II din 2016 a scăzut cu 2,5%. Numărul de *divorțuri* a atins cifra de 887, comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent a crescut cu 6,5%.

⁵ Analiza a fost efectuată în baza datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Piața forței de muncă. Numărul de angajați ai organizațiilor din toate sectoarele economice (cu excepția întreprinderilor mici, organizațiilor religioase și non-profit, structurilor de securitate și autorităților vamale) la 01.07.2017 a fost de 96,9 mii pers., comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent, a scăzut cu 1404 pers. sau cu 1,4%. De la începutul anului 2017 numărul cetățenilor înregistrați la agențiile de ocupare a forței de muncă a constituit 8209, dintre care 492 - pentru locuri de muncă suplimentar introduse. Procentul de înlocuire a lucrătorilor pensionați cu personal nou a fost de 98,7%. În perioada ianuarie-iunie 2017 din instituții și organizații s-au concediat 8318 persoane, ceea ce reprezintă 8,6% din numărul scriptic de angajați de la începutul anului. Motivul principal de întrerupere a contractului de muncă este concedierea din propria inițiativă a angajatului, care reprezintă 6924 de pers. (83,2%).

Potrivit Fondului de asigurări sociale ale Transnistriei la sfârșitul lunii iunie 2017 numărul cetățenilor înregistrați oficial ca șomeri a constituit 6879 pers., ceea ce reprezintă cu 49,8% mai mult față de sfârșitul lunii iunie a anului 2016. Din numărul total de cetățeni înregistrați, femeile reprezintă 3393 pers. sau 49,3%. În ianuarie-iunie 2017 prin intermediul Agenției Transnistrene pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost înregistrate 7169 pers. ca șomeri, dintre care 3372 pers. sunt femei (47,0% din numărul total al cetățenilor înregistrați). În ianuarie-iunie 2017, s-au cheltuit 11413,2 mii ruble pentru plata ajutoarelor de șomaj. Prestații de șomaj au primit 5887 pers., mărimea medie a ajutoarelor de șomaj a constituit 417,1 ruble sau 31,4% din bugetul minimului de existență în medie pe cap de locuitor.

Remunerarea muncii. Pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2017 salariul nominal mediu lunar al unui angajat din regiune (cu excepția afacerilor mici, organizațiilor religioase și non-profit, agențiilor de aplicare a legii și autorităților vamale) a fost de 3845 de ruble⁶, ceea ce reprezintă 101,3% față de perioada ianuarie-iunie 2016. La organizațiile bugetare, salariul mediu a fost de 2716 de ruble, ceea ce este cu 0,8% mai mult față de perioada similară a anului trecut.

În ianuarie-iunie 2017, cele mai mari salarii nominale medii lunare au fost în următoarele ramuri economice: „Electro- și radio-comunicații” (9645 ruble sau 832 dolari SUA), „Bănci și credite” (6736 ruble sau 581 dolari SUA), „Asigurări” (6577 ruble sau 567 dolari SUA), „Servicii de informare și de calculator” (5228 ruble sau 451 dolari SUA), „Industria” (5079 ruble sau 438 dolari SUA).

În același timp, cele mai mici salarii nominale medii lunare au fost în următoarele ramuri economice: „Geologie și meteorologie” (2048 ruble sau 177 dolari SUA), „Asistență socială” (2124 ruble sau 183 dolari SUA), „Silvicultură” (2192 ruble sau 189 dolari SUA), „Comunicare poștală” (2228 ruble sau 192 dolari SUA), „Cultură și artă” (2462 ruble sau 212 dolari SUA).

În ianuarie-iunie 2017, în aproape toate sub-ramurile industriei, salariul nominal mediu lunar al angajaților a fost mai mic decât media din industrie (5079 ruble sau 438 dolari SUA), cu excepția „Energeticii” (6221 ruble sau 537 dolari SUA, cu 61,8% mai mult decât salariul mediu în regiune), „Metalurgiei feroase” (5988 ruble sau 517 dolari SUA, cu 55,7%) și „Construcțiilor mecanice și prelucrarea metalelor” (5352 ruble sau 462 dolari SUA, cu 39,2%).

Protecția socială a populației. În perioada aprilie-iunie 2017 numărul mediu al pensionarilor constituie 123770 pers., ceea ce este mai puțin cu 2,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, dintre care pensie de muncă primesc 119564 pers., iar pensie socială - 4207 pers. În aprilie-iunie 2017, mărimea medie a pensiei alocate a fost de 1349,60 ruble, ceea ce este cu 0,5% mai puțin decât în aprilie-iunie 2016. Pensia de muncă - 1374,65 ruble și pensia socială - 637,59 ruble.

Minimul de existență. În ianuarie-iunie 2017, minimul de existență în medie pe cap de locuitor constituie 1327,67 ruble, cu 3,7% mai mult decât în ianuarie-iunie 2016.

⁶ Cursul oficial de schimb mediu al autorității monetare din partea stângă a râului Nistru pe perioada ianuarie - iunie 2017 - 1 dolar SUA=11,5862 ruble (http://www.cbpmr.net/data/svk_narast_itog_03_09_2017.pdf)

Tabelul 6.1. Minimul de existență în Regiunea din partea stângă a Nistrului în prima jumătate a anului 2017

(medie pe o persoană, ruble pe lună)

	Total populație	Inclusiv:				
		Aptă de muncă		Pensionari	Copii	
		Bărbați	Femei		cu vârsta sub 6 ani	de la 7 până la 15 ani
<i>Ianuarie</i>	1317	1447	1369	1111	1219	1464
<i>Februarie</i>	1310	1440	1362	1106	1211	1457
<i>Martie</i>	1301	1429	1352	1098	1203	1447
<i>Aprilie</i>	1315	1446	1366	1110	1216	1464
<i>Mai</i>	1333	1467	1383	1125	1231	1487
<i>Iunie</i>	1390	1530	1438	1172	1290	1565

Sursa: Conform datelor Serviciului Statistic al Transnistriei.

Infrațiuni. Potrivit organelor de ocrotire a ordinii publice, în ianuarie-iunie 2017 au fost înregistrate 5769 cereri și rapoarte cu privire la crime, cu 7,2% mai mult decât în ianuarie-iunie 2016. În perioada ianuarie-iunie a anului 2017 au fost înregistrate 2379 infrațiuni, ceea ce este cu 0,6% mai puțin decât în perioada ianuarie-iunie a anului precedent. Pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2017 au fost înregistrate 113 infrațiuni legate de traficul ilicit de arme; 268 infrațiuni legate de traficul de droguri; 21 crime comise folosind arme, muniții și explozivi. Din totalul infrațiunilor înregistrate, 452 (19,0%) sunt clasificate ca fiind grave, 170 (7,1%) – la categoria infrațiunilor deosebit de grave. În comparație cu ianuarie-iunie 2016, numărul infrațiunilor deosebit de grave a scăzut cu 2,8%, iar a celor grave – cu 1,7%. În ianuarie-iunie 2017 au fost cercetate 2156 de infrațiuni, dintre care 445 (20,6%) de infrațiuni au fost comise de persoane condamnate anterior, 222 (10,3%) – de femei, 279 (12,9%) – de un grup de persoane, 164 (7,6%) – de cetățeni minori. Pe parcursul perioadei ianuarie-iunie 2017, 336 (15,6%) de crime au fost comise în stare de ebrietate alcoolică, narcotică sau în alte forme de intoxicații. Ca urmare a crimelor au suferit 1272 de persoane, dintre care au murit 18 persoane (1,4%), vătămări grave cauzate sănătății au avut 37 victime (2,9%).

Capitolul VII

PROGNOZA MACROECONOMICĂ PENTRU ANUL 2017

(varianta actualizată)

Evoluția social-economică a Republicii Moldova în primul semestru al anului 2017

În primul semestru al anului 2017, economia Republicii Moldova, pe anumite activități și domenii a înregistrat unele progrese: a luat amploare comerțul exterior, s-au acumulat mai multe venituri bugetare și, respectiv, s-au realizat cheltuielile publice prevăzute pentru această perioadă, au crescut salariile reale, respectiv, a crescut consumul populației.

Concomitent, evoluția economiei naționale, luată în ansamblu, provoacă deranj în ceea ce privește stabilitatea echilibrului macroeconomic, durabilitatea în perspectiva progresării reale pe viitor. Activitatea investițională continuă să fie la un nivel foarte redus. Producția industrială se apleacă într-o stare stagnantă, iar cea agricolă încă este în mare dependență de condițiile climatice favorabile ori nefavorabile a anului agricol. Devansarea volumelor importurilor în comparație cu exporturile sporesc majorarea deficitului contului curent al balanței de plăți. Continuă să crească cu ritmuri majore datoria de stat atât internă cât și externă. Se atestă tendința de apreciere a valutei naționale, nivelul inflaționist rămâne destul înalt, practic la cel din anul precedent, ceea ce întrece cu mult cel țintit de Banca Națională pentru acest an.

Rezultatele obținute

Produsul intern brut în semestrul I 2017 a totalizat 63.9 mild. lei, înregistrând o creștere de 2.8% față de perioada respectivă a anului 2016 (în prețuri comparabile), trendul fiind în descreștere de la 3,1% în I trimestru la 2,5% în trimestrul II.

Cea mai semnificativă influență asupra creșterii PIB, *pe categorii de resurse*, a avut-o valoarea adăugată brută creată în comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor; transport și depozitare; activități de cazare și alimentație publică (+1,5%), construcțiile; informații și comunicații (cu câte +0,2%).

Contribuții negative asupra indicelui volumului fizic al PIB au avut-o activitățile: agricultura, silvicultura și pescuitul (-0,2%); administrația publică și apărare; asigurări sociale obligatorii; învățământ; sănătate și asistența socială (-0,1%).

Pe categorii de utilizări creșterea s-a datorat, în principal: consumului final al gospodăriilor populației (+3,5%); formării brute de capital fix (+1,1%).

Impact negativ asupra indicelui volumului fizic al PIB a avut-o exportul net (-4,1%), consecință a contribuției mai accentuate la formarea PIB a importurilor de bunuri și servicii (79,4%) față de cea a exporturilor (45,4%).

În ianuarie-august 2017 **rata inflației** a constituit 7,3% față de ianuarie-august 2016, practic fiind la același nivel (7,4%) ca și rata inflației în aceeași perioadă a anului 2016. Însă inflația anuală până când depășește nivelul țintă a celei stabilite de BNM (5% +/-1,5%).

Leul moldovenesc s-a apreciat față de principalele valute. De la începutul anului 2017 moneda națională a marcat o apreciere de 9,1% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 19,98 lei pentru un dolar american la 01.01.2017 până la 18,15 lei la 30.06.2017). Față de Euro leul moldovenesc s-a apreciat cu 0,9%.

Stocul *activelor valutare de rezervă* ale BNM la 30.06.2017 a atins o valoare de 2388,7 mil. dolari, majorându-se cu 8,3% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2016 și cu 27,4% față de situația la 30.06.2016.

Masa monetară M3 la sfârșitul lunii iunie 2017 a constituit circa 71,4 mild. lei și s-a majorat cu 7,6% comparativ cu sfârșitul lunii iunie a anului trecut. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată de majorarea cu 16,4% a volumului depozitelor în monedă națională, în special a depozitelor la vedere (+33,2%). Soldul depozitelor în valută străină (calculat în lei) s-a diminuat cu 2,5%. Soldul creditelor acordate economiei au fost sub nivelul perioadei similare a anului trecut (-7,9%).

În ianuarie-iunie 2017 la bugetul public național (BPN) au fost acumulate venituri în sumă de 24,9 mild. lei, cu 18,4% mai mult față de ianuarie-iunie 2016. S-au efectuat cheltuieli în sumă de 25 mild. lei - cu 15,2% mai mult, respectiv. În ansamblu, BPN a înregistrat un deficit de 101,5 mil.lei, comparativ cu 678,1 mil. lei în ianuarie-iunie 2016.

Suma totală a *datoriei de stat* (internă și externă) administrată de Guvern la 30 iunie 2017 a constituit circa 50,7 mild. lei, în creștere cu 42,3% față de data similară a anului 2016. Datoria de stat *internă* s-a majorat de circa 2,5 ori (din contul emisiei hârtiilor de valoare de stat pentru executarea garanției de stat), iar datoria de stat *externă* - cu 17,8%.

În ianuarie-iunie 2017 *exporturile* s-au majorat cu 13,6%, iar *importurile* - cu 16,7%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 1153,4 mil. dolari SUA, față de 963,6 mil. dolari în ianuarie-iunie 2016. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi a constituit 47,1%, fiind mai mic cu 1,3 p.p. decât cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 2016.

Întreprinderile *industriale* din Republica Moldova au produs, în perioada ianuarie-iunie 2017, cu 0,3% mai multe bunuri, în expresie valorică, decât în perioada similară a anului 2016. Volumul producției *industrii extractive* a crescut cu 1,6%, al *industrii prelucrătoare*-cu 0,4%, iar volumul *producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat* s-a redus cu 0,5%.

Producția *agricolă* în semestrul I 2017 a înregistrat o scădere de 5% (în prețuri comparabile) față de perioada respectivă a anului 2016. Micșorarea producției agricole a fost determinată de diminuarea *producției vegetale* cu 28,4% și a *producției animale* cu 0,4%, căreia i-a revenit circa 82,9% din volumul total al producției agricole.

În semestrul I 2017 volumul *investițiilor în active imobilizate* a însumat circa 6,2 mild. lei, cu o creștere de 2,5% (în prețuri comparabile) față de perioada similară a anului 2016.

Întreprinderile de *transport feroviar, rutier, fluvial și aerian*, în ianuarie-iunie 2017, au transportat circa 6,6 mil. tone de mărfuri sau cu 22,5% mai mult față de volumul transportat în perioada similară a anului 2016.

Volumul cifrei de afaceri în *comerțul cu amănuntul* în ianuarie-iunie 2017 s-a diminuat cu 4% (în prețuri comparabile) față de ianuarie-iunie 2016, iar volumul cifrei de afaceri în *servicii de piață prestate populației* s-a majorat cu 3%.

Cîștigul salarial mediu nominal al unui salariat din economia națională pentru ianuarie-iunie 2017 a constituit 5636,7 lei și s-a majorat cu 13,2% față de perioada similară a anului 2016. În termeni reali salariul s-a majorat cu circa 5,5%. *Veniturile disponibile* lunare ale populației pentru trimestrul II 2017 au constituit în medie pe o persoană 2227,6 lei, în creștere față de aceeași perioadă a anului 2016 cu 9,8% în termeni nominali, iar în termeni reali - cu 2,5%.

Cheltuielile medii lunare de consum ale populației pentru trimestrul II 2017 au constituit în medie pe o persoană 2245.3 lei, fiind în creștere față de aceeași perioadă a anului 2016 cu 8% în

termeni nominali, iar în termeni reali – în creștere cu 0.8%. Valoarea medie a *pensiei lunare* la 1 iulie 2017 a fost de 1484,7 lei și s-a majorat cu 16,1% față de aceeași dată a anului 2016 în termeni nominali, s-au majorat remiterilor de peste hotare. *Numărul șomerilor*, estimat conform definiției Biroului Internațional al Muncii a fost de 45,7 mii, fiind în scădere față de nivelul trimestrului II 2016 (55,0 mii). *Rata șomajului* (pondera șomerilor BIM în populația activă) la nivel de țară a înregistrat valoarea de 3,5%, fiind în ușoară scădere față de trimestrul II 2016 (4,0%). Rata șomajului la bărbați a fost de 3,8%, iar la femei – de 3,2%.

Estimări de prognoză pentru anul 2017

În a doua jumătate a anului, conform estimărilor efectuate de experți în baza modelului macroeconomic de simulare experimentat în cadrul INCE, schimbări radicale, care ar îmbunătăți rezultatele finale ale anului, nu se prevăd. Ba dimpotrivă, pe fundalul rezultatelor destul de bune obținute în a doua jumătate a anului precedent, mai ales în agricultură, este firesc, să ne așteptăm la o atenuare a principalilor indicatori macroeconomici în a doua jumătate a acestui an.

Pornind de la situația creată la moment, având în vedere trendul ce s-a conturat în evoluția indicatorilor macroeconomici din ultima vreme, s-au efectuat calculările de prognoză pentru anul 2017, care se prezintă în tabelul ce urmează.

Tabelul 7.1. Evoluția indicatorilor macroeconomici în anii 2012-2016 și estimări de prognoză pentru anul 2017

A	Unitatea de măsură	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		efectiv					
	1	2	3	4	5	6	7
PIB nominal	mild. lei	88,2	100,5	112,1	122,6	134,9	144
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	99,3	109,4	104,8	99,6	104,3	102,4
Indicele prețului de consum mediu anual	%	104,6	104,6	105,1	109,7	106,4	106
Cursul mediu de schimb	lei/USD	12,11	12,59	14,04	18,81	19,92	18,5
Export de bunuri	mil.USD	2162	2428	2340	1967	2045	2290
Față de anul precedent	%	97,5	112,3	96,3	84,1	103	112
Import de bunuri	mil.USD	5213	5492	5317	3967	4020	4660
Față de anul precedent	%	100,4	105,4	96,8	75	101,9	116
Soldul balanței comerciale	mil.USD	-3051	-3064	-2977	-2020	-1975	-2370
Producția industrială în prețuri curente	mild.lei	36,4	39,4	43,5	45,7	47,6	51
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	98,1	108,6	107,3	100,6	100,9	101
Producția agricolă în prețuri curente	mild.lei	19,9	23,8	27,3	27,2	30,5	35
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	78	139,1	109	87	118,6	100
Investiții în active imobiliare	mild.lei	17,2	19,1	21,2	21,1	19,7	22,7
Față de anul precedent în prețuri comparabile	%	98,9	104,2	103,8	90,6	87,2	102,5
Salariul nominal mediu lunar	lei	3478	3765	4172	4611	5084	5700
Față de anul precedent							
nominal	%	108,9	108,3	110,8	110,5	110,3	112
real	%	104,1	103,5	105,4	100,7	104,8	105,8
Fondul de remunerare a muncii	mild.lei	39,7	42,9	46,1	52,1	57,6	66,6
Forța de muncă (populația economic activă)	mii pers.	1215	1236	1232	1266	1273	1230

Tabelul 7.1 – continuare

A	1	2	3	4	5	6	7
Numărul angajaților în economia națională	mii pers.	1146,8	1172,8	1185	1204	1220	1185
Rata șomajului	%	5,6	5,1	3,9	4,9	4,2	3,5
Transferuri de peste hotare a mijloacelor bănești	mil. dol.	1494	1609	1613	1129	1079	1200

Sursa: Elaborată de autori în baza datelor statistice.

Concluzii:

Proгноza pentru anul 2017 (varianta actualizată) este mai pesimistă de cât prognoza elaborată anterior și se explică prin următoarele:

1. În prima variantă se prevedea o majorare a producției industriale de 4,2%, și a producției agricole de 3,5%. Rezultatele primului semestru dovedesc că producția industrială nu va crește cu mai mult de 1-2 %. Înghețurile din primăvara anului curent au adus prejudicii sectorului agricol, din care cauză, cel mai probabil, volumul producției va fi la nivelul, ori aproape de nivelul anului precedent;
2. Investițiile în active imobilizate s-au preconizat în ascensiune cu 10%, având în vedere că în ultimii ani acestea au fost în scădere continuă și, în caz de conjunctură favorabilă, puteau să crească considerabil, însă evoluția din primul semestru (+2,5%) nu permite de a se aștepta la un salt în această direcție, de aceea se consideră posibil de a păstra acest ritm până la finele anului;
3. Cu ritmuri mai accelerate de cât cele prevăzute anterior se desfășoară comerțul exterior. Exporturile vor crește cu 12%, față de 9% prevăzute anterior, iar importurile – cu 16%, față de 8%. Latura negativă aici este creșterea mai rapidă a importurilor față de exporturi, ceea ce va duce la creșterea deficitului balanței comerciale, iar la rândul său aceasta va influența negativ volumul PIB.
4. Cu ritmuri superioare (+5,8%) vor crește salariile reale medii lunare, față de 1,6% prevăzute anterior. Partea negativă aici constă în faptul că creșterea costului forței de muncă cu ritmuri mai mari de cât creșterea productivității muncii duce la dezechilibre macroeconomice. Pentru ca economia să funcționeze în regim normal acest coraport trebuie să fie invers.

Evoluția PIB, %

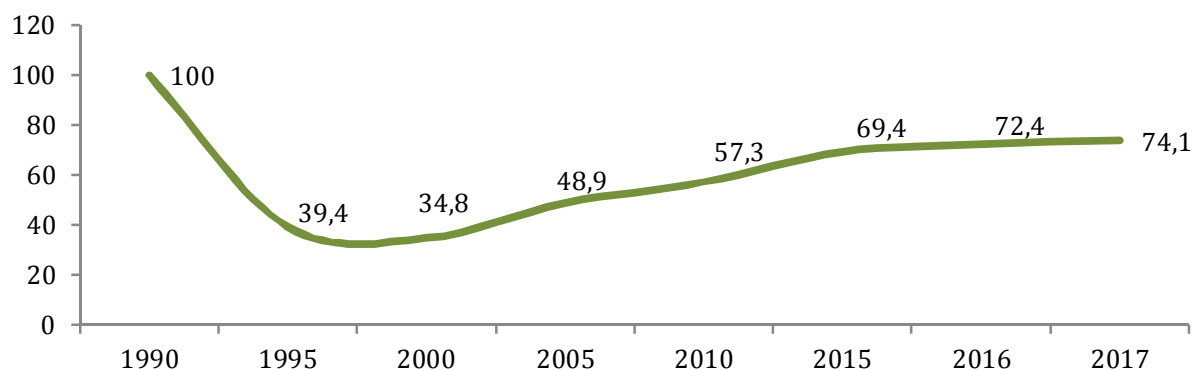

Figura 7.1. Evoluția PIB a Republicii Moldova între anii 1990-2016 și prognoza pentru anul 2017

Sursa: Elaborată de autori în baza datelor statistice.

Acestea sunt principalele divergențe dintre indicatorii prognozei actualizate față de cei preconizați anterior. După cum derivă din cele menționate aceste schimbări sunt de influență negativă ceea ce va duce la diminuarea PIB de la 4,2% prevăzut anterior, până la 2,4% în varianta actualizată. Se consideră că și această creștere este maximală la ce se poate de așteptat, având în vedere situația tensionată socio-economică și politică prin care trece țara noastră. Pentru a atinge nivelul preconizat pentru anul 2017 la creșterea PIB este necesar ca, în a doua jumătate a anului, să se obțină o creștere de 2% în comparație cu perioada similară a anului precedent.

Dezvoltarea economiei naționale cu ritmuri insuficiente în perioada de relansare economică (în 2001-2016 egale cu 4,5% anual) nu a permis să se recupereze acel recul, care s-a produs în primii 10 ani, astfel în 2017 în caz că vom avea o creștere de 2,4%, vom atinge doar aproape $\frac{3}{4}$ din volumul inițial al PIB-ului.

ANEXE STATISTICE

RESURSE PIB																					
Perioada	PIB			VAB			Agricultura			Industria			Construcții			Alte activități			Impozite nete pe produs		
	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.	mil. lei	în %	f.p.s.a.p.
	preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente			preț. curente		
2011	82348,7	106,8	106,3	68390	105,2	105,2	11518	110,2	110,2	2720	101,9	101,9	45831	101,3	101,3	13959	109,6	109,6	13959	109,6	109,6
2012	88227,8	99,3	99	73686	79,9	79,9	12314	100,8	100,8	3041	101,8	101,8	50178	103,2	103,2	14542	100,8	100,8	14542	100,8	100,8
2013	100510,5	109,4	110,2	83719	146,6	146,6	14328	107,6	107,6	3373	105,3	105,3	55346	103,9	103,9	16791	105,1	105,1	16791	105,1	105,1
2014	111757,4	104,6	105,2	94228,3	108,2	108,2	16246,8	107,2	107,2	3964,8	110,6	110,6	62112,3	103,8	103,8	17529,1	101,5	101,5	17529,1	101,5	101,5
2015	121850,9	99,5	99,6	103160,8	86,6	86,6	14919,3	103,4	103,4	4359,7	100,6	100,6	69441,4	102,8	102,8	18690,1	99,2	99,2	18690,1	99,2	99,2
2016	134476,6	104,1	104,8	114531,6	118,2	118,2	20254,2	102,1	102,1	4388,4	93,3	93,3	73479,6	102,2	102,2	19945,0	100,6	100,6	19945,0	100,6	100,6
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	104,4	17917,5	104,9	104,9	3373,0	105,7	105,7	597,9	108,9	108,9	13497,8	103,8	103,8	3581,7	100,7	100,7	3581,7	100,7	100,7
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	104,9	21985,9	104,9	104,9	3959,1	103,9	103,9	1403,4	110,5	110,5	14823,9	104,4	104,4	4295	101,1	101,1	4295	101,1	101,1
Trimestrul III 2014	34115	105,8	106,2	29372,9	108,4	108,4	4420,0	106,1	106,1	1271,1	113,7	113,7	17293,1	104,8	104,8	4742	103,4	103,4	4742	103,4	103,4
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	104,9	24951,9	107,3	107,3	4495,0	112,7	112,7	692,4	106,7	106,7	16497,5	102,2	102,2	4910,4	100,7	100,7	4910,4	100,7	100,7
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	105,2	20473,7	104,4	104,4	4001,4	107,9	107,9	708,6	106,2	106,2	15763,5	105,2	105,2	3949,4	103,1	103,1	3949,4	103,1	103,1
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	102,7	23958,3	102,7	102,7	4569,5	104,6	104,6	1521,4	101,1	101,1	16755,0	103,5	103,5	4568,5	101,5	101,5	4568,5	101,5	101,5
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	96,1	30723,9	82,6	82,6	4846,8	102,5	102,5	1393,5	98,2	98,2	19030,7	101,2	101,2	5165,7	97,6	97,6	5165,7	97,6	97,6
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	96,9	28004,8	81,7	81,7	4010,9	98,1	98,1	736,2	98,9	98,9	19002,6	106,2	106,2	5006,5	95,6	95,6	5006,5	95,6	95,6
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	100,6	23018,9	100,6	100,6	4529,9	101,14	101,14	697,3	96,0	96,0	17143,0	98,8	98,8	4078,4	102,2	102,2	4078,4	102,2	102,2
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	102,4	26575,5	104,1	104,1	4839,2	100,00	100,00	1410,5	85,5	85,5	18247,4	102,5	102,5	4858,3	98,7	98,7	4858,3	98,7	98,7
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	107,1	34143,8	124,2	124,2	4647,6	101,2	101,2	1463,3	97,2	97,2	19099,6	101,3	101,3	5605,5	101,7	101,7	5605,5	101,7	101,7
Trimestrul IV 2016	36196,0	106,5	107,6	30793,2	107,6	107,6	5122,2	117,6	117,6	817,3	99,8	99,8	19346,8	105,5	105,5	5402,8	100,1	100,1	5402,8	100,1	100,1
Trimestrul I 2017	29669,65	103,1	103,7	24685,63	103,7	103,7	4685,5	101,2	101,2	834,96	102,7	102,7	18643,5	107,5	107,5	4984,02	100,1	100,1	4984,02	100,1	100,1
Trimestrul II 2017	34251,17	102,5	101,1	28336,6	93,1	93,1	5091,95	100	100	1592,77	105,5	105,5	20026,61	93,33	93,33	5914,57	110	110	5914,57	110	110

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	UTILIZĂRI PIB													
	PIB			Consum final			Formarea brută de capital fix			Variația stocurilor			Export net	
	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.	mil. lei preț. curente	în % f.p.s.a.p.
2011	82348,7	106,8	96090,5	107,3	19178,8	113	725,2	x	-33645,8	x				
2012	88227,8	99,3	103062,6	100,9	20864,1	101,8	-3,2	x	-35695,7	x				
2013	100510	109,4	113169	105,2	23062	103,8	1721	x	-37442	x				
2014	111757,4	104,6	123357,5	102,4	27608,2	110,1	1447,4	x	-40655,8	x				
2015	121850,9	99,5	131230,0	98,1	29492,3	98,8	-1952,2	x	-36919,2	x				
2016	134476,6	104,1	142112,0	103,0	30021,5	97,0	172,5	x	-37829,5	x				
Trimestrul I 2014	21499,2	103,7	24926,1	100,5	4993,3	108,6	-238	x	-8182,2	x				
Trimestrul II 2014	26280,9	104,3	29542,5	101,4	6683,6	107,6	-109,3	x	-9835,9	x				
Trimestrul III 2014	34115	105,8	35387,1	103,3	8173,6	111,5	973,4	x	-10419,1	x				
Trimestrul IV 2014	29862,3	104,2	33501,8	103,9	7757,7	112,1	821,4	x	-12218,6	x				
Trimestrul I 2015	24423,2	104,8	27244,8	100,3	5972,5	107,8	-73,9	x	-8720,3	x				
Trimestrul II 2015	28526,8	102,5	31504,5	100,1	7053,9	98,5	-865,8	x	-9165,7	x				
Trimestrul III 2015	35889,6	96,3	36492,0	95,4	8534,7	95,2	594,4	x	-9731,5	x				
Trimestrul IV 2015	33011,3	96,7	35988,8	97,6	7931,1	97,1	-1606,9	x	-9301,7	x				
Trimestrul I 2016	27097,4	100,8	29742,0	101,9	5946,8	96,4	449,7	x	-9040,6	x				
Trimestrul II 2016	31433,8	101,8	34136,9	101,8	6838,3	90,6	113,1	x	-9654,5	x				
Trimestrul III 2016	39749,3	106,3	39624,7	104,1	8667,7	98,9	889,1	x	-9432,2	x				
Trimestrul IV 2016	36196,0	106,5	38608,8	103,7	8568,7	101,0	-1279,3	x	-9702,1	x				
Trimestrul I 2017	29669,7	103,1	32357,3	103,4	6657,4	103,3	830,5	x	-10175,5	x				
Trimestrul II 2017	34251,17	102,5	37579,78	103,2	7449,16	106,3	756,6	x	-11534,37	x				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

PRETURILE DE CONSUM				
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2012	4,6	3,8	4,2	6,2
2013	4,6	6,6	4,3	2,6
2014	5,1	6,5	5,5	2,5
2015	9,7	9,8	11,8	6,2
2016	6,4	7,4	6,3	4,9
TI 2015	6,1	5,8	9,3	1,9
TH 2015	8,0	8,7	11,1	2,6
TH 2015	11,1	10,7	12,8	8,6
TI 2015	13,4	14,1	13,8	11,4
TI 2016	11,0	12,2	10,0	10,5
TH 2016	7,9	8,3	7,1	7,7
TH 2016	4,5	6,2	5,0	2,1
TI 2016	2,5	3,2	3,5	0,2
TI 2017	4,3	4,5	4,7	3,1
TH 2017	7,1	8,4	4,9	8,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

	PRETURILE DE CONSUM			
	Ritmul de creștere al IPC, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele alimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele nealimentare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la servicii, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Ianuarie 2015	4,7	4,5	7,0	1,8
Februarie 2015	6,5	6	10,2	1,9
Martie 2015	7,1	7	10,7	2,1
Aprilie 2015	7,6	7,8	11	2,6
Mai 2015	8,1	9	11	2,6
Iunie 2015	8,3	9,2	11,4	2,7
Iulie 2015	8,6	8,7	12,2	3
August 2015	12,2	10,9	13,4	11,3
Septembrie 2015	12,6	12,6	12,9	11,4
Octombrie 2015	13,2	13,5	13,5	11,7
Noiembrie 2015	13,5	14,5	13,8	11,3
Decembrie 2015	13,6	14,3	14,1	11,3
Ianuarie 2016	13,4	14,6	13,3	11,3
Februarie 2016	10,3	11,8	8,8	10,0
Martie 2016	9,4	10,1	7,9	10,1
Aprilie 2016	8,3	9,3	7,2	7,8
Mai 2016	7,9	8,1	7,3	7,7
Iunie 2016	7,4	7,6	6,9	7,6
Iulie 2016	7	7,9	5,9	7,4
August 2016	3,6	6,2	4,5	-0,4
Septembrie 2016	3	4,6	4,6	-0,8
Octombrie 2016	2,5	3,5	3,9	-0,5
Noiembrie 2016	2,6	3,2	3,5	0,6
Decembrie 2016	2,4	2,8	3,2	0,5
Ianuarie 2017	3	3,8	3,9	0,3
Februarie 2017	4,7	4,8	5,1	3,9
Martie 2017	5,1	5	5,2	5,1
Aprilie 2017	6,6	7	5,5	7,5
Mai 2017	7,4	9,1	5	8,1
Iunie 2017	7,3	9	4,2	8,9
Iulie 2017	7,3	8,9	4,2	8,2

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

PRETURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE						
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor în construcții, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor la produsele agricole, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
2012	5,7/3,1*	3,8/4,7*	5,1/2,0*	9,2/11,4*	10	17,7
2013	3,2/3,3*	1,6/1,6*	3,8/3,8*	-0,4/-0,4*	8,3	-22,2
2014	5,5*	3,9*	6,5*	-1,4*	8,2	6,6
2015	6,3	4,4	6,8	2,8	8,0	22,5
2016	4,5	2,8	4,4	6,3	8,6	-3,4
T I 2015	5,7	5,6	6,3	0,7	7,7	1,0
T II 2015	4,5	4,2	5,0	0,3	7,9	-13,8
T III 2015	6,1	3,5	6,5	3,4	8,3	27,6
T IV 2015	8,9	4,6	9,2	6,8	8,2	33,0
T I 2016	6,7	3,3	6,2	10,7	9,1	-0,4
T II 2016	5,2	3,1	5,1	6,6	7,6	7,8
T III 2016	3,5	2,7	3,5	3,6	8,7	-7,5
T IV 2016	2,8	2,1	2,6	4,4	8,9	-4,8
T I 2017	2,9	1,3	3,2	1,4	6,6	0,8
T II 2017	3,6	1,9	3,1	8,7	4,6	-1,1

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

* Începând cu ianuarie 2014 în statistica prețurilor producției industriale este utilizat clasificatorul CAEM, rev.2 armonizat la clasificatorul NACE-2. Pentru anii 2012-2013, IPPI a fost recalculat din CAEM rev.1 în CAEM, rev.2 în retrospectivă.

PRETURILE PRODUCȚIEI INDUSTRIALE				
	Ritmul de creștere al IPPI, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria extractivă, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din industria prelucrătoare, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)	Ritmul de creștere al prețurilor din sectorul energetic, % (comparativ cu perioada similară a anului trecut)
Januarie 2015	4,6	7,0	7,0	0,8
Februarie 2015	6,2	5,1	7	0,6
Martie 2015	6,2	4,6	6,9	0,8
Aprilie 2015	5,5	5,3	6,1	0,3
Mai 2015	4,5	4,7	5	0,3
Iunie 2015	3,4	2,6	3,9	0,3
Iulie 2015	3,8	3,4	4,2	0,3
August 2015	7,4	3,4	7,2	9,8
Septembrie 2015	7,2	3,7	8,2	0,2
Octombrie 2015	8,2	3,9	9,3	0,2
Noiembrie 2015	9,3	4,6	9,4	9,8
Decembrie 2015	9,1	5,3	9,0	10,5
Januarie 2016	8,2	4,2	8,1	9,7
Februarie 2016	6,2	3,6	5,6	11,1
Martie 2016	5,6	2,2	4,9	11,4
Aprilie 2016	5,1	3,0	5,0	6,6
Mai 2016	5,4	3,1	5,3	6,6
Iunie 2016	5,2	3,3	5,1	6,6
Iulie 2016	4,9	2,5	4,7	6,7
August 2016	2,5	2,5	3,2	-2,6
Septembrie 2016	3,1	3	2,7	6,7
Octombrie 2016	3,1	1,9	2,5	9
Noiembrie 2016	2,4	2,7	2,3	2,4
Decembrie 2016	2,8	1,8	2,9	1,8
Januarie 2017	3	0,9	3,1	1,8
Februarie 2017	2,6	0,8	2,9	1,8
Martie 2017	3,2	2,2	3,5	0,5
Aprilie 2017	3,5	1,3	3,2	5,8
Mai 2017	3,6	1,1	3,1	8,3
Iunie 2017	3,7	3,2	2,9	12
Iulie 2017	3,8	3,6	3,1	12

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele INCE.

CURSUL VALUTAR						
	Cursul nominal de schimb MDL/USD	Cursul nominal de schimb MDL/EUR	Ritmul de creștere a cursului nominal de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului nominal de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/USD, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)	Ritmul de creștere al cursului real de schimb MDL/EUR, % (comparativ cu perioada similară a anului precedent)
2012	12,1	15,6	3,2	-4,7	-3,0	-6,5
2013	12,6	16,7	3,9	7,4	1,5	4,3
2014	14,0	18,6	11,1	11,4	6,2	6,6
2015	18,8	20,9	34,3	12,4	19,7	2,2
2016	19,8	22,1	5,3	5,7	0,7	-0,6
T I 2015	18,0	20,4	34,7	10,9	25,7	4,2
T II 2015	18,1	20,1	32,6	6,9	21,7	-1,1
T III 2015	19,4	21,6	38,1	15,8	22,0	3,3
T IV 2015	19,9	21,8	32,5	16,2	16,7	2,6
T I 2016	20,1	22,1	11,4	8,8	1,0	-2,0
T II 2016	19,8	22,4	9,2	11,5	1,4	3,3
T III 2016	19,8	22,1	2,1	2,3	-1,5	0,2
T IV 2016	20,0	21,6	0,7	-0,7	-1,4	-2,6
T I 2017	20,0	21,2	-0,6	-0,4	-1,2	-6,4
T II 2017	18,8	20,6	-5,3	-7,9	-10,3	-12,7

Sursa: Conform datelor BNM, BNS, OCDE, calculele INCE.

FINANȚE PUBLICE						
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Crescerea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Crescerea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Presiunea fiscală, %
2012	33526,1	11	35364	10	1837,9	31
2013	36908,5	10	38673,1	9	1764,6	37
2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	32
2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	35,8
2016	45946,9	5,24	48434	4,40	3 298,5	
Semestrul I 2014	8413,2	0,12	8483,2	12	70	
Semestrul II 2014	18847	0,13	19312	13	465	
Semestrul III 2014	30454	0,18	30533,6	15	260,5	
Semestrul IV 2014	42446,8	0,15	44393,1	15	1946,7	
Semestrul I 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	
Semestrul II 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	
Semestrul III 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	
Semestrul IV 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	
Semestrul I 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5	
Semestrul II 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1	
Semestrul III 2016	32470,3	1,8	33516,0	2,5	1045,7	
Semestrul V 2016	45946,9	2,4	48434	2,8	3 298,5	
Semestrul I 2017	11 993,2	20,8 %	12 260,7	24,7 %	678,8	
Semestrul II 2017	24 909,2	18,5	25 010,7	15,2 %	101,5	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

FINANȚE PUBLICE									
Perioada	Veniturile la BPN, mil. MDL	Crescerea veniturilor la BPN, % (f.p.s.a.p.)	Cheltuielile din BPN, mil. MDL	Crescerea cheltuielilor din BPN, % (f.p.s.a.p.)	Surse de finanțare a BPN, mil. MDL (sold la sfârșitul perioadei)	Datoria de stat, mil. MDL	Datoria de stat internă după maturitate, mil. MDL	Datoria de stat externă după maturitate, mil. MDL	
Ianuarie 2015	2620,3	11,04	2853,1	19,11	232,8	30105,0	7239,8	22965,3	
Februarie 2015	5449,0	8,58	6323,4	18,11	874,4	31168,6	6988,5	24180,1	
Martie 2015	10173,8	20,93	9830,5	15,88	343,3	29901,3	6829,6	23071,7	
Aprilie 2015	13550,4	14,86	13738,3	15,56	187,9	29883,2	6788,6	23094,6	
Mai 2015	16693,2	13,03	17252,8	16,82	559,6	29926,3	6937,7	22988,6	
Iunie 2015	20790,5	10,31	21463,9	11,14	673,6	31225,7	7090,7	24135,0	
Iulie 2015	24634,1	11,11	25583,4	12,77	949,3	31259,9	7168,2	24091,7	
August 2015	28020,7	3,99	29181,6	9,64	1160,9	32951,4	7224,8	25726,5	
Septembrie 2015	31822,5	4,49	32687,1	7,05	864,6	33554,1	6714,2	26824,7	
Octombrie 2015	35468,3	3,59	36499,4	4,83	1031,1	32947,2	6400,3	26546,9	
Noiembrie 2015	39214,3	4,07	40567,1	4,65	1352,8	32714,7	6432,5	26282,2	
Decembrie 2015	43660,7	2,86	46393,9	4,51	2733,2	33508,8	7225,4	26283,4	
Ianuarie 2016	2582,0	-1,5	2485,1	-1,3	-96,9	34897,1	7439,7	27457,4	
Februarie 2016	5567,4	2,2	6042,5	-4,4	475,1	34626,1	7884,8	26741,2	
Martie 2016	9916,9	-2,5	9826,4	-0,04	-90,5	34794,7	8184,5	26610,2	
Aprilie 2016	13579,6	0,2	14042,1	2,2	462,5	35356,5	8406,9	26949,6	
Mai 2016	17018,1	1,9	17715,0	2,7	696,9	35556,3	8420,8	27135,5	
Iunie 2016	21031,3	1,2	21709,4	1,1	678,1	35596,4	8530,4	27066,0	
Iulie 2016	24620,9	-0,01	25780,9	0,7	1160,0	35580,1	8741,0	26839,1	
August 2016	28354,7	-1,19	29619,5	1,50	1264,8	37380,32	8615,9	28764,40	
Septembrie 2016	32470,3	2,04	33516,0	2,54	1045,7	37207,89	8526,81	28681,08	
Octombrie 2016	36297,5	2,34	37921,7	2,90	1624,7	50343,66	21784,05	28559,61	
Noiembrie 2016	40172,5	2,44	42311,7	4,30	2139,2	50585,34	21695,67	28889,67	
Decembrie 2016	45946,9	5,24	48434	4,40	3298,5	59371,9	23827,2	35544,7	
Ianuarie 2017	3328,6	29,1	3545,3	42,8	216,7	51076,5	21364,8	29711,7	
Februarie 2017	6878,0	23,4%	7690,4	27,2%	812,4	51853,9	21382,2	30471,7	
Martie 2017	11993,2	20,8%	12260,7	24,7%	678,8	51649,2	21793,4	29855,8	
Aprilie 2017	15851,1	16,7%	16310,5	16,1%	495,4	51537,0	21586,4	29950,6	
Mai 2017	19963,9	17,3%	20382,9	15,0%	419,0	50416,2	21577,5	28838,7	
Iunie 2017	24909,2	18,5	25010,7	15,2%	101,5	50657,3	21526,6	29130,7	

Sursa: Conform datelor Ministerului Finanțelor.

SECTORUL BANCAR															
Perioada	Indicatori				Structura Depozitelor, %			Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă) volumul pe ani	Total Depozite mil.MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite in valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în monedă națională	în monedă străină	în monedă națională	în monedă străină
2011	47707,8	39613,5	30963,0	30112,1	63,36	32,21	46,16	1,95	11,51	0,69	33,17	7,54	3,69	14,37	8,75
2012	58304,4	48058,4	35948,2	36272,3	64,1	31,9	43,8	1,1	5,6	0,7	32,9	7,59	4,3	13,34	8,28
2013	76183,9	64752,9	42632,7	45081,0	65,8	34,2	44,7	1,6	9,4	0,7	33,8	7,23	4,41	12,26	7,77
2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	5,72	4,19	10,59	7,99
2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
2016	72942,18	46318,71	34761,3	54838,51	68,69	31,0	46,47	1,97	11,95	0,63	49,22	18,44	1,91	16,4	6,33
Semestrul I 2014	78744,2	66729,5	43292,3	54360,3	59,7	29,7	46,2	1,2	8,5	0,7	34,6	5,94	4,43	11,60	8,12
Semestrul II 2014	79991,1	67845,4	45113,0	55631,9	60,2	29,1	48,5	1,1	7,8	0,7	34,2	4,92	3,85	10,03	7,78
Semestrul III 2014	82113,9	69712,2	47228,4	57845,1	58,6	29,3	51,8	1,2	8,4	0,7	34,2	5,81	4,18	10,97	7,61
Semestrul IV 2014	97584,4	85152,9	40841,9	65462,5	52,8	26,1	52,0	0,9	6,3	1,5	21,6	6,47	3,98	10,95	7,72
Semestrul I 2015	98270,1	85608,5	41974,3	66764,8	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43
Semestrul II 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83
Semestrul III 2015	104504,0	91248,3	43779,0	66808,6	68,4	30,8	55,4	2,6	16,1	0,7	38,8	13,80	2,08	15,44	6,70
Semestrul IV 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93
Semestrul I 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14
Semestrul II 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	78,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14
Semestrul III 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78
Semestrul IV 2016	72942,18	46318,71	34761,3	54838,51	68,69	31,0	46,47	1,97	11,95	0,63	49,22	18,44	1,91	16,4	6,33
Semestrul I 2017	70233,77	60956,72	36165,62	55616,51	67,89	32,11	45,71	2,5	15,6	0,7	42,6	6,12	1,96	11,03	5,33
Semestrul II 2017	76567,63	61853,28	34216,57	55370,36	67,87	32,13	45,16	2,4	14,6	0,64	51,3	6,35	1,79	10,55	5,87

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei.

Perioada	SECTORUL BANCAR												Rata dobânzii la depozite, %		Rata dobânzii la credite, %	
	Indicatori				Structura Depozitelor, %				Veniturile și profitabilitatea, %		Rata lichidității, %		în moneda națională		în moneda străină	
	Total Active, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Obligațiuni, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Credite, mil. MDL (sold la sfârșit de perioadă)	Total Depozite mil.MDL (sold la sfârșit de perioadă)	depozite ale persoanelor fizice/total depozite	depozite ale persoanelor juridice/total depozite	depozite în valuta/total depozite	Rentabilitatea activelor	Rentabilitatea capitalului	principiul I	principiul II > 20 %	în moneda națională	în moneda străină	în moneda națională	în moneda străină	
Ianuarie 2015	1027107,6	901633,6	42139,9	688233,5	52,7	25,9	55,5	1,5	12,6	1,5	24,4	6,92	3,93	11,60	7,49	
Februarie 2015	1021707,8	894658,8	42831,8	694103,5	52,1	25,7	58,1	1,9	15,9	1,5	10,5	8,88	3,37	11,94	7,35	
Martie 2015	982701,1	856008,5	41974,3	667648	52,4	25,4	56,4	1,1	9,7	1,5	25,2	11,61	2,63	13,49	7,43	
Aprilie 2015	987007,7	85844,7	41792,4	66295,4	52,8	25,2	55,6	1,2	9,7	1,5	26,1	11,76	2,40	13,06	7,14	
Mai 2015	996452,2	86598,7	41756,9	65902,9	52,4	25,5	55,2	1,4	11,2	1,5	27,6	11,58	2,38	13,85	7,24	
Iunie 2015	101176,4	88267,8	42780,1	66751,6	52,8	24,8	56,0	1,1	8,9	1,5	27,0	11,34	2,26	13,91	6,83	
Iulie 2015	101387,9	88361,2	42664,2	65505,3	52,5	24,7	55,9	1,2	9,7	1,5	12,7	11,93	2,02	14,37	6,85	
August 2015	102187,4	88919,2	43199,3	65708,8	52,9	23,6	56,3	1,41	11,33	1,58	14,08	13,25	2,15	14,54	6,82	
Septembrie 2015	104504,0	91248,3	43779,0	68098,6	68,4	30,8	55,3	2,64	16,07	0,73	38,83	13,80	2,08	15,44	6,70	
Octombrie 2015	69254,1	57389,9	39358,7	50120,1	69,0	30,3	54,9	1,82	14,41	0,73	39,73	14,02	2,31	15,75	7,05	
Noiembrie 2015	68862,2	56884,1	38731,9	49505,2	69,7	29,8	53,5	1,83	14,17	0,72	40,23	14,35	2,06	15,67	6,55	
Decembrie 2015	69095,5	57330,1	38187,6	50201,4	69,7	29,9	52,4	2,10	12,78	0,70	41,55	14,22	2,12	15,58	6,93	
Ianuarie 2016	70351,8	58468,9	38165,3	51314,1	70,4	29,2	53,5	2,54	15,55	0,69	42,59	15,33	2,20	16,08	6,45	
Februarie 2016	69742,6	57667,9	37307,9	50676,4	70,3	29,3	52,1	2,65	16,05	0,67	43,25	14,44	2,05	16,01	6,35	
Martie 2016	69662,1	57582,4	37851,2	50071,9	71,5	28,3	51,8	2,60	15,73	0,68	42,31	14,69	2,06	15,53	6,14	
Aprilie 2016	69885,5	57647,5	37576,6	50940,0	71,5	28,1	50,1	2,57	15,46	0,67	43,58	13,85	2,45	15,67	6,38	
Mai 2016	70843,1	58705,8	37383,6	51942,8	70,8	28,9	49,5	2,83	17,04	0,67	44,83	12,48	2,12	15,23	6,23	
Iunie 2016	70578,5	58563,8	37236,2	52216,2	71,1	28,5	48,7	2,37	14,39	0,68	45,02	10,71	2,20	14,15	6,14	
Iulie 2016	70925,1	58746,1	37104,7	52546,6	70,7	28,9	47,7	2,40	14,60	0,67	45,14	9,85	2,15	14,00	5,96	
August 2016	72473,6	60118,1	37157,8	54047,2	69,1	30,7	47,6	2,41	14,88	0,67	46,09	8,24	2,15	13,70	5,67	
Septembrie 2016	72727,7	60202,6	36336,5	54263,3	68,9	30,8	47,0	2,47	15,01	0,65	47,20	7,60	2,12	13,59	5,78	
Octombrie 2016	73189,7	60523,8	35929,3	54564,4	68,4	31,4	47,1	2,41	14,66	0,65	47,51	7,24	2,14	13,05	5,71	
Noiembrie 2016	72873,2	60145,3	35621,7	54421,7	68,8	31,0	47,1	2,24	13,59	0,64	48,09	7,48	1,86	12,56	5,35	
Decembrie 2016	72942,2	60313,7	34761,3	54838,5	68,7	31,0	46,5	1,97	11,95	0,63	49,22	8,44	1,91	16,4	6,33	
Ianuarie 2017	74012,28	64931,1	34212,9	55880,71	67,64	32,36	46,09	2,92	17,61	0,62	50,36	6,68	1,94	11,55	5,26	
Februarie 2017	74589,06	64180,6	34188,2	56157,82	67,72	32,28	45,70	2,44	14,69	0,62	50,44	6,8	1,97	11,74	5,37	
Martie 2017	70233,77	60956,72	38165,62	55616,51	67,89	32,11	45,71	2,5	15,6	0,7	42,6	6,12	1,96	11,03	5,33	
Aprilie 2017	74699,2	60835,87	33529,6	56793,97	68,49	31,51	45,11	2,5	15,5	0,63	50,9	6,81	1,93	10,85	5,93	
Mai 2017	74114,0	61590,51	34216,6	55433,14	67,88	32,13	44,74	2,6	15,6	0,62	51,4	6,52	1,85	10,74	5,92	
Iunie 2017	76567,63	61853,28	34216,57	55370,36	67,87	32,13	45,16	2,4	14,6	0,64	51,3	6,35	1,79	10,55	5,87	

Perioada	SECTORUL EXTERN: INVESTIȚII ȘI REMITENȚE				
	Capital social	Venit reinvestit	Alt capital	Compensare pentru muncă	Transferuri personale
2012	144,6	-11,0	61,5	1010,0	976,5
2013	160,3	19,2	63,2	1118,1	1073,6
2014	165,5	33,1	1,9	1068,2	1015,4
2015	73,9	159,6	-	799,5	753,9
2016	66,2	96,18	25,1	713,5	750,4
Trimestrul I 2014	37,2	13,9	-21,4	214,7	215,7
Trimestrul II 2014	71,4	8,0	-19,4	295,9	271,6
Trimestrul III 2014	15,7	39,6	17,8	309,3	298,8
Trimestrul IV 2014	41,2	-28,5	24,9	248,4	229,4
Trimestrul I 2015	20,5	41,9	13,1	174,7	168,1
Trimestrul II 2015	17,4	82,2	4,6	211,2	200,6
Trimestrul III 2015	13,9	15,0	-18,0	207,3	192,0
Trimestrul IV 2015	18,5	20,5	-	191,7	191,3
Trimestrul I 2016	16,4	24,66	16,0	148,4	166,13
Trimestrul II 2016	9,6	16,8	2,6	186,2	194,5
Trimestrul III 2016	17,4	58,5	2,1	199,9	190,9
Trimestrul IV 2016	22,8	-3,78	4,4	179,9	198,9

Sursa: Conform datelor Băncii Naționale a Moldovei, calculele autorului.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR									
Sursa	Comerțul exterior total, mil. USD	Bunuri	Servicii	Export	Bunuri	Servicii	Import	Bunuri	Servicii
2000	1613,2	1247,1	366,2	641,4	476,8	164,6	971,9	770,3	201,6
2001	1824,0	1444,3	379,7	735,5	564,6	170,9	1088,5	879,7	208,8
2002	2170,8	1697,2	473,6	876,4	659,7	216,7	1294,5	1037,5	257,0
2003	2777,4	2233,2	544,2	1055,0	805,1	249,9	1722,4	1428,1	294,3
2004	3427,4	2742,3	685,1	1326,2	994,1	332,1	2101,3	1748,2	353,1
2005	4219,3	3400,7	818,6	1503,5	1104,6	398,9	2715,8	2296,1	419,7
2006	4659,1	3704,3	954,7	1527,9	1060,8	467,1	3131,2	2643,5	487,6
2007	6323,3	5044,8	1278,5	2001,8	1373,3	628,4	4321,5	3671,4	650,1
2008	8198,8	6517,8	1681,0	2489,8	1645,9	843,9	5709,0	4871,9	837,1
2009	5988,6	4602,7	1386,0	2000,0	1326,9	673,1	3988,6	3275,7	712,9
2010	6784,5	5400,3	1384,2	2270,8	1590,4	680,4	4513,7	3809,9	703,8
2011	9115,4	7424,9	1690,5	3138,7	2277,8	860,9	5976,7	5147,1	829,5
2012	9176,2	7381,3	1794,9	3130,6	2228,5	902,0	6045,6	5152,7	892,9
2013	9874,7	7914,8	1959,9	3453,9	2466,2	987,8	6420,8	5448,6	972,2
2014	8798,0	6663,2	2134,8	2933,1	1805,5	1127,6	5864,9	4857,7	1007,2
2015	6907,8	5102,1	1805,7	2481,8	1507,0	974,8	4426,0	3595,1	830,9
2016	7033,6	5151,3	1882,3	2594,5	1547,4	1047,1	4439,1	3603,9	835,2

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU SERVICII

Valoarea nominală a exportului pe categorii de servicii, mil. USD

	2012	2013	2014	2016	T. I	T. II	T. III	T. IV	T. I	T. II	T. III	T. IV	T. I	T. II	T. III	T. IV	
	2012	2013	2014	2016	2014	2014	2014	2014	2015	2015	2015	2015	2016	2016	2016	2016	
Export servicii	902,0	987,8	958,8	894,3	217,0	247,9	246,9	246,9	181,6	207,2	222,2	220,7	188,4	220,8	245,4	241,7	
Transport	363,1	403,6	374,3	338,3	87,0	101,0	96,4	89,9	69,2	79,6	86,9	75,9	70,2	83,9	97,8	86,4	
Călători	198,5	225,5	228,6	245,8	45,3	56,6	63,7	62,9	39,9	50,3	60,3	58,8	48,0	59,4	73,8	64,6	
Călătorii de afaceri	56,6	67,6	65,6	162,9	13,2	16,3	19,1	17,0	14,8	18,5	19,9	19,2	19,3	20,5	24,6	19,0	
Călătorii personale	141,9	157,9	162,9	247,2	32,1	40,3	44,6	45,9	25,1	31,8	40,5	39,6	28,7	39,0	49,2	45,6	
Servicii de comunicații	140,0	137,4	129,8	84,7	30,7	33,8	34,4	31,0	27,6	28,7	26,1	23,5	23,6	23,3	19,6	19,6	
Servicii de construcții	3,3	5,3	5,3	4,6	1,0	1,0	1,4	1,4	0,9	1,6	1,4	1,1	1,0	0,7	1,6	1,6	
Servicii de asigurări	0,9	0,8	0,6	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,4	0,1	0,05	0,01	0,04	
Servicii financiare	3,7	5,3	5,7	5,4	1,5	1,3	1,3	1,7	0,8	0,8	1,2	1,9	1,6	1,12	1,0	1,7	
Servicii de informatică și informaționale	55,8	62,7	71,0	78,5	16,8	17,5	17,4	19,3	17,0	17,5	17,4	18,1	14,7	17,9	20,9	25,0	
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	4,6	6,1	6,9	5,2	1,5	2,1	1,9	1,5	0,8	1,5	1,0	1,1	1,0	1,6	1,8	1,8	
Alte servicii de afaceri	91,6	99,3	99,7	92,8	24,9	25,7	21,7	27,3	19,0	19,2	19,8	27,2	21,1	23,8	20,4	27,5	
Servicii personale, culturale și de recreare	1,3	1,6	1,9	2,1	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,5	0,9	0,3	0,4	0,7	0,7	
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	39,2	40,2	35,0	35,9	7,4	8,4	8,3	11,0	6,1	7,5	7,6	11,6	6,6	8,7	7,7	12,9	
Structura exportului de servicii, %																	
Export servicii	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Transport	40,3	40,9	39,0	37,8	40,1	40,7	39,0	36,4	38,1	38,4	39,1	34,4	37,3	38	38,4	35,7	
Călătorii	22,0	22,8	23,8	27,5	20,9	22,8	25,8	25,5	22,0	24,3	27,1	26,6	25,5	26,9	29,0	26,7	
Călătorii de afaceri	6,3	6,8	6,8	27,5	6,1	6,6	7,7	6,9	8,1	8,9	9,0	8,7	10,2	9,3	9,7	7,9	
Călătorii personale	15,7	16,0	17,0	27,6	14,8	16,3	18,1	18,6	13,8	15,3	18,2	17,9	15,2	17,7	19,3	18,9	
Servicii de comunicații	15,5	13,9	13,5	9,5	14,1	13,6	13,9	12,6	15,2	13,9	11,7	10,6	12,5	10,6	7,7	8,1	
Servicii de construcții	0,4	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4	0,6	0,8	0,5	0,8	0,6	0,5	0,5	0,3	0,6	0,7	
Servicii de asigurări	0,1	0,1	0,1	0,02	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,002	0,03	0,02	
Servicii financiare	0,4	0,5	0,6	0,6	0,7	0,5	0,5	0,7	0,4	0,4	0,5	0,9	0,8	0,5	0,4	0,7	
Servicii de informatică și informaționale	6,2	6,3	7,4	8,8	7,7	7,1	7,0	7,8	9,4	8,4	7,8	8,2	7,8	8,1	8,2	10,3	
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	0,5	0,6	0,7	0,6	0,7	0,8	0,8	0,6	0,4	0,7	0,5	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7	
Alte servicii de afaceri	10,2	10,1	10,4	10,4	11,5	10,4	8,8	11,1	10,5	9,3	8,9	12,3	11,2	10,8	8,0	11,4	
Servicii personale, culturale și de recreare	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,4	0,2	0,2	0,3	0,3	
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	4,3	4,1	3,7	4,0	3,4	3,4	3,4	4,5	3,4	3,6	3,4	5,3	3,5	3,9	3,0	5,3	

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU SERVICII																	
Valoarea nominală a importului pe categorii de servicii, mil. USD																	
	2012	2013	2014	2014	2016	T. I 2014	T. II 2014	T. III 2014	T. IV 2014	T. I 2015	T. II 2015	T. III 2015	T. IV 2015	T. I 2016	T. II 2016	T. III 2016	T. IV 2016
Import servicii	892,9	972,2	992,2	828,1	222,4	222,4	260,2	260,6	248,9	181,9	210,9	215,4	202,5	180,6	205,3	219,0	223,2
Transport	362,5	379,9	379,8	293	88,1	88,1	96,6	95,4	99,8	69,8	76,0	77,1	71,9	62,9	73,7	80,0	75,4
Călători	307,6	333,7	350,6	272,2	74,2	74,2	96,3	99,5	80,6	58,7	72,9	77,7	71,9	60,8	69,6	73,4	68,4
Călătorii de afaceri	164,1	177,1	178,9	120,1	35,9	35,9	50,3	52,7	40,1	28,7	33,5	32,7	31,1	24,9	31,5	33,5	30,2
Călătorii personale	143,5	156,6	171,7	152,3	38,4	38,4	46,0	46,8	40,6	30,0	39,5	45,0	40,7	35,9	38,2	40,0	38,2
Servicii de comunicații	40,2	51,6	52,3	41,3	10,6	10,6	13,2	14,2	14,3	9,9	13,1	13,9	11,0	7,7	10,8	11,4	11,4
Servicii de construcții	8,9	9,1	7,8	5,3	1,0	1,0	2,9	2,4	1,5	0,9	1,0	1,5	0,6	0,2	1,2	1,7	2,1
Servicii de asigurări	4,7	3,6	2,5	6,7	1,0	1,0	0,6	0,6	0,4	0,2	0,3	0,6	0,7	1,7	1,1	1,7	2,2
Servicii financiare	7,2	6,3	7,6	7,3	1,8	1,8	1,7	2,1	2,1	1,6	1,7	1,3	1,4	1,3	1,9	2,1	2,0
Servicii de informatică și informaționale	37,1	41,1	42,5	38	11,6	11,6	10,8	9,0	11,1	12,9	9,6	9,9	9,4	9,7	7,3	9,3	11,7
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	18,7	22,8	23,5	18,9	5,9	5,9	6,1	5,2	6,3	4,5	4,9	3,4	4,5	3,8	4,0	4,3	6,8
Alte servicii de afaceri	69,5	76,0	83,7	105,6	16,4	16,4	21,6	22,9	22,8	13,9	22,1	20,9	21,33	23,0	26,3	26,7	29,6
Servicii personale, culturale și de recreare	1,5	2,9	2,6	3,1	0,4	0,4	0,7	0,7	0,9	0,9	0,8	1,7	1,14	0,6	1	0,8	0,7
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	35,0	45,3	39,3	36,7	11,7	11,7	9,7	8,8	9,1	8,5	8,5	7,6	8,9	8,8	8,3	7,7	11,9
Structura importului de servicii, %																	
Import servicii	100,0	100,0	100,0	100	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100	100	100	100	100
Transport	40,6	39,1	38,3	35,4	39,6	39,6	37,1	36,6	40,1	38,4	36,0	35,8	35,3	34,8	35,9	36,5	34,2
Călătorii	34,4	34,3	35,3	32,9	33,4	33,4	37,0	38,2	32,4	32,3	34,6	36,1	35,5	33,6	33,9	33,5	30,6
Călătorii de afaceri	18,4	18,2	18,0	14,5	16,1	16,1	19,3	20,2	16,1	15,8	15,9	15,2	15,4	13,8	15,3	15,3	13,5
Călătorii personale	16,1	16,1	17,3	18,4	17,3	17,3	17,7	18,0	16,3	16,5	18,7	20,9	20,1	19,9	18,6	18,3	17,1
Servicii de comunicații	4,5	5,3	5,3	5,0	4,8	4,8	5,1	5,4	5,7	5,4	6,2	6,5	5,4	4,3	5,3	5,2	5,1
Servicii de construcții	1,0	0,9	0,8	0,6	0,4	0,4	1,1	0,9	0,6	0,5	0,5	0,7	0,3	0,1	0,6	0,8	0,9
Servicii de asigurări	0,5	0,4	0,3	0,8	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,3	0,3	0,9	0,5	0,8	1,0
Servicii financiare	0,8	0,6	0,8	0,9	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9	0,8	0,6	0,7	0,7	0,9	1	0,9
Servicii de informatică și informaționale	4,2	4,2	4,3	4,6	5,2	5,2	4,2	3,5	4,5	7,1	4,6	4,6	4,6	5,3	3,6	4,2	5,4
Servicii royalty și onorarii pentru licențe	2,1	2,3	2,4	2,3	2,7	2,7	2,3	2,0	2,5	2,5	2,3	1,6	2,2	2,1	1,9	2,0	3,0
Alte servicii de afaceri	7,8	7,8	8,4	12,6	7,4	7,4	8,3	8,8	9,2	7,6	10,5	9,7	10,5	12,7	12,8	12,2	13,3
Servicii personale, culturale și de recreare	0,2	0,3	0,3	0,4	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,8	0,6	0,3	0,5	0,4	0,3
Servicii guvernamentale neincluse în altă parte	3,9	4,7	4,0	4,4	5,3	5,3	3,7	3,4	3,7	4,7	4,0	3,5	4,4	4,9	4,0	3,5	5,3

Sursa: Conform datelor din Balanța de plăți, Banca Națională a Moldovei.

SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI														
Perioada	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD				Exportul net mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
2010	5396,8	1880,9	2433,1	1082,8	1541,5	624,0	728,9	188,6	3855,3	1256,9	1704,2	894,2	-2313,8	40,0
2011	7408,1	2632,7	3339,3	1436,1	2216,8	919,3	1083,0	214,5	5191,3	1713,4	2256,3	1221,6	-2974,5	42,7
2012	7374,7	2551,8	3332,0	1490,9	2161,8	928,1	1013,4	220,3	5212,9	1623,7	2318,6	1270,6	-3051,1	41,5
2013	7920,7	2595,5	3609,4	1715,8	2428,3	923,2	1137,3	367,8	5492,4	1672,3	2472,1	1348,0	-3064,1	44,2
2014	7656,5	2184,9	3813,7	1657,9	2339,5	735,6	1246,1	357,8	5317,0	1449,3	2567,6	1300,1	-2977,5	44,0
2015	5953,7	1510,4	3171,7	1271,6	1966,9	492,3	1217,6	257,0	3986,8	1018,1	1954,1	1014,6	-2019,9	49,3
2016	6065,7	1441,6	3306,1	1317,5	2045,3	414,2	1332,4	298,7	4020,4	1027,4	1973,7	1019,2	-1975,1	50,8
Trimestrul I 2014	1791,2	565,1	867,9	358,2	573,0	180,8	318,9	73,3	1218,2	384,3	549,0	284,9	-645,2	47,0
Trimestrul II 2014	1928,0	523,3	995,7	409,0	599,2	204,5	301,9	92,8	1328,8	318,8	693,8	316,2	-729,6	45,1
Trimestrul III 2014	1884,0	520,1	954,1	409,8	565,2	184,3	284,0	96,9	1318,8	335,8	670,1	312,9	-753,6	42,9
Trimestrul IV 2014	2053,3	576,4	996,0	480,9	602,1	166,0	341,3	94,8	1451,2	410,4	654,7	386,1	-849,1	41,5
Trimestrul I 2015	1464,3	394,0	753,3	317,0	488,1	104,0	320,0	64,1	976,2	290,0	433,3	252,9	-488,1	50,0
Trimestrul II 2015	1513,5	354,6	835,0	274,4	504,8	137,5	306,1	61,2	1009,1	217,1	528,9	262,7	-503,9	50,0
Trimestrul III 2015	1432,7	360,8	772,4	299	455,5	125,2	273,1	56,7	977,2	235,6	499,3	242,3	-521,7	46,6
Trimestrul IV 2015	1543,5	400,8	811,2	331,5	519,2	125,5	318,8	74,9	1024,4	275,3	492,4	256,6	-497,1	50,8
Trimestrul I 2016	1306,6	335,5	692,7	278,4	417,2	85	266,2	66	889,4	250,5	426,5	212,4	-472,2	46,9
Trimestrul II 2016	1496,6	324,7	832	339,5	488,9	102,7	308,0	78,2	1007,7	222	524	261,3	-518,8	48,5
Trimestrul III 2016	1544,2	369,9	853,4	330,9	527,3	113,3	341	73	1026,9	256,6	512,4	257,9	-499,6	51,3
Trimestrul IV 2016	1737,8	411,6	956,4	369,8	612,6	113,3	417,9	81,4	1125,2	298,3	538,5	288,4	-512,6	54,4
Trimestrul I 2017	1559	377,5	826,3	355,2	528,2	106,0	335,6	86,6	1030,8	271,5	490,7	268,6	-502,6	51,2
Trimestrul II 2017	1650,7	382,2	898,7	369,8	500	110,8	316,6	72,6	1150,7	271,4	582,1	297,2	-650,7	43,5

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI												Exportul net, mil. USD	Gradul de acoperire a importurilor prin exporturi, %
	Valoarea totală a schimburilor comerciale cu bunuri, mil. USD				Valoarea exportului, mil. USD				Valoarea importului, mil. USD					
	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari	Total	CSI	UE	Alte tari		
Ianuarie 2015	417,1	120,8	208,5	87,8	147,8	28,9	100	18,9	269,3	91,9	108,5	68,9	-121,5	54,9
Februarie 2015	469,8	126	244,8	99	165,5	33,5	110,9	21,1	304,3	92,5	133,9	77,9	-138,8	54,4
Martie 2015	577,3	147,2	299,9	130,2	174,7	41,6	109	24,1	402,6	105,6	190,9	106,1	-227,9	43,4
Aprilie 2015	480,8	112,4	268,9	99,5	151,3	34	94,8	22,5	329,5	78,4	174,1	77	-178,2	45,9
Mai 2015	500,9	111,6	281,1	108,2	172,9	44,4	109,8	18,7	328	67,2	171,3	89,5	-155,1	52,7
Iunie 2015	531,9	130,6	285	116,3	180,6	59,1	101,6	19,9	351,3	71,5	183,4	96,4	-170,7	51,4
Iulie 2015	505,8	130,4	273,2	102,1	164,9	51,3	95,9	17,6	340,9	79,1	177,3	84,5	-176,0	48,4
August 2015	425,8	112,9	223,8	88,7	127,2	35,7	73,4	17,7	298,6	77,2	150,4	71,0	-171,4	42,6
Septembrie 2015	501,1	117,5	275,4	108,2	163,4	38,2	103,8	21,4	337,7	79,3	171,6	86,8	-174,3	48,4
Octombrie 2015	525,7	130,1	288,6	107	188,5	48,9	115,8	23,8	337,2	81,2	172,8	83,2	-148,7	55,9
Noiembrie 2015	501,7	131,2	267,6	102,9	167,2	38,5	104,7	24,0	334,5	92,7	162,9	78,9	-167,3	50,0
Decembrie 2015	516,1	139,5	255	121,6	163,5	38,1	98,3	27,1	352,6	101,4	156,7	94,5	-189,1	46,4
Ianuarie 2016	324,1	93,8	163	67,3	116,7	19,7	78	19	207,4	74,1	85	48,3	-90,7	56,2
Februarie 2016	425,5	109	222	94,3	138,5	28,6	89,8	20,1	287,0	80,4	132,2	74,2	-148,5	48,2
Martie 2016	557	132,8	307,5	116,7	162,0	36,7	98,4	26,9	395,0	96,1	209,1	89,8	-233,0	41
Aprilie 2016	533,5	122,9	289,1	121,5	178,5	38,6	105,9	34,0	355,0	84,3	183,2	87,5	-176,5	50,3
Mai 2016	481,0	101,9	264,7	113,4	153,0	29,8	98,1	25,1	328,0	73,1	166,6	88,3	-175	46,6
Iunie 2016	482,1	98,9	278,5	104,6	157,4	34,3	104,0	19,1	324,7	64,6	174,6	85,5	-170,3	48,5
Iulie 2016	479,8	110,6	272,7	96,5	165,7	35,2	107,8	22,7	314,1	75,4	164,9	73,8	-148,4	52,8
August 2016	519,1	124,9	277,6	116,6	168	40,9	103,1	24,0	351,1	84,0	174,5	92,6	-183,1	47,8
Septembrie 2016	555,3	134,4	303,1	117,8	193,6	37,2	130,1	26,3	361,7	97,2	173,0	91,5	-168,1	53,5
Octombrie 2016	581	141,4	322,4	117,2	200,8	42,5	132,1	26,2	380,2	98,9	190,3	91	-179,4	52,8
Notembrie 2016	571,5	129,3	322,9	119,3	217,9	37,1	153,2	27,6	353,6	92,2	169,7	91,7	-135,7	61,6
Decembrie 2016	585,3	140,9	311,1	133,3	193,9	33,7	132,6	27,6	391,4	107,2	178,5	105,7	-197,5	49,5
Ianuarie 2017	406,3	102,3	212,2	92,4	139,5	26,6	92,2	20,7	266,8	75,7	120	71,7	-127,3	52,3
Februarie 2017	509,3	126,3	270,4	112,6	176,6	34,5	117,0	25,1	332,7	91,8	153,4	87,5	-156,1	53,1
Martie 2017	643,3	148,8	343,7	150,8	212,1	44,9	126,4	40,8	431,2	103,9	217,3	110,0	-219	49,2
Aprilie 2017	515,7	130,5	276,1	109,1	154,2	37,2	94,1	22,9	361,5	93,3	182	86,2	-207,3	42,7
Mai 2017	575,1	123,3	317,2	134,6	174,7	34,5	112,3	27,9	400,4	88,8	204,9	106,7	-225,7	43,6
Iunie 2017	559,9	128,4	305,4	260,7	171,1	39,1	110,2	21,8	388,8	89,3	195,2	104,3	-217,7	44,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI												Ritm. de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %	Ritm. de creștere a exportului net, f.p.s.a.p., %	Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %
	Creșterea schimburilor comerciale cu bunuri f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere a exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritm. de creștere a importurilor, f.p.s.a.p., %						
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări			
2012	-0,5	-3,1	-0,2	3,8	-2,5	1,0	-6,4	2,7	0,4	-5,2	2,8	4,0	2,6	97,1	
2013	7,4	1,7	8,3	15,1	12,3	-0,5	12,2	67,0	5,4	3,0	6,6	6,1	0,4	106,6	
2014	-3,3	-15,8	5,7	-3,4	-3,7	-20,3	9,6	-2,7	-3,2	-13,3	3,9	-3,6	-2,8	99,5	
2015	-22,2	-30,9	-16,8	-23,3	-15,9	-33,1	-2,3	-28,2	-2,5	-29,8	-23,9	-2,2	-32,2	112	
2016	1,9	-4,6	4,2	3,6	3,9	-15,9	9,4	16,2	0,8	0,9	1,0	0,5	-2,3	103	
Trimestrul I 2014	-2,2	-16,1	12,2	-7,1	-2,8	-26,6	22,5	-11,8	-2,0	-10,0	6,9	-5,8	-1,2	99,1	
Trimestrul II 2014	1,6	-11,6	12,9	-3,5	9,6	-1,8	20,2	6,4	-1,7	-16,9	10,0	-6,1	-9,3	111,5	
Trimestrul III 2014	-4,9	-17,7	5,2	-7,3	-6,5	-21,4	3,0	2,4	-4,2	-15,5	6,1	-9,9	-2,3	97,5	
Trimestrul IV 2014	-7,1	-17,5	-4,8	3,6	-12,4	-29,1	-2,5	-7,9	-4,7	-11,6	-6,0	6,8	1,7	91,9	
Trimestrul I 2015	-18,3	-30,3	-13,2	-11,5	-14,8	-42,5	0,3	-12,6	-19,9	-24,5	-21,1	-11,2	-24,3	106,4	
Trimestrul II 2015	-21,5	-32,2	-16,1	-32,9	-15,8	-32,8	1,4	-34,1	-24,1	-31,9	-23,8	-16,9	-30,9	110,9	
Trimestrul III 2015	-24,0	-30,6	-19,0	-27,0	-19,4	-32,1	-3,8	-41,5	-25,9	-29,8	-25,5	-22,6	-30,8	108,6	
Trimestrul IV 2015	-24,8	-21,5	-19,6	-31,1	-13,8	-24,4	-6,4	-21	-29,4	-32,9	-24,8	-33,5	-41,5	122,4	
Trimestrul I 2016	-10,8	-14,9	-8,1	-12,2	-14,6	-18,3	-16,9	2,9	-8,9	-13,7	-1,6	-16,1	-3,3	93,8	
Trimestrul II 2016	-1,2	-8,4	-0,4	23	-3,2	-25,4	0,6	27	-0,2	22	-1	-0,5	2,9	97,9	
Trimestrul III 2016	8,4	2,5	10,4	10,6	15,8	-9,5	24,9	28,7	5,0	8,9	2,9	6,4	-4,3	110,0	
Trimestrul IV 2016	11,8	11,2	12,0	11,8	16,2	1	26,6	11,5	9,6	16,3	5,1	11,8	-2,6	106	
Trimestrul I 2017	19,3	12,5	19,2	27,6	26,6	20,4	26,4	31,2	19,7	8,4	23,2	26,5	-6,4	112	
Trimestrul II 2017	26,3	13,9	8	8,9	2,2	7,9	2,8	-7,2	14,2	22,3	11,1	13,7	-25,4	-	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: COMERȚUL EXTERIOR CU BUNURI												Indicele gradului de acoperire a importurilor prin exporturi, f.p.s.a.p., %	
	Creșterea schimburilor comerciale totale cu bunuri, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere al exporturilor, f.p.s.a.p., %				Ritmul de creștere al importurilor, f.p.s.a.p., %					Ritm de creștere al exportului net de bunuri, f.p.s.a.p., %
	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări	Total	CSI	UE	Alte țări		
Ianuarie 2015	-14,9	-33,4	-4,2	-3,6	-13,4	-48,4	8,5	-16,0	-15,7	-26,8	-13,5	0,4	-18,3	102,8
Februarie 2015	-22,2	-34,1	-15,6	-19,2	-12,1	-43,7	5,2	-9,4	-26,8	-29,8	-27,5	-21,6	-39,0	120,1
Martie 2015	-17,2	-23,5	-16,8	-9,9	-18,4	-36,3	-10,1	-12,7	-16,6	-16,9	-20,2	-9,2	-15,2	98,0
Aprilie 2015	-24,6	-33,2	-18,1	-29,6	-22,2	-46,1	0,4	-39,2	-25,7	-25,4	-25,5	-26,2	-28,3	104,6
Mai 2015	-21,1	-30,3	-16,8	-21,1	-14,3	-30,9	1,1	-35,1	-24,3	-29,9	-25,3	-17,4	-33,1	113,3
Iunie 2015	-18,8	-33,0	-13,5	-10,9	-11,0	-23,3	2,7	-26,3	-22,3	-39,4	-20,5	-6,9	-31,5	114,5
Iulie 2015	-22,3	-27,6	-18,4	-25,1	-19,3	-29,2	-3,1	-46,3	-23,7	-26,6	-24,8	-18,4	-27,5	105,9
August 2015	-27,7	-30,1	-25,2	-30,9	-27,8	-32,3	-19,1	-45,9	-27,7	-29,1	-27,8	-25,7	-27,6	100,0
Septembrie 2015	-22,2	-34,1	-14,0	-25,4	-11,6	-35,4	10,1	-31,8	-26,4	-33,5	-24,1	-23,7	-36,4	120,1
Octombrie 2015	-24,3	-33,5	-18,5	-26,0	-11,3	-29,8	2,1	-19,0	-30,0	-35,5	-28,3	-27,7	-44,8	126,8
Noiembrie 2015	-25,4	-31,3	-19,7	-30,7	-19,7	-27,4	-17,8	-14,0	-28,0	-32,8	-20,8	-34,5	-34,6	111,4
Decembrie 2015	-24,9	-26,6	-17,4	-36,4	-9,8	-12,0	-2,2	-27,8	-30,2	-30,8	-24,6	-37,2	-41,6	129,2
Ianuarie 2016	-22,3	-22,4	-21,9	-23,4	-21,1	-31,9	-22	0,5	-23	-19,4	-21,7	-29,9	-25,4	102,3
Februarie 2016	-9,5	-13,5	-9,4	-4,8	-16,4	-14,7	-18,9	-4,8	-5,7	-13,1	-1,3	-4,8	6	88,6
Martie 2016	-3,6	-9,8	2,5	-10,4	-7,3	-11,8	-9,8	11,6	-1,9	-9	9,5	-15,4	2,2	94,4
Aprilie 2016	10,9	9,3	7,5	22	17,9	13,5	11,7	51	7,7	7,5	5,2	14	-1,0	232
Mai 2016	-4	-8,7	-5,9	4,8	-11,5	-32,9	-10,7	34	1,0	8,7	-2,8	-1,4	13	-
Iunie 2016	-9,4	-24,3	-2,3	-10,1	-12,8	-4,2	2,3	-4,1	-7,6	-9,7	-4,8	-11,4	-0,3	94,3
Iulie 2016	-5,2	-15,2	-0,2	-5,5	0,4	-31,4	12,4	28,9	-7,9	-4,7	-7	-12,7	-15,7	108,6
August 2016	21,9	10,6	24,0	31,5	32,1	14,6	40,5	35,6	17,6	8,8	16	30,4	-6,8	111,9
Septembrie 2016	10,8	14,4	10,0	8,8	18,5	-2,7	25,3	22,9	7,1	22,6	0,8	54	-3,6	110,2
Octombrie 2016	4,6	5,2	6,4	-0,6	3,7	14,2	1,5	-0,4	5,1	1,7	11,0	-0,6	-6,7	98
Noiembrie 2016	-1,7	-8,9	0,2	1,8	8,5	-12,7	15,9	5,3	-7	-6,8	-10,9	0,8	-14,4	116
Decembrie 2016	2,4	8,9	-3,7	11,7	-11,1	-9,2	-13,4	1	10,7	16,3	5,2	15,3	45,5	80
Ianuarie 2017	25,4	9,1	30,2	37,3	19,5	35	18,2	8,6	28,7	2,2	41,3	47,2	40,3	92,7
Februarie 2017	19,7	15,9	21,8	19,4	27,5	20,6	30,3	25,0	15,9	14,2	15,8	18,0	5,1	112
Martie 2017	15,5	12	11,8	29,2	31,5	22,4	29,3	51,7	17,6	8,3	20	22,6	-6,1	119
Aprilie 2017	-3,4	6,2	-4,5	-10,2	-13,6	-3,6	-11,1	-32,6	1,8	10,6	-0,7	-1,5	17,4	-
Mai 2017	19,6	21	19,8	18,7	14,2	15,8	14,5	11,1	22	21,5	23	20,8	29	-
Iunie 2017	16,1	29,8	9,6	49,2	8,7	11,1	6,0	14,1	19,7	38,2	11,8	22	27,8	-

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică, calculele autorului.

Perioada	SECTORUL EXTERN: INDICII COMERȚULUI CU BUNURI											
	Indicii valorici ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorici ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii valorii unitare ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai exporturilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %	Indicii de volum ai importurilor de bunuri (perioada similară a anului precedent=100), %						
2012	97,5	100,4	97,0	99,0	101,0	101,0						
2013	112,3	105,4	98,0	99,0	113,0	106,0						
2014	96,3	96,8	94,0	96,0	102,0	101,0						
2015	84,1	75,1	83,0	78,5	101,5	95,8						
2016	104	101,5	96,2	68,8	108,3	108,4						
Trimestrul I 2014	97,2	98,0	97,2	98,0	106,0	100,0						
Trimestrul II 2014	109,6	98,3	97,0	100,0	113,0	98,0						
Trimestrul III 2014	93,5	95,8	95,0	97,0	98,0	99,0						
Trimestrul IV 2014	88,1	92,3	89,0	92,0	100,0	104,0						
Trimestrul I 2015	85,2	80,1	80,0	79,0	106,0	101,0						
Trimestrul II 2015	84,2	75,9	79,0	79,0	107,0	96,0						
Trimestrul III 2015	80,6	74,1	84,0	78,0	96,0	95,0						
Trimestrul IV 2015	86,3	70,6	89,0	78,0	97,0	91,0						
Trimestrul I 2016	85,5	91,1	95,0	88,0	90,0	104,0						
Trimestrul II 2016	96,6	99,9	98,0	93,0	99,0	107,0						
Trimestrul III 2016	115,9	105,1	95,9	94,2	120,9	111,5						
Trimestrul IV 2016	118,0	109,8	95,7	98,9	123,3	111,1						
Trimestrul I 2017	126,8	119,7	99,4	99,7	127,6	120,1						
Trimestrul II 2017	102,3	114,3	97,4	100,8	105,0	113,3						

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

MEDIUL DE AFACERI			
Perioada	Înregistrarea întreprinderilor	Radierea întreprinderilor	
Semestrul I 2010	3269	1532	
Semestrul I 2011	3560	1762	
Semestrul I 2012	3256	1612	
Semestrul I 2013	3306	1368	
Semestrul I 2014	3230	1356	
Semestrul I 2015	3084	1592	
Semestrul I 2016	2950	2241	
Semestrul I 2017	3192	4166	
Ian. 2016	380	354	
Feb. 2016	569	366	
Mar. 2016	637	489	
Apr. 2016	564	394	
Mai 2016	401	290	
Iun. 2016	399	348	
Iul. 2016	441	292	
Aug. 2016	396	317	
Sep. 2016	467	374	
Oct 2016	492	313	
Noi. 2016	477	246	
Dec. 2016	450	272	
Ian. 2017	520	221	
Feb. 2017	579	683	
Mar. 2017	682	1088	
Apr. 2017	388	624	
Mai 2017	529	604	
Iun. 2017	494	946	

Perioada	SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ											
	Născuți-vii		Decedați		Decedați în vârstă sub 1 an			Sporul natural		Căsătorii		Divorțuri
	Numărul de născuți-vii - total (pers.)	născuți-vii la 1000 locuitori	Numărul de decedați - total (pers.)	decedați la 1000 locuitori	Numărul de decedați în vârstă sub 1 an - total (pers.)	la 1000 locuitori	Sporul natural (pers.)	la 1000 locuitori	Numărul căsătoriilor - total (numărul)	căsătorii la 1000 locuitori	Numărul divorțurilor - total (numărul)	divorțuri la 1000 locuitori
2012	39435	11,1	39560	11,1	387	9,8	-125	0,0	24262	6,8	10637	3,0
2013	37871	10,6	38060	10,7	359	9,4	-189	-0,1	24449	6,9	10775	3,0
2014	38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1
2015	38567	10,9	39905	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1
2016	37394	10,5	38487	10,8	353	9,4	-1095	0,3	21992	6,2	10605	3,0
Trimestrul I 2014	8985	10,2	10956	12,5	99	11,0	-1971	-2,3	4152	4,7	2957	3,4
Trimestrul II 2014	18248	10,3	20542	11,6	188	10,3	-2294	-1,3	9876	5,6	5653	3,2
Trimestrul III 2014	29068	10,9	28932	10,9	280	9,6	136	0,0	19319	7,3	8141	3,1
Trimestrul IV 2014	38616	10,9	39494	11,1	372	9,6	-878	-0,2	25624	7,2	11130	3,1
Trimestrul I 2015	9179	10,5	11166	12,7	90	9,8	-1987	-2,2	3893	4,4	2864	3,3
Trimestrul II 2015	18522	10,5	21049	11,9	182	9,8	-2527	-1,4	9553	5,4	5724	3,2
Trimestrul III 2015	28881	10,9	29725	11,2	272	9,4	-844	-0,3	18727	7,0	8270	3,1
Trimestrul IV 2015	38567	10,9	39906	11,2	374	9,7	-1338	-0,3	24689	6,9	11106	3,1
Trimestrul I 2016	9342	10,6	10752	12,2	99	10,6	-1410	-1,6	3679	4,2	2767	3,1
Trimestrul II 2016	18258	10,3	20160	11,4	179	9,8	-1902	-1,1	8661	4,9	5574	3,2
Trimestrul III 2016	28264	10,6	28626	10,8	256	9,1	-362	-0,2	16872	6,3	7955	3,0
Trimestrul IV 2016	37390	10,5	38487	10,8	352	9,4	-1097	-0,3	21916	6,2	10650	3,0
Trimestrul I 2017	8526	9,6	10834	12,2	86	10,1	-2308	-2,6	3343	3,8	2498	2,8
Trimestrul II 2017	16868	9,5	19775	11,2	174	10,3	-2907	-1,6	8060	4,6	4980	2,8

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ																													
	Numărul persoanelor economice active (mii pers.)					Rata de activitate a populației, %					Numărul persoanelor ocupate (mii pers.)					Rata de ocupare a populației, %					Numărul șomerilor BIM (mii pers.)					Rata șomajului, %				
	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural	Total	bărbați	femei	urban	rural					
2012	1214,5	40,7	43,5	38,2	47,0	36,0	1146,8	38,4	40,6	36,5	43,6	34,6	67,7	5,6	6,8	4,3	7,3	3,9												
2013	1235,9	41,4	44,5	38,6	45,6	38,1	1172,8	39,3	41,8	37,0	42,8	36,6	63,1	5,1	6,0	4,1	6,3	4,1												
2014	1232,4	41,2	44,1	38,6	44,1	39,1	1184,9	39,6	42,1	37,4	41,8	38,0	47,5	3,9	4,6	3,1	5,2	2,7												
2015	1265,6	42,4	45,1	39,9	44,9	40,4	1203,6	40,3	42,3	38,4	42,0	38,9	62,1	4,9	6,2	3,6	6,4	3,5												
2016	1272,8	42,6	45,4	40,1	45,0	40,8	1219,5	40,8	40,8	43,0	39,0	42,3	53,3	4,2	5,5	2,9	6,0	2,6												
Trimestrul I 2015	1151,9	38,6	41,2	36,1	43,7	34,5	1054,0	35,3	36,6	34,1	39,7	31,8	97,9	8,5	11,2	5,7	9,2	7,8												
Trimestrul II 2015	1339,2	44,8	47,9	42,1	44,3	45,2	1284,0	43,0	45,4	40,8	41,6	44,1	55,1	4,1	5,2	3,0	6,2	2,5												
Trimestrul III 2015	1349,2	45,2	48,2	42,4	45,5	44,9	1305,2	43,7	46,4	41,3	43,2	44,1	44,0	3,3	3,9	2,6	5,0	1,8												
Trimestrul IV 2015	1222,3	40,9	43,2	38,9	46,0	36,9	1171,1	39,2	41,1	37,5	43,4	35,8	51,2	4,2	4,8	3,6	5,6	2,8												
Trimestrul I 2016	1198,1	40,1	43,1	37,5	44,9	36,3	1123,7	37,6	39,5	35,9	41,1	34,8	74,4	6,2	8,3	4,0	8,4	4,0												
Trimestrul II 2016	1362,9	45,7	48,3	43,3	45,3	46,0	1307,9	43,8	45,6	42,2	42,2	45,1	55,0	4,0	5,6	2,5	6,8	1,9												
Trimestrul III 2016	1337,0	44,8	50,3	49,7	45,1	44,5	1298,3	43,5	50,0	50,0	44,1	55,9	38,7	2,9	3,4	2,4	4,3	1,8												
Trimestrul IV 2016	1193,3	40,0	42,7	37,5	44,6	36,3	1148,3	38,5	40,6	36,5	42,6	35,2	44,9	3,8	4,8	2,7	4,5	3,1												
Trimestrul I 2017	1201,6	40,3	43,7	37,2	45,0	36,5	1125,7	37,7	40,2	35,5	41,7	34,6	75,8	6,3	8,0	4,5	7,2	5,4												
Trimestrul II 2017	1316,0	44,1	48,1	40,5	44,4	43,9	1270,3	42,6	46,3	39,2	42,2	42,9	45,7	3,5	3,8	3,2	5,0	2,3												

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	REMUNERAREA MUNCII										
	Câștigul salarial mediu lunar - Total					Indicele câștigului salarial nominal lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %					Indicele câștigului salarial real lunar (față de aceeași perioadă din anul precedent), %
	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR	MDL	USD	EUR		
Ianuarie 2015	4260,6	256,5	219,1	112,8	89,4	104,1	107,7				
Februarie 2015	4241,2	225,2	198,1	114,1	81,7	98,0	107,1				
Martie 2015	4397,3	236,0	217,1	112,4	81,5	103,6	104,9				
Aprilie 2015	4526,5	251,3	233,2	112,9	84,2	108,0	104,9				
Mai 2015	4524,0	252,0	225,7	112,2	85,5	105,3	103,8				
Iunie 2015	4732,7	256,7	228,6	112,6	85,0	102,9	104,0				
Iulie 2015	4882,6	257,4	233,8	112,8	83,4	102,6	103,9				
August 2015	4669,1	245,8	220,4	109,2	79,5	95,0	97,3				
Septembrie 2015	4694,9	239,0	212,6	110,0	80,2	92,2	97,7				
Octombrie 2015	4564,9	229,2	203,8	105,9	78,0	88,0	93,6				
Notembrie 2015	4613,4	230,7	214,5	105,9	79,2	91,9	93,3				
Decembrie 2015	5227,7	263,6	243,0	107,4	83,6	95,0	94,5				
Ianuarie 2016	4665,8	229,7	211,4	109,5	89,6	96,5	96,6				
Februarie 2016	4650,6	231,5	208,3	109,7	102,8	105,1	99,5				
Martie 2016	4749,7	239,7	216,1	108,0	101,6	99,5	98,7				
Aprilie 2016	4909,6	249,10	219,8	108,5	99,10	94,3	100,2				
Mai 2016	4863,9	244,9	216,5	107,5	97,2	95,9	99,6				
Iunie 2016	5169,7	260,9	232,4	109,2	101,6	101,7	101,7				
Iulie 2016	5274,0	266,2	240,3	108,0	103,6	102,8	100,9				
August 2016	5242,8	265,2	236,4	112,3	107,9	107,2	108,4				
Septembrie 2016	5170,6	261,3	232,9	110,1	109,3	105,9	106,9				
Octombrie 2016	5109,2	261,7	237,0	111,9	114,2	116,3	109,2				
Noiembrie 2016	5204,4	254,6	235,5	112,8	110,4	109,7	109,9				
Decembrie 2016	6003,7	297,8	282,3	114,8	113,0	116,2	112,1				
Trimestrul I 2017	5218,9	261,5	245,6	111,3	112,0	115,9	111,3				
Trimestrul II 2017	5636,7	300,6	273,7	113,2	119,5	122,8	105,7				

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Activități economice		REMUNERAREA MUNCII DUPĂ ACTIVITĂȚI ECONOMICE																
		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026					
Total economie		4610,9	3072,3	4962,8	4559,0	3903,2	4411,3	3055,6	9770,7	8659,6	4218,7	6320,2	3669,7	5749,2	3813,6	4130,2	3015,8	6965,4
Agricultura, silvicultura și pescuit		4665,8	2677,1	4837,7	4423,8	4221,7	4372,5	3194,0	9534,2	9040,2	4290,3	6349,3	3790,8	6126,9	3708,5	4354,4	3109,9	8351,3
Industrie		4650,6	2861,0	4843,2	4539,2	4171,1	4303,8	3193,0	9928,7	8723,3	4370,7	6497,7	3756,7	6143,5	3789,3	4097,6	3147,8	8513,1
Construcții		4749,7	3003,2	4982,5	4648,6	4284,5	4399,2	3317,0	12310,5	10503,5	4384,4	6803,8	4034,6	5593,3	3686,0	4207,1	2948,7	8911,4
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor		4909,6	3096,1	5290,6	4712,5	4394,5	4557,8	3361,3	11153,8	11206,1	4684,5	6646,1	3891,4	6067,9	3715,8	4672,7	2984,7	8484,0
Transport și depozitare		4863,9	3040,6	5159,1	4841,4	4483,4	4790,6	3420,8	10869,0	9136,3	4739,2	6552,9	4110,8	5771,0	3908,7	4492,4	3052,0	8404,5
Informații și comunicații		5169,7	3122,1	5272,1	4995,4	4607,0	4695,7	3542,7	10933,8	9828,0	4875,5	6959,8	4074,6	6683,2	4438,3	4903,5	3257,6	9434,2
Activități de cazare și alimentație publică		5272,0	3567,7	5466,3	5132,4	4604,6	4772,6	3591,4	10800,3	10025,2	4967,0	7045,1	4215,2	6785,3	4279,0	5460,3	3221,9	9082,8
Tranzacții imobiliare		5242,8	3283,0	5608,1	5339,3	4739,9	5224,5	3607,8	10593,0	9714,1	4799,1	6649,9	4335,0	6310,2	4354,8	5093,8	2920,8	9136,6
Activități financiare și de asigurări		5170,6	3745,3	5455,6	5344,5	4716,6	5014,4	3585,0	12900,0	9259,6	4803,0	6616,8	4292,0	5733,0	4115,0	4909,5	3140,9	9381,8
Activități profesionale, științifice și tehnice		5109,2	3474,4	5370,4	5351,0	4627,9	4864,0	3565,5	10882,5	9783,2	4938,1	6770,2	4295,0	5685,9	3977,3	5499,4	3107,2	9053,7
Administrație publică și apărare; asigurări sociale obligatorii		5204,4	3672,7	5468,4	5413,8	4645,6	4682,0	3450,2	10481,0	10336,0	4921,6	7127,9	4380,4	5975,4	4156,7	5353,8	3304,2	9530,1
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport		6003,7	4154,0	6446,6	5762,3	5209,7	5316,3	3657,5	11962,2	16536,4	5599,0	7673,1	4585,8	6859,3	4125,0	7061,8	3399,0	10678,5
Sănătate și asistență socială		5084,0	3321,4	5353,7	5064,5	4558,0	4746,3	3454,8	11027,5	10338,9	4779,6	6806,8	4144,3	6144,2	4017,7	5010,0	3130,1	9081,0
Artă, activități de recreere și de agrement		5218,9	3265,6	5276,5	4784,8	4713,4	4797,7	3495,2	11567,4	9821,9	4634,6	6908,5	4336,6	7197,4	4085,6	5066,8	3318,1	7039,6
Alte activități de servicii		5636,7	3554,6	5812,6	5577,6	5047,8	5244,8	3680,1	12553,8	10503,2	5010,6	7448,0	4651,2	7258,2	4530,6	5718,6	3307,2	7406,0

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Notă: Informația cuprinde unitățile din sectorului real cu 4 și mai mulți salariați și toate instituțiile bugetare, indiferent de numărul de salariați.

Perioada	VENITURILE DISPONIBILE ALE POPULAȚIEI								
	Veniturile disponibile ale populației MDL	Structura veniturilor disponibile ale populației, %						prestații sociale	alte surse
		activitatea salariată	activitatea individuală agricolă	activitatea individuală non-agricolă	proprietate	prestații sociale	alte surse		
2012	1508,8	42,7	9,6	7,2	0,2	19,2	21,2		
2013	1681,4	41,6	9,1	6,9	0,2	19,9	22,3		
2014	1767,5	41,6	9,5	6,6	0,1	20,2	21,9		
2015	1956,6	41,4	9,0	6,9	0,2	20,9	21,6		
2016	2060,1	42,1	8,3	6,6	0,2	22,1	20,8		
Trimestrul I 2014	1650,0	42,6	10,1	5,9	0,1	20,0	21,2		
Trimestrul II 2014	1756,1	43,0	10,4	5,6	0,0	18,8	22,2		
Trimestrul III 2014	1787,4	40,7	9,0	6,6	0,1	21,4	22,3		
Trimestrul IV 2014	1877,8	40,1	8,8	8,1	0,2	20,7	22,0		
Trimestrul I 2015	1854,0	40,2	9,6	5,3	0,2	21,3	23,3		
Trimestrul II 2015	1997,2	43,5	9,3	6,6	0,1	19,9	20,6		
Trimestrul III 2015	1978,3	39,9	8,5	7,5	0,2	21,2	22,4		
Trimestrul IV 2015	1999,4	41,7	8,9	8,2	0,2	20,9	20,1		
Trimestrul I 2016	2027,8	42,4	8,7	6,2	0,2	19,5	23,0		
Trimestrul II 2016	2030,4	41,1	9,1	6,7	0,0	21,4	21,7		
Trimestrul III 2016	2080,5	41,6	7,6	7,0	0,1	24,3	19,4		
Trimestrul IV 2016	2105,2	42,9	8,0	6,6	0,3	23,2	19,1		
Trimestrul I 2017	2134,5	40,2	8,6	5,4	0,0	23,7	22,1		
Trimestrul II 2017	2227,6	43,2	7,3	6,5	0,0	22,0	21,0		

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada		CHELTUIELILE DE CONSUM ALE POPULAȚIEI												
		Structura cheltuielilor de consum ale populației, %												
Cheltuielile de consum ale populației MDL		produse alimentare	băuturi alcoolice, tutun	îmbrăcăminte și încălțăminte	locuințe și comodități	dotarea locuinței	sănătate	transport	servicii de comunicații	agrement	învățământ	hotel, restaurant cantină	alte bunuri și servicii	
2012	1598,6	43,2	1,7	10,6	18,5	3,5	5,6	4,2	4,4	1,4	1,0	1,7	4,1	
2013	1775,8	42,8	1,5	10,3	19,2	3,6	5,7	4,7	4,2	1,5	0,8	1,5	4,0	
2014	1816,7	43,8	1,3	10,6	18,9	3,5	5,6	4,4	4,3	1,3	0,7	1,5	4,0	
2015	2048,5	42,1	1,4	11,2	17,9	3,9	6,5	4,5	4,3	1,4	0,6	1,7	4,4	
2016	2116,8	42,6	1,5	10,5	17,8	4,0	6,4	4,7	4,7	1,3	0,7	1,5	4,4	
Trimestrul I 2014	1733,7	43,9	1,2	10,4	18,6	3,2	6,6	4,4	4,5	1,2	0,6	1,2	4,1	
Trimestrul II 2014	1807,9	44,9	1,4	10,3	18,3	3,2	5,5	4,4	4,5	0,9	0,9	1,6	4,1	
Trimestrul III 2014	1832,0	43,6	1,2	10,7	19,9	3,8	5,3	4,1	4,2	1,2	0,7	1,5	3,8	
Trimestrul IV 2014	1893,7	42,9	1,5	11,1	18,7	3,9	5,2	4,4	4,2	1,7	0,7	1,5	4,1	
Trimestrul I 2015	1913,3	41,5	1,4	10,9	17,1	3,5	7,7	4,9	4,4	1,6	0,6	1,7	4,8	
Trimestrul II 2015	2075,9	41,9	1,4	11,0	17,9	4,0	6,3	4,7	4,5	1,1	0,6	2,0	4,5	
Trimestrul III 2015	2132,7	41,5	1,4	11,8	18,9	4,1	6,2	4,0	4,1	1,5	0,7	1,4	4,3	
Trimestrul IV 2015	2072,9	43,3	1,5	11,0	17,6	4,1	5,9	4,6	4,2	1,2	0,7	1,8	4,1	
Trimestrul I 2016	2058,1	42,0	1,4	9,7	17,5	3,6	6,3	7,3	4,3	1,2	0,6	1,1	5,0	
Trimestrul II 2016	2079,6	43,3	1,5	10,7	18,5	3,8	5,8	4,1	4,4	1,1	0,8	1,5	4,5	
Trimestrul III 2016	2199,7	41,3	1,7	10,8	18,0	4,1	7,4	4,3	4,3	1,7	0,7	1,6	4,1	
Trimestrul IV 2016	2129,8	43,9	1,4	10,8	17,3	4,4	5,9	3,3	5,6	1,1	0,6	1,6	4,1	
Trimestrul I 2017	2091,0	44,1	1,4	9,7	18,7	3,8	6,3	3,5	4,6	1,5	0,7	1,5	4,3	
Trimestrul II 2017	2245,3	44,3	1,6	10,4	18,4	3,8	5,5	3,9	4,5	1,2	0,5	1,4	4,3	

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Perioada	INFRAȚIUNI																					
	Infrațiuni înregistrate - total (cauze)																					
	Infrațiuni contra vieții și sănătății persoanei (cauze)			Infrațiuni privind viața sexuală (cauze)			Infrațiuni contra patrimoniului (cauze)							Infrațiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (cauze)		Infrațiuni contra familiei și minorilor (cauze)		Infrațiuni economice (cauze)		Infrațiuni contra securității publice și a ordinii publice (cauze)		
	Total	Omor	Vătămare intenționată gravă	Total	Viol	Furt	Tălhărie	Jaf	Escrocherie	Pungășie	Șantaj	Total	Infrațiuni legate de droguri	Total	Trafic de copii	Total	Contrabandă	Fabricarea banilor falși	Total	Huliganism		
2012	36615	1755	223	325	617	360	18751	14294	167	1175	1651	540	64	1785	953	20	1928	163	1156	1514	1284	
2013	38157	1647	215	324	608	349	20391	15378	146	1144	2065	741	88	1305	1166	1474	20	1002	151	344	1625	1444
2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
2016	41921	1505	189	250	642	341	22440	18238	128	1082	2390	1598	92	1330	1153	1836	28	1132	240	216	1954	1699
Trimestrul I 2014	8940	336	42	67	156	91	4489	3350	28	245	467	173	25	316	276	492	6	319	54	46	389	352
Trimestrul II 2014	10138	769	115	140	306	172	10012	7563	84	550	1007	378	41	575	503	663	14	501	73	188	786	694
Trimestrul III 2014	30328	1116	129	223	497	279	15620	11828	83	840	1577	571	55	1093	979	1810	14	930	156	176	1296	1163
Trimestrul IV 2014	41786	1542	172	320	647	352	21875	16729	125	1127	2068	836	77	1439	1288	2423	24	1305	216	286	1804	1614
Trimestrul I 2015	8875	276	39	63	130	63	4601	3339	40	239	439	264	12	332	299	529	5	324	47	104	421	358
Trimestrul II 2015	10696	599	74	118	286	139	9615	7143	72	462	919	514	23	716	632	1039	19	713	97	259	847	722
Trimestrul III 2015	28583	950	118	171	478	224	14462	10793	87	714	1429	704	47	1079	955	1563	30	1012	145	333	1289	1100
Trimestrul IV 2015	39782	1389	177	252	639	303	20588	15363	113	994	2077	1011	67	1362	1191	2058	38	1429	229	433	1752	1491
Trimestrul I 2016	9808	351	46	68	141	65	5338	3916	43	247	546	365	23	285	244	466	5	247	47	47	426	366
Trimestrul II 2016	20588	724	98	127	316	170	11147	8149	66	485	1193	771	47	597	508	1065	14	560	120	105	925	797
Trimestrul III 2016	30719	1088	140	181	480	264	16381	11942	93	792	1707	1096	72	1001	880	1581	23	810	150	144	1436	1245
Trimestrul IV 2016	41921	1505	189	250	642	341	22440	18238	128	1082	2390	1598	92	1330	1153	1836	28	1132	240	216	1954	1699
Trimestrul I 2017	8287	n/d	41	48	n/d	59	n/d	2835	34	198	n/d	n/d	n/d	n/d	287	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	331
Trimestrul II 2017	16778	n/d	76	89	n/d	136	n/d	5754	49	367	n/d	n/d	n/d	n/d	564	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	n/d	635

Sursa: Conform datelor Biroului Național de Statistică.

Redactor-șef CE: Iulita BÎRCĂ
Designer copertă: Virgiliu MOREI

Adresa redacției: Complexul Editorial, INCE, MD-2064,
or, Chișinău, str, I, Creangă, 45, tel.: (+373-22) 50-11-30, fax: (+373-22) 74-37-94
web: www.ince.md/complexul-editorial/; e-mail: bircaiulita@mail.ru

Bun de tipar: 16.10.2017. Tirajul 300 ex.
Coli de tipar 6,5. Coli editoriale 7,4. Com. 11.
Complexul-Editorial al INCE, 2017